

PRZEWODNIK GOSPODARSKI

TREŚĆ: Nie traćmy otuchy, nap. W. N. — O uregulowaniu cen przetworów zbóż chlebowych, mięsa i jego przetworów, nap. Stary Wojtek. — Kultura roli, nap. Fort. Starzyński. — Mieszanki na paszę, nap. Józef Czech. — Odmiany jęczmion, nap. W. Malewski. — Doświadczenia odmianowe z ziemniakami, nap. P. Sobieszczański. — Kwas fosforowy i jego znaczenie dla rolnictwa, nap. inż. K. K. — Rumianek, nap. Mr. J. Biegański. — Przed łęgami, nap. Tad. Janikowski. — Pielęgnowanie i żywienie knura, nap. M. Biegaj. — Ołówek w rękę bartnika, nap. C. Karczewska. — Z praktyki rolniczej. — Z różnych stron. Wskazówki podręczne. — Porady gospodarskie. — Z. C. T. O. i K. R. — Z okręg. tow. i kółek roln. — Książki i czasopisma. — Ze szkół. — Wieści rolnicze. — Z kraju i ze świata. — Wykaz odmian zbóż jarych. — Sprawozdanie targowe. —

Nie traćmy otuchy

Życie płynie utartym szlakiem i bez względu na to, jaka jest sytuacja: lepsza, gorsza, czy też beznaziejna — spełniać musimy wszystkie nasze obowiązki i to nie tylko bezpośrednio nas dotyczące, ale i obowiązki społeczne.

Z obecnej sytuacji gospodarczej tylko ci będą mogli wybrnąć zwycięzko, którzy z całym zrozumieniem istotnego stanu rzeczy zdobędą się na wysiłek, opłacony niejednokrotnie może nawet wielkimi ofiarami.

Rolnictwo jest w ciężkiej sytuacji, lecz mimo to jedynie ono tylko może uratować i siebie i całą gospodarkę państwową.

Opuśczenie rąk, rezygnowanie z walki nie odwróci grożącego niebezpieczeństwa, a tylko z sytuacji złej popchnie nas do gorszej. Że jest źle, dużo w tem naszej winy, a więc i obowiązkiem nas wszystkich jest zło odwrócić i wynaleźć taką drogę, któraby zapewniała lepszą przyszłość.

Groźnym jest objaw rezygnacji; tu i owdzie spotykamy się z nawoływaniem do zmniejszenia produkcji rolnej. Możeby to i było ratunkiem, lecz tylko dla niektórych i to na krótki czas. Zapominać nam jednak nie wolno, że Polska ma trwać wieki i wszystkim obywatelom zapewnić normalny i dostatni byt.

Rolnicy w pierwszym rzędzie do tej walki muszą stanąć. Dlatego też nie w rozpacz, lecz z mocnym postanowieniem **wytrwania** i ponoszenia ofiar trzeba stanąć do pracy.

Zaniechanie doskonalenia pracy na naszym warsztacie rolnym — równoznaczne jest z grzebaniem własnymi rękami grobu dla siebie. Tak czy owak musimy swój zagon ojczysty uprawić, obsiać i plody jego sprzątnąć. Ziemia nasza rodzić nie przestała i nie przestanie; wzywa ona nas do obsłużenia jej, ale obsłużenia takiego, któreby dało nam możność wyzyskania tych niezmiernych bogactw, jakie w nas samych tkwią. Ziemi nie porzucimy, bośmy się z nią mocno zrosli i w niej jedyny trwały byt widzimy, przeto mimo wszelkie przeciwności przystąpimy do pracy na roli i nic nas nie powstrzyma przed spełnieniem swych obowiązków względem naszej zie-

mi — rodzicielki. Idzie więc tylko o to, by teraz pracę swą na roli spełnić z wysiłkiem, zapewniającym choćby najmniejszą korzyść za poniesione trudy. Przestańmy już roztrząsać, gdzie, kto i jak zawinił, a weźmy się do pracy, pracy o wiele trudniejszej niż nam się powszechnie zdaje. Warunki obecne tak się złożyły, że praca ta wymaga daleko większego, lepszego niż dawniej wniknięcia w zdolności twórcze nas samych i naszego warsztatu. Gdy w latach normalnych przeoczenia i błędy w gospodarowaniu mało odczuwaliśmy, teraz może być wprost odwrotnie i nie wolno nam dzisiaj popełnić choćby jednego błędu, bo się zbyt boleśnie zemścić może.

Podstawą naszego planu prac powinno być przewidywanie jak najgorszych warunków, by i w tych niepomyślnych warunkach praca nasza okazała się pożyteczną i korzystną. Wykorzystać winniśmy wszystkie najdrobniejsze nawet okoliczności, gdyż one, najczęściej decydują o powodzeniu naszych usiłowań.

Wiosna zbliża się, już tylko patrzeć, jak skowronki słońce witać będą. Widzę już niejednego gospodarza, zagląającego do spichlerza i różnych zakamarków, by zbadać, jak to ziarno do siewu i pług do pracy wygląda; już konia zaczyna po trochu lepiej żywić, by w wiosennej pracy nie ustał, otucha go wtedy ogarnia i zapomina, że za żyto dają żydki tylko 18 zł. Taka już natura naszego polskiego rolnika. O czarnym chlebie i krynicznej wodzie, boso za pługiem będzie dreptał, ale w pracy nie ustanie tak, jak w niej nie ustawał, orząc swój zagon pod gradem kul podczas zawieruchy wojennej, kiedy to wspólnie z koniem do pluga się zaprzęgał. Tak mu przyrozdzenie rolnika robić kazało, a gdy na pomoc zawzwie rozum zdrowy i doświadczenie, praca ofiarna plon wydać musi. Do rozumu więc odwołać nam się trzeba i mądrze wszystko obmyśleć należy.

Z pustą kieską, a częściej z zaległymi podatkami i długami będziemy przystępowali tego roku do pracy, ale plon zbierzemy, byle tylko nie zabrakło w nas woli, wiary i mocnego postanowienia wytrwania.

Gdy więc postanowiliśmy swoje pola obsiewać, obsiewajmy je takimi zbożami, które łatwiej od żyta i owsa dadzą się sprzedać, a więc zastąpmy je jaremi

pszenicami, grochami, jaremi rzepakami. Liche żyta zaoramy i zasiejmy mieszkankami i roślinami pastewnymi, by inwentarz lepiej wyżywić, bo chociaż cena jest nie zaduża na masło, jaja i słoninę, zawsze lepiej się od żyta opłaci. Poza tem winniśmy jak najstaranniej unikać wszelkich niepewnych poczyną, któreby jakieś ryzyko przedstawiać mogły, a więc jeżeli idzie o nawozy sztuczne, to stosować je tam, gdzie na pewno się opłaca. Tam, gdzie niema dostatecznej ilości obornika, a na nawozy sztuczne brak gotówki — wykorzystać komposty i wszelkie odpadki.

Zaprzestać wszelkich kosztowniejszych i niedających w prędkim czasie dochodu inwestycji i nakładów; nie zaciągać uciążliwych długów — lepiej nawet konia sprzedać, a orać w krowę, lub szpadlem rolę skopać, niż zaciągać dzisiaj kosztowną pożyczkę.

Zakrzętnąć się lepiej koło gospodarstwa domowego, a więc wszelkiego rodzaju drobiu, dopilnowanie i przygotowanie go na łęgi, boć to utrzymanie jego najtaniej kosztuje, a prędzej dochód daje. Obliczyć wszystkie swoje wolne dni od pracy, ile one straty przysparzają, gdy spędza się je w próżniactwie. Nie mając możności w tym wypadku pójścia na zarobek, użyj ten dzień wolny na pracę u siebie i dla siebie. Pracy znajdzie się zawsze dużo: tu rów przekopać, tam rynsztoki oczyścić i na kompost wywieźć; tu chwasty usunąć i spalić, byle nie rozsiewać, tam popioły pozbierać. Obornik dobrze obejrzyć i zaradzić, by się nie psuł, chałupę lub stajnię samemu choćby podreperować. Uprząż własnymi rękoma naprawić, żłoby oczyścić i uporządkować, dziury w płotach ponaprawiać, podwórze co tydzień zamieść i zagrabić, w polach i na łąkach kretowiny i krzaki usunąć i t. d. — bez liku robót można wynaleźć.

Każdy dzień w pracy produkcyjnej i pożytecznej spędzony, to tak jakby złotówka na oprocentowanie do kasy wniesiona.

Ogrody owocowe i warzywne dużo opieki wymagają — tam swoje wysiłki skierować i to też opłaci się.

Koroną wszystkiego będzie ogólna oszczędność. Nie za dużo poświęcać grosiwa na wyjazdy i poczęstunki. Potrafiliśmy w czasie wojny obywać się bez grosza i chleba, to i dziś potrafimy bez grosza się obejść, mając chleb w zapasie.

W. N.

O regulowaniu cen przetworów zbóż chlebowych, mięsa i jego przetworów

Taki długi tytuł nosi rozporządzenie ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 29 października roku ubiegłego, ogłoszone w Nr-ze 81 Dziennika Ustaw.

Sądząc z tego tytułu, możnaby sądzić, że ministrowi Spraw Wewnętrznych chodzi o uregulowanie cen rynkowych zboża i żywca, bo niepodobna przecie wyobrazić sobie, w jaki sposób można regulować

ceny przetworów zboża i mięsa, bez uregulowania cen na samo zboże, lub na żywca?

Sądząc zatem z tytułu możnaby wnosić, że chodzi w tem rozporządzeniu o rzecz niezmiernie wielkiej wagi dla naszej krajowej gospodarki, bo o uregulowanie cen żywca i zboża — oczywiście takie uregulowanie cen, by nikomu krzywda się nie działa, ani rolnikowi, producentowi zboża i żywca, ani ich spożywcy, robotnikowi i rzemieślnikowi.

Takie właśnie uregulowanie cen bez niczyjej krzywdy leży w interesie rolnictwa. Znaczy to, że ceny muszą być tak regulowane, żeby nie były ani zbyt wysokie, ani zbyt niskie. Zbyt wysokie ceny nie są dla rolnika korzystne, pociągają bowiem za sobą wzrost kosztów utrzymania robotnika i rzemieślników w mieście i co za tem idzie, wzrost cen na towary miejskie. Więc cóż z tego rolnikowi, że więcej weźmie za zboże, kiedy również więcej zapłaci za towary w mieście.

Zbyt niskie ceny znowu przynoszą ogromne straty rolnikowi na wsi i wcale nie są korzystne dla robotnika w mieście. Cóż im bowiem z tego, że zmniejszą się ich wydatki na życie, kiedy jednocześnie zmniejszą się i ich zarobki, bo zbiedzony rolnik nie ma za co kupować miejskich towarów.

Stąd wynika, że regulowanie cen zboża i żywca, regulowanie takie, aby ich ceny nie przekraczały swej najwyższej i najniższej granicy — jest bardzo ważnem i wdzięcznem zadaniem rządu, bo rozwiązanie tego zadania zapewnia normalny bieg gospodarczego życia. Z tego punktu widzenia wszelkie rozporządzenia rządu, zmierzające do uregulowania cen zboża i żywca i co za tem idzie, uregulowania cen na ich przetwory, należy powitać z życzliwym uznaniem, jako środek poprawy gospodarczego położenia Polski.

Kiedy jednak po przeczytaniu tytułu rozporządzenia, poznamy jego treść, to doznajemy niemiłego rozczarowania.

Sadziliśmy bowiem z tytułu, że w rozporządzeniu znajdziemy gospodarcze środki, zapomocą których rząd zamierza regulować rynkowe ceny zboża i żywca, a znajdujemy tylko policyjny przepis wyznaczenia ceny, „o ile tego zajdzie potrzeba dla zapobieżenia i przeciwdziałania zwyżce cen, nieusprawiedliwionych zwyżką kosztów produkcji i wymiany“.

A zatem, wbrew zapowiedzi w tytule zawartej, rozporządzenie wcale nie zajmuje się regulacją cen, bo ta polega zarówno na zapobieganiu i przeciwdziałaniu niżce cen, jak i zwyżce — a w rozporządzeniu jest mowa tylko i wyłącznie o zwyżce. Jeżeli nawet nazwać to regulacją cen, to w każdym razie, jest to regulacja jednostronna, leżąca w interesie samego tylko miejskiego spożywcy.

Stąd wynika, że wielkie i poważne zadanie regulowania rynkowych cen zboża i żywca w rozporządzeniu tem ujął rząd całkiem jednostronnie, uwzględniając jedynie interesy spożywcy i to w sposób nie bardzo udatny, bo zapomocą przepisów policyjnych, a nie gospodarczych.

Jest to tem dziwniejsze, że rozporządzenie to wydane jest na okres czasu od 1 stycznia do 31 sierpnia roku bieżącego, skąd prosty wniosek, że

CZYTELNICY!

Czas uiścić przedpłatę za kwartał I.

Tym czytelnikom, którzy w najbliższym czasie nie uiścą przedpłaty za kwartał I

wstrzymamy wysyłkę „PRZEWODNIKA“

Dla ułatwienia przesyłki pieniędzy załączamy do Nr. 7-go „Przewodnika“

blankiety P. K. O. Nr. 21165.

Należność za prenumeratę pisma można też przysłać przekazami pocztowymi pod adresem:

„PRZEWODNIK GOSPODARSKI“ Warszawa, Kopernika 30, I p.

Zawiadamiamy jednocześnie, że Nr. 1-szy „Przewodnika“ z r. b. jest już zupełnie wyczerpany. Nowym prenumeratorom, zamawiającym pismo od dn. 1 stycznia r. b., wysyłamy komplety bez 1-go numeru.

na ten okres czasu rząd przewiduje jakąś nadzwyczajną wyżkę cen zboża i żywca, — bo inaczej jaki miałby być cel tego rozporządzenia?

Jednak obecna sytuacja gospodarcza bynajmniej nie uprawnia do przewidywania tak wielkiej wyżki, któraby wymagała podobnego rozporządzenia — wręcz odwrotnie, wymaga najszybszego i najenergiczniejszego **zapobiegania i przeciwdziałania** **niżce cen na zboże i żywca.**

Czy rolnictwo polskie doczeka się takich rozporządzeń rządu — oczywiście nie zapomocą środków policyjnych, bo te skuteczności mieć nie mogą, lecz zapomocą środków gospodarczych, szeroko obmyślonych.

Stary Wojtek

Kultura roli

Obija się o uszy niejednemu — a poza tem i w piśmie naszym często się spotyka — wyraz: kultura. W znaczeniu ogólnem oznacza to pewien stan oświaty, obyczajności, tudzież nastawienie poglądów społeczeństwa — na ton szlachetny, miłszy w sto-

sunkach wzajemnych, niż ten, jaki dostrzegamy wśród ludzi nieobyczajnych, dzikich i tępych. Z tego ogólnego określenia, dotyczącego społeczności ludzkiej, przeniesiono ten sam wyraz do określenia stanu naszej gleby, naszej ziemi — żywicieli. Stało się to wówczas, gdy zauważono, że gleba wyprowadzona ze stanu pierwotnej dzikości przez staranną uprawę i nawożenie, nabiera tych miłych cech dla rolnika, że nie jest, ani zbyt oporna przy uprawie, ani nie podlega zbyt jaskrawym zmianom wydajności przy zmiennych dla urodzaju wpływach klimatycznych i że nawet pokrzywdzona niekiedy przez niedbalstwo rolnika nie mści się natychmiastowym nieurodzajem. Nagromadziły się w niej bowiem te dobroczynne dla nas właściwości dzięki pracy całych niekiedy pokoleń ludzkich, więc podobnie, jak w rasowym zwierzęciu — dodatnie cechy — tak i w ziemi szlachetne wartości stanowią dorobek poniekąd trwały i nie dadzą się za jednym zamachem zniweczyć. To też każdy doświadczony rolnik wysoko ceni ową kulturę i umie ją odróżnić. Spójrzmy tylko i porównajmy. Mały kawał takiej kulturalnej ziemi w sąsiedztwie niekulturalnej, źle doprowadzonej, zaperzonej!

Toć na pierwsze wejście zauważymy, że ta pierwsza wygląda, jak dobrze wypieczony glon chleba przy tej drugiej — zakalcowatej. A zresztą i kolorem ciemniejszym się różni i jakby tchnie mocą ży-

ciową — wesołym wyglądem nie tylko roślin bujnie na niej rosnących, ale nawet w zorany ugorze, skibą tłuszczej — elastyczną — jedwabistą, gdy tamta rozświechtana, rozplaszczona — szorstka pod nogą prawie się nie ugina — a zawsze jaśniejsza, choć szkielek glebowy będzie taki sam, jak i tamtej.

Widać, że ta kulturalna ziemia żyje, że technie pełnem życiem, że jakaś wewnętrzna „krew” bujnie też w niej się przelewa — a ta druga — bezkrwista — wlecz swój żywot byle jaki. I istotnie, ową „krew” ziemi jest olbrzymia rzesza żyłatek, co to burzą, przewracają środowisko w przeróżne sposoby poczynając od glist, które występują tu jako wielkoludy glebowego zaludnienia — a przetrwają najświeższy materiał organiczny, a idąc po przez rzesze drobnych larw owadów — raczków ziemnych — pleśniawek, mających każdą swój wydział mechanicznego, a nawet chemicznego przerabiania resztek rośliny do owego drobiazgu niedostrzegalnego gołem okiem, ale stanowiącego w masie olbrzymią rzeszę istot, wykonywujących ostatecznie dzieło przygotowania niedość strawnych składników gleby, zwłaszcza azotowych na pokarm pożywny dla zwierzęcych panów tej gleby — czyli roślin uprawnych.

Rolnik gospodarz może tylko i powinien tym drobnym istotkom dopomagać w ich pracy i bodaj całą sztuką zabiegów uprawowych, w ten się zasadniczo streszcza. Przy dostarczaniu pokarmu drobnoustrojom, w postaci materji organicznej — czy to obornika, czy zielonych nawozów, powiększa się liczba tych drobnych pracowników i to z godziny na godzinę — w miliardach.

Przerabiają one ów materiał zmielony przez glisty, albo nawet i same potrafią napocząć świeże, delikatniejsze jego cząsteczki, pracując kolejno — grupami, a grup tych znamy łącznie dziesiątki. Jedne po drugich, lub w rozmaity sposób wspólnie przyrządzają one surowy materiał na pokarm dla roślin wyższych. Utracił, które grupy najsprawniej i najkorzystniej dla naszych celów działają i ułatwić tym grupom pracę życiową jest zadaniem uprawy chemicznej i mechanicznej.

Co prawda nie umiemy dokazać tej sztuki w całej pełni, bo zresztą przy czynnościach uprawy i wiele darmozjadów glebowych się rozmnaża, ale w każdym razie jużemy duży postęp w tej dziedzinie uczynili od czasów sochy i trzypółówki. Wiemy np., że pewne stany roli wywołują śmiertelne zatrucia tych żyłatek, dość przytoczyć orkę na mokro, wiemy też, że chcąc w kwaśnych rolach wzmoczyć rozwój pożytecznych drobnoustrojów winniśmy dodać wapna wzgl. przewietrzyć ziemię drenami — wiemy poza tem, że oprócz obornika, czy innej materji organicznej, na lepszy rozwój i energiczniejszą czynność bakterji glebowych wpływają poniekąd i nawozy sztuczne nieorganiczne.

Prowadząc umiejętnie cały zespół uprawowych zabiegów, gdy się nie niszczy drobnoustrojów, lecz stwarza warunki, sprzyjające dla ich rozwoju — wymagamy jednocześnie kulturę gleby, boć oczywiście, gdy wzrasta zaludnienie naszej gleby, to i miejsca dla mieszkańców musi się znaleźć więcej. Miejsce to znajdzie się wtenczas, gdy i warstwa uprawna pogrubieje — lecz gdy zarazem ta grubsza warstwa ma w sobie i warunki, sprzyjające rozwojowi drobnoustrojów. A dzieć się to może nie przez

nagle przewracanie głębokich skib — bo skutek byłby wprost przeciwny — lecz przez powolne pogłębianie roli przy wzmagającym się nawożeniu i z tem, by i od podglebia nie podsiąkały zabójcze kwasy, któreby niszczyły życie wrażliwych na te kwasy drobnych żyłatek. A więc ziemiami w kulturze będą grunty przez dłuższy czas starannie gnojone i pogłębiane, gdyż tylko w głębiej doprawianych ziemiach, gdzie dostęp powietrza i wilgoci został odpowiednio zrównoważony, rozrość się mogą i zagnieździć liczne pożyteczne drobnoustroje. W płytkich ziemiach rok suchy, względnie zbyt mokry, łatwo sprowadza ich zaturę, a przynajmniej mocno przerzedza ich szeregi. Ziemi z wadliwymi spodami do kultury doprowadzić — jest oczywiście — zadaniem nie do spełnienia.

Gdy jednak zabiegi głupoty i niedbalstwa mogą niszczyć twory najwspanialsze, toć i kulturę ziemi z czasem zniszczyć można. A dzieje się to wówczas, gdy rolnik — a raczej wyzyskiwacz ziemi zacznie tanieć — powierzchownie jednorazowymi orkami rolę uprawiać, siejąc raz poraz zboża, a skapiąc zarazem zasilków nawozowych. Rok — dwa, a czasem i dłużej ciągnie zysk z zapasów, potem zaczyna ich braknąć — urodzaj słabnie, perz się wdaje i inne chwałiska i widzimy, patrząc na taką gospodarke — jak praca ubiegłych starych i zabiegów powoli się zaturca i bujna, żyzna dawniej gleba staje się leniwą — niewdzięczną, bo wyczerpaną.

Fort. Starzyński.

Mieszanki na paszę

Już sama nazwa „mieszanki” mówi, że mieszanki te mogą być bardzo różne. A różność ta objawia się nie tylko w tem, że jedne, w swoim składzie mogą mieć dwie, trzy, a inne pięć, sześć roślin, ale i w tem, że każdej z tych roślin różne możemy dawać ilości. A więc nie tylko może się w nich mieścić taka, lub inna ilość poszczególnych roślin, ale też i różny może być ich wzajemny stosunek ilościowy w mieszankach.

I jest to ze stanowiska gospodarskiego największą zaletą mieszanek. Jedne rośliny stawiają większe wymagania zarówno co do gleby, jak i zapasu wilgoci w ziemi, oraz światła, inne są mniej wybredne. Jedne ukorzeniają się płycej, inne głębiej, jedne rosną wysoko, inne rozłożysto, jedne są więcej wrażliwe na choroby i szkodniki, inne mniej. Rosną więc zwarcie jedne obok drugich, nie szkodzą sobie wzajemnie, lecz raczej wzajemnie się uzupełniają. Typowy dobór mieszanek przedstawiają dobre łąki.

Jest rzeczą pożałowania godną, że dotąd nie zasiewamy większych ilości mieszanek. Bydło głodujące przez zimę, w początkach lata na świeżych pastwiskach kilka razy się pożywi, a później znów głoduje, dopóki nie doczeka się koniczyny i seradeli. A wziąć trzeba pod uwagę, że średnio dobra mieszanka daje z 1 ha około 200 q zielonej masy w tem około 300 kg. samego białka, nie biorąc już pod uwagę innych składników i wybitnie dodatniego oddzia-

żywiania na organizm zwierzęcy zielonej paszy w porównaniu do suchej.

Dla porównania np. niezły urodzaj żyta (18 q z ha), daje w ziarnie i w słomie około 165 kg. białka, a więc blisko dwa razy mniej niż mieszanki. Wogóle żadne zboża, a nawet trawy zebrane na siano, nie dadzą tyle wartości pokarmowej przy żywieniu inwentarza, ile dać mogą młode i słodkie mieszanki.

Praktyczni gospodarze stosują zazwyczaj mieszanki ozime i jare, przyczem, jako mieszanki ozime stosują żyto lub pszenicę z wyką piaskową i w tym wypadku już od połowy maja mają zieloną paszę, przy której najtaniej kalkuluje się produkcja mleka, a i inwentarz trzyma się w niezłym stanie. Jako kombinację mieszanek jarych stosują, zależnie od miejscowych warunków: wykę - peluszkę - groch - bobik z owsem i jęczmieniem. Zwykle mieszanki takie sieje się na ziemniaczysku w 2 lub nawet 3 tygodniowych odstępach czasu. Mieszanki musimy zasilić sztucznym nawozem, a więc dać azotniaku w ilości 100 do 150 kg na ha, oraz nawóz fosforowo - potasowy. Można siać mieszanki i na oborniku. Chodzi tu przecież o jak największą bujność i ilość zielonej masy.

Dawka soli potasowej wynosić winna 200 — 300 kg. na 1 ha, superfosfatu, lub tomasówki 250 — 400 kg. na 1 ha.

Po zbiorze mieszanek mamy doskonale przygotowaną rolę pod oziminę.

W praktyce swojej urządzałem się nawet w ten sposób, że mieszanki podsiewałem seradela, jako rośliną wolno rosnącą w początkowym rozwoju, gdyż w latach przekropnych dawało mi to podwójny zbiór wysoko-wartościowych mieszanek. Albo też, po zbiorze wczesnych mieszanek zasiewałem rzepik, który jeszcze na czas schodził przed żytem z pola, dając niezły plon.

Przy układaniu mieszanek trzeba pamiętać, że z motylkowych najlepiej pójdzie wyka i peluszką, których trzeba dać więcej niż grochu i bobiku. Bobik stosuje się głównie dlatego, żeby stanowił podporę dla wyki i peluszek. Jęczmienia i owsa dodać nie więcej, jak 30 — 50 kg. na 1 ha, wszystkiego zaś ziarna razem nie może być mniej, jak 200 — 220 kg.

w stosunku do hektara. Zanadto gęsta mieszanka nie wyrośnie należycie, ale za rzadka nie da ani tak wielkiej ilości, ani tak delikatnej paszy zielonej.

Siać mieszankę należy tylko siewnikiem, gdyż siew rzutowy wskutek bardzo różnej głębokości przykrycia ziarna, daje wzrost roślin bardzo niejednolity, a więc i ilość wysiewu na ha trzeba zwiększyć.

Wobec ogromnej taniości żyta, co według wszelkiego prawdopodobieństwa nie rychło ulegnie zmianie, wobec wielkich zapasów zbóż chlebowych w całym kraju nie od rzeczy będzie zastanowić się, czy w tych gospodarstwach, w których w jesieni specjalnych mieszanek nie zasiano, nie byłoby wskazaniem pewną część młodego żyta przeznaczyć na zieloną paszę. Żyto zielone zawiera około 1.5% białka, a więc stanowi doskonałą paszę dla bydła — dopóki nie zdrzewnieje.

W tym celu warto byłoby nawet wczesną wiosną taki kawałek żyta podsaletrować, a po ścięciu, można ten kawałek podgnoić i posiać mieszanki, brukiew, a nawet, o ile nie będzie zbyt późno — ziemniaki.

Józef Czech.

Odmiany jęczmion

Jęczmiona, a specjalnie dwurzędowe, wymagają lepszego stanowiska od owsów, ponieważ nie mają tak silnie rozwiniętej właściwości pobierania mniej przyswajalnych pokarmów, a różnice między poszczególnymi odmianami co do gleby, wymagań kultury i czasu zbioru są nieznaczne. Zasadnicza różnica zachodzi tylko między jęczmionami dwurzędowymi browarnianymi i 4-rzędowymi gorzelano - pastewnymi, które traktować wypada zupełnie odrębnie i jedne drugimi zastąpić się nie dadzą.

Przy jęczmionach, jednolitość sprzedawanej partii ma pierwszorzędne znaczenie i w przeciwnym bowiem razie jako jęczmień browarniany nie może być on sprzedawany. Zbyt duża różnorodność uprawianych odmian w tej samej miejscowości jest tembardziej nie wskazaną.

ODMIANA	Rodzaj gleby	Kultura i nawożenie	Wilgotność	Czas zbioru	Specjalne własności
Hanna Gambrinus	gleby pszenne	dobra	znosi większą średnią	po żytach	browarny
" Hild. branda	"	"	"	"	"
" Proskowetz'a	"	"	"	"	"
Kaźmier. ki	łósewe	"	mniej wrażliwy na suszę	"	"
Kutnowski	gleby pszenne	"	średnia	późniejszy	"
Danubja	"	"	"	przed pszenicą	"
4 rzędowy Sobieszyński	łżejsze	średnia	średnia i mała	wcześniejszy od 2 rzędowych	gorzelano-pastewny
4 rzędowy Marchijski	"	"	średnia	"	"

W. Malewski.

Doświadczenia z ziemniakami

Tow. „Selekcja“, pracując nad wytworzeniem krajowych odmian ziemniaków, które byłyby odporne na wszelkiego rodzaju choroby i zaspakajały wymagania naszych rolników i przemysłu ziemniaczanego przeprowadziło w r. 1929 doświadczenia porównawcze z odmianami ziemniaków w czterech miejscach.

Majątek Repki, pow. Sokołów Podlaski. Gleba o typie mocnej bielicy, teren pochyły ku północy.

W roku 1927-28 było żyto na superfosfacie i azotniaku. Po żniwach głęboka orka — wiosną kultywator, obornika dano 17 tur na móg (około 109 q.) przyorywka, następnie brona, znacznik Jordana w jedną stronę, w drugą zwykły drewniany.

Ziemniaki posadzono dn. 25 maja w kwadrat 60 x 60 cm. — zbiór 10 października.

Poletka 100 mtr. kwadr. odmian późnych, a 50 mtr. kwadr. odmian wczesnych — powtórzenia pięciokrotne, wyniki po obliczeniu z doświadczenia otrzymano następujące:

Odmiana	zbiór z 1 ha w q.	% skrobi (mączki)	Ilość kłęb. w 5 kg.
Odmiany późne:			
1) Deodera	130	21.1	182
2) Industr. prof. Giseviusa	127	17.4	130
3) Klio	110	16.4	146
4) Industr. Modrowa			
5) Woltmann St.	109½	19.8	120
6) Veroter	100	20.8	123
7) Industr. Johansena	95	15.9	142
8) Woltmann Kleinspiegel	86½	21.3	105
Odmiany wczesne			
9) Erstlingi	88	17.0	164
10) Białe wczesne	61	21.4	132
11) Poranki	51½	15.0	182

Kołodziej — pow. warszawski: Gleba piaszczysta o podglebiu glinastym, nieprzepuszczalna średniozwięzła, teren równy. W roku 1925-26 były ziemniaki na oborniku, w 1926-27 — jęczmień bez nawozów, w 1927-28 — żyto na nawozach sztucznych, tomasówce i azotniaku. Po żniwach podorywka, brona, kultywator, obornik jesienią, wiosną kultywator, brona, wał i znacznik drewniany.

Wysadzono ziemniaki 22 maja w odstępach 50 x 60 cm, zbiór nastąpił 12 października.

Poletka doświadczalna 100 mtr. kwadr., powtórzenia pięciokrotne. Plony otrzymano następujące:

Odmiana	zbiór z 1 ha w q.	% skrobi (mączki)	Ilość kłęb. w 5 kg.
1) Industr. prof. Giseviusa	311	19.2	62
2) Silesja	305	21.8	82
3) Industr. Modrowa	261	18.8	89
4) Hindenburg	276	20.9	55
5) Woltmann Kleinspiegel	232	22.6	44

Łochów — powiat warszawski

Gleba piaszczysta, podglebie gliniaste, średnio przepuszczalna, teren równy.

W roku 1927-28 było żyto. Po żniwach podorywka, obornika wywieziono 30 fur na móg (około 180 q) przykrycie nawozu, brona, wał, późną jesienią głęboka orka do 6 cali; wiosną orka płytka, wał i znacznik drewniany.

Sadzono dn. 24 maja w odstępach 56 cm. w kw., zbiór nastąpił 14 października.

Poletka 100 mtr. kwadr., odmian późnych z czterokrotnymi powtórzeniami i 50 mtr. kwadr. odmian wczesnych z pięciokrotnymi powtórzeniami.

Wyniki z przeprowadzonych doświadczeń otrzymano następujące:

Odmiana	zbiór z 1 ha w q.	% skrobi (mączki)	Ilość kłęb. w 5 kg.
Odmiany późne:			
1) Industr. prof. Giseviusa	221	22.0	112
2) Silesja	204	18.4	84
3) Industr. Modrowa	195	18.0	110
4) Hindenburg	184	20.2	78
5) Woltmann Kleinspiegel	178	20.0	97
6) Woltmann 34 Lochowa	159	19.1	64
Odmiany wczesne:			
7) Alma	221½	17.4	78
8) Erstlingi	211	15.2	79
9) Poranki	136	14.0	92
10) Białe wczesne	130	19.8	101

Nowinki — powiat warszawski:

Gleba gliniasta, średnio przepuszczalna, teren równy; w 1925-26 były ziemniaki na oborniku, w 1926-27 — jęczmień na azotniaku, w 1927-28 — żyto. Po żniwach poszła talerzówka, jesienią orka motorowa do głębokości 5 cali; wiosną obornik w ilości 200 q na móg — przykrycie nawozu, wał kambel. Dano jeszcze nawozy pomocnicze: soli potasowej 75 kg., superfosfatu 75 kg. i siarczanu amonu 35 kg w stosunku morga. Później poszła brona i dołownik. Sadzono 20 maja w odstępach 45 x 65 cm., zbiór nastąpił 15 października.

Poletka 100 mtr. kwadr. z czterokrotnymi powtórzeniami. Wyniki doświadczeń były następujące:

Odmiana	zbiór z 1 ha w q.	% skrobi (mączki)	Ilość kłęb. w 5 kg.
1) Silesja	292	21.1	79
2) Industr. Modrowa	278	17.6	82
3) Woltmann Kleinspiegel	217½	18.3	73
4) Woltmann 34 Lochowa	175	20.2	60

Ponieważ są to doświadczenia tylko jednoroczne i ziemniaki do doświadczeń sprawdzano od różnych hodowców, to rezultaty otrzymane należy przyjmować z pewnym zastrzeżeniem. Z przeprowadzonych doświadczeń wynika, że największą plenność wykazały Industrie prof. Giseviusa i Silesja, bez względu na różnorodność tak typu gleby, jak uprawy i nawożenia. Będą one prawdopodobnie na terenie całej Polski odmianami najbardziej opłacającymi prace rolnika, bo i w innych doświadczeniach z lat poprzednich, przeprowadzanych nad ziemniakami (przez dr. Kotowskiego) potwierdzają wyniki otrzymane w opisanych doświadczeniach. Względ-

nie dobre plony dały Industria Modrowa i Hindenburg, a z wczesnych odmian Alma i Erstlingi, które jednak dopiero w przyszłych latach z doświadczeń wykażą, czy rzeczywiście utrzymają się na tym samym poziomie wysokości plonów.

P. Sobieszczański.

Kwas fosforowy

I JEGO ZNACZENIE W ROLNICTWIE

Wiadomo ogólnie, że fosfor jest składnikiem niezbędnym dla życia i rozwoju roślin. Już przed stu laty przeprowadzono w pewnym gospodarstwie w Niemczech doświadczenie, polegające na tem, że pola zasilano co kilka lat obornikiem, bez dodatku nawozów fosforowych, i corocznie ważono i zapisywano plony słomy i ziarna. Okazało się, że plony ziarna z roku na rok zmniejszały się stale, gdyż ilość fosforu dostarczona w oborniku i znajdująca się w glebie była niewystarczająca dla potrzeb roślin. Obliczono, że zabrano z gleby daleko więcej fosforu, niż go dostarczono.

Z każdego gospodarstwa co roku wywozi się duże ilości fosforu, przedewszystkiem w ziarnie, a następnie w mleku i mięsie. Fosfor ten nigdy już do gleby nie wraca. A że i z samej paszy duże ilości fosforu zostają zużyte na produkcję mleka i budowę ciała zwierzęcego, przeto i obornik zawiera fosforu nie dużo, w porównaniu do innych składników.

Fosfor ten przytem nie może być całkowicie zużyty przez rośliny, gdyż jak to stwierdziły badania różnych uczonych, rośliny są w stanie wykorzystać zaledwie część fosforu, zawartego w oborniku.

Źródłem, skąd rośliny czerpać mogą fosfor są związki fosforowe, znajdujące się w glebie. Naturalnie nie wszystkie gleby jednakowo są zasobne w fosfor, a ilość jego można określić, i podać wagę w stosunku do wagi ziemi (z warstwy rodzajnej).

Jednakże dla rolnika praktyka, ilość fosforu zawartego w glebie nie może być zupełnie miarodajną, gdyż zdarzyć się może, że gleba w fosfor zasobna, zawiera go w postaci trudnoprzyswajalnej albo wręcz nieprzyswajalnej dla roślin.

Naogół powiedzieć można, że nasze polskie gleby są ubogie w kwas fosforowy, a zwłaszcza piaski i bielice, przytem jeszcze nie wszystkie fosfor znajdują się w postaci dostępnej dla roślin. To też ziemie nasze w zasadzie wymagają nawożenia fosforem.

Średni plon roślin uprawnych zabiera z gleby następujące ilości kwasu fosforowego:

żyto	30 kg. z ha
pszenica	30 " "
owies	26 " "
jęczmień	26 " "
buraki cukrowe	60 " "
ziemniaki	40 " "
groch	30 " "
koniczyna	32 " "

Kwas fosforowy konieczny jest dla roślin już od pierwszej chwili ich rozwoju, ale najenergiczniej pobierany bywa przed kwitnięciem i podczas dojrzewania nasion. Ziarna zawierają dość znaczne ilości związków fosforowych, gdyż w okresie dojrzewania kwas fosforowy przechodzi z łodyg i liści do nasion.

Z tego to względu mówi się powszechnie, że kwas fosforowy sprzyja wytwarzaniu nasienia. W rzeczywistości jednak kwas fosforowy jest potrzebny wogóle do rozwoju całej rośliny, a tylko brak jego specjalnie się zaznacza, w obniżce plonu ziarna.

Również na rozwój okopowych kwas fosforowy wywiera silny wpływ, sprzyjając należytemu wykształceniu bulw ziemniaczanych, czy korzeni buraka, a także i tworzeniu się skrobi (mączki) w ziemniakach, cukru w burakach.

Nie wszystkie rośliny w jednakowym stopniu są zdolne do pobierania kwasu fosforowego z gleby. Największą łatwość w tym kierunku mają hreczka i łubin, które potrafią pobierać pokarm fosforowy z takich związków glebowych, które dla innych roślin są zupełnie niedostępne. Z pomiędzy kłosowych największą zdolnością pobierania kwasu fosforowego z trudniej rozpuszczalnych związków odznacza się owies, najmniejszą pszenica i jęczmień. Z pomiędzy okopowych buraki, chociaż stosunkowo łatwo czerpią fosfor z gleby, ale w pierwszych okresach rozwoju potrzebują pokarmu fosforowego w postaci łatwo przyswajalnej.

Kwas fosforowy, zanim zostanie pobrany przez rośliny musi ulec rozpuszczeniu. Otóż działanie różnych nawozów fosforowych uzależnione jest w głównej mierze od rozpuszczalności związków fosforowych — im szybciej się one w glebie rozpuszczają, tem prędzej i z większą dla siebie korzyścią rośliny będą je mogły wykorzystać.

Z pomiędzy tych związków jeden tylko, a mianowicie zawarty w superfosfacie jest łatwo rozpuszczalny, bo się rozpuszcza w wodzie. Inne nie rozpuszczają się w wodzie, jeno w słabych kwasach (w tej postaci znajduje się kwas fosforowy w tomasówce) inne wreszcie są jeszcze trudniej rozpuszczalne. Więc np. mączka fosforytowa, albo mączka kostna, zawierają związki fosforowe trudniej rozpuszczalne.

Z pomiędzy więc wszystkich nawozów fosforowych superfosfat jest dla rośliny najprzystępniejszy. Dzięki swej rozpuszczalności w wodzie może być równomiernie rozprowadzony po całej warstwie uprawnej, nie ulegając przytem wypłukaniu. Gleba bowiem ma właściwości zatrzymywania w sobie kwasu fosforowego z superfosfatu. To też superfosfat jest najpewniejszym z pomiędzy nawozów fosforowych i nadaje się na wszystkie niemal typy gleb i pod wszystkie rośliny. Tylko na glebach kwaśnych, mokrych sapach korzystniej będzie stosować nawozy trudniej rozpuszczalne. Specjalnie niezastąpionym jest superfosfat, gdy chodzi o szybkie oddziaływanie na rośliny w pierwszych okresach rozwoju, bo wówczas młoda roślinka znajduje pokarm gotowy do pobierania.

W ostatnich latach ukazała się mączka fosforytowa produkcji krajowej (fosforyty rachowskie i inne). Mączka ta, jak już wspominaliśmy, zawiera kwas fosforowy w postaci trudnodostępnej dla roślin, a działanie fosforytów zależy od wielu bardzo warunków przedewszystkiem od rodzaju gleby, stopnia

jej wilgotności i zakwaszenia, a także od rośliny — jedne bowiem łatwiej, a inne trudniej pobierają kwas fosforowy z trudno rozpuszczalnych związków.

Na stopień przyswajalności fosforatów wpływa również silnie stopień ich zmielenia — im drobnej są zmielone, tem są dostępniejsze dla roślin. Dotychczas doświadczeń z fosforatami mamy jeszcze niewiele i trudno narazie wypowiadać sąd o wartości tego nawozu.

Każdy świątły rolnik winien interesować się sprawą fosforatów, bo są to nawozy krajowe, i być może będą mogły zastąpić w pierwszej mierze tomasówką, jednakże, jak dotychczas, nie zyskały jeszcze szerszego uznania, gdyż powołane do tego sfery naukowe, nie zdecydowały ostatecznie o ich istotnej przydatności. Doświadczenia są w biegu, a rolnicy winni — na małą skalę u siebie robić doświadczenia z tym nawozem, gdyż ani zbyt pochopne i masowe stosowania jakichkolwiek nawozów — ani ich wyrzeczenia się — nie jest dowodem rostopności.

Inż. K. K.

Rumianek

Z pośród wielu roślin lekarskich, najmniej wymagającą rośliną jest rumianek, który bardzo często wyrasta w polu dziko i niejednokrotnie jest uważany za niepotrzebne ziele.

Ta pospolita i lekceważona roślina, należyte uprawiana, zapewnia bardzo ładny dochód i z tego względu zasługuje na większą uwagę naszych rolników, bowiem zbiór kwiatu, stanowiący niemal całkowitą robotę przy tej uprawie, może być wykonany bez potrzeby najmu, siłami rodziny gospodarza.

Rumianek najlepiej udaje się na dobrym żytym gruncie, będącym w kulturze, lecz nie świeżo nawożonym. Świeży nawóz nadmiernie pobudza wzrost roślin, opóźnia i zmniejsza kwitnienie, utrudnia zdrzewnienie łodyg, które wskutek tego urywają się w całości przy obrywaniu kwiatu. Najlepiej udaje się rumianek po okopowych. Dodatek miału wapiennego wpływa bardzo korzystnie na kwitnienie.

Siew skutecznie można jesienią i na wiosnę. Ziemia po sprzątniętych okopowych żadnej innej obróbki nie potrzebuje, prócz zrównania powierzchni. Pod wiosenny siew należy pole bardzo wcześniej zaorać, zbronować i gdy ziemia nieco się uleży, przystąpić do siewu, wysiewając 500 gr. nasienia na móg.

Ponieważ rumianek posiada nasiona bardzo drobne, przeto musi być siany na powierzchni wygładzonej. Trzeba tu zaznaczyć, że rumianek nie znosi żadnego przykrywania. Aby ilością 500 gramów można było obsiać morgę, miesza się nasiona z dziesięciokrotną ilością miałkiego piasku i sproszkowanej gliny i w takim stanie, biorąc w palce, wysiewa się na wyznaczonych linjach.

Linje nie powinny być głębokie, lecz tylko lekko zaznaczone, aby wiadomo było, gdzie siać. Można też dlatego wysiewać wprost przy rozciągniętym sznurze.

Rumianek siać można zaraz po zbiorze okopowych i drugi raz wcześniej na wiosnę, gdy tylko można wejść na pole.

Odległość rzędów wynosić powinna 30—35 cm. — zależnie od gleby — a co 4 rzędy daje się odstęp 40 cm., aby, zbierając kwiaty, nie deptać między rzędami i nie łamać roślin.

Pożądane jest opielenie rzędów pielniczką, a w braku tego narzędzia przegracowanie dla zniszczenia chwastów.

Rumianek raz zasiany, nawet przy starannem zbieraniu kwiatu, zwykle sam się wysiewa, że wystarczy tylko przedrzeć pielniczką odstępy dla utworzenia rzędów i w następnym roku mamy gotową plantację. Rzecz prosta, ziemię pomiędzy rzędami trzeba głęboko przemotyować i zasilić ją nawozem potasowym, albo posypać popiołem drzewnym.

Jeżeli chcemy przed uprawą innej rośliny rumianek w polu wyniszczyć, to wystarczy głęboko zaorać, gdy podrośnie na kilka centymetrów.

Rumianek daje z morgi około 400 kg. suchego kwiatu.

Rumianek kwitnie przez 2 miesiące i ma tę właściwość, że w miarę obrywania kwiatów w ciągu tego czasu, rozpoczyna się drugie i następne kwitnienie. Fakt zaś, że odrazu nie zbieramy całego plonu, a robimy to częściowo przez dłuższy przeciąg czasu, ma tę wygodną stronę, że dla mniejszych partij kwiatów można łatwiej znaleźć odpowiednie miejsce do suszenia.

Zrywany kwiat trzeba zbierać w płaskie naczynia, aby się nie zagrzewał, a następnie bardzo szybko suszyć, rozkładając cienkimi warstwami. Suszenie odbywać się może w pełnym słońcu, na otwartem powietrzu, jak również na strychach, na starannie zmiecionej podłodze z desek, albo na porozkładanych papierach, brezentach i t. p. Przesychający kwiat podgarnia się grubiej, wreszcie wysuszony składa się do worków, lub skrzyń.

Po wysuszeniu kwiat rumianku traci 80 proc. wagi, a więc trzeba oberwać 2000 kg. kwiatu, aby otrzymać 400 kg. suchego rumianku.

Kwiaty należy obrywać młode i możliwie z najkrótszemi ogonkami. Młody kwiat po wysuszeniu trzyma się w całości, przekwitający zaś daje dużo kruszu, czego należy unikać, gdyż krusz obniża cenę.

Gdy kwiat jest rwany bez ogonków, młody, ładny, wysuszony i niepokruszony, można dostać za 1 kg. około zł. 3 gr. 25.

Mr. J. Biegański.

Przed lęgami

Hodowcy drobiu dobrze wiedzą, jak duże znaczenie mają wczesne lęgi. Zwłaszcza chodzi nam o tę wczesność w chowie kur nieśnych, bo dążymy do tego, aby pisklęta wylęgte w końcu lutego lub z początkiem marca stały się już w jesieni tego samego roku dobrymi nioskami. O wczesności lęgów nie potrzeba więc już dzisiaj nikogo przekonywać.

Nie wszyscy jednak wiedzą, jaki jest stosunek tej gałęzi gospodarstwa do całości prac i zadań gospodarza i gospodyni.

Mimowoli nasuwa się tu pytanie, kto ma się zająć drobiem i lęgami. Dotychczas tak było, że drób stanowił królestwo gospodyni, ale takie królestwo, które ciągle musiało staczać walki o trochę miejsca dla drobiu w budynkach, lub w obejściu, o trochę pośladu i t. d. Gospodarz bowiem uważał drób za „kulę u nogi” i starannie go unikał. Tymczasem drób to przecież niewysychające

źródło dochodów, dzień w dzień, lato czy zima, w czasie dobrych czy złych cen na zboże — drób zawsze świeży pieniądź do ręki przynosił! A im mniejsze gospodarstwo, tem to źródło jest i powinno być dla gospodarzy cenniejsze. Badania przeprowadzane nad opłacalnością gospodarstw drobnych w roku 1927-28 stwierdzają, że dochód surowy na 1 ha ziemi użytkowej ze sprzedaży drobiu i jaj wynosi dość znaczne kwoty. Zestawienie wykazuje jak przedstawiają się te sprawy w różnych okolicach Polski.

Wielkość gospodarstw	W O J E W Ó D Z T W A							
	zachodnie		centralne		południowe		wschodnie	
	W Y K A Z A Ł Y D O C H Ó D S U R O W Y Z I H A W S P R Z E D A Ź Y							
	drobiu	jaj	drobiu	jaj	drobiu	jaj	drobiu	jaj
	z ł o t y c h							
2—3 ha	14.54	112.38	20.99	57.01	37.04	10.62	—	—
3—5 "	49.81	23.41	27.82	27.53	33.48	25.16	1.57	2.47
5—10 "	21.10	25.80	17.80	20.85	19.95	21.12	7.98	8.31
10—15 "	21.24	14.27	12.97	13.89	10.03	18.23	5.32	6.35
15—30 "	17.87	14.32	10.77	10.42	8.93	11.80	4.41	5.15
30—50 "	8.65	6.76	8.26	6.98	11.61	4.77	1.61	2.08

Wystarczy porównać cyfry, by przekonać się, że na ziemiach wschodnich chów drobiu jest zaniedbany, a sprzedaż jaj nie daje takiego dochodu, jaki zyskują gospodarstwa, położone w województwach zachodnich. Z tablicy można wyrachować, że np. w wojew. poznańskim gospodarz, posiadający 3 ha, sprzedaje rocznie dużą ilość jaj i zyskuje za nie około 340 zł, zaś za sprzedany drób około 50 zł. Natomiast taki sam gospodarz w wojew. nowogrodzkiem nie ma zupełnie dochodu z tego źródła.

Jakaż jest tego przyczyna?

Może najlepiej będzie, gdy wyjaśnienia poszukamy w cyfrach. Kiedy ceny żyta były dobre, stosunek między cenami żyta, jaj i kur był następujący:

	Cena w złotych			Za 100 kg. żyta	
	żyta 100 kg.	jaj 1 szt.	kur 1 szt.	trzeba dać jaj	kur
Warszawa	35	0.14	7.0	250	5
Lwów	33	0.13	5.5	254	6
Poznań	33	0.13	3.8	254	8.7
Nowogródek	26	0.08	3.0	315	8.7
Polesie	25	0.05	2.5	500	10

Dzisiaj, kiedy ceny żyta ogromnie spadły, stosunek ten przedstawia się następująco:

	Cena w złotych			Za 100 kg. żyta	
	żyta 100 kg.	jaj 1 szt.	kur 1 szt.	trzeba dać jaj	kur
Warszawa	23	0.14	7.0	164	3.3
Lwów	21	0.13	5.0	162	4.2
Poznań	24	0.13	4.5	170	5.3
Nowogródek	18	0.08	3.0	225	6.0
Polesie	16	0.05	2.5	320	6.4

Przeglądając uważnie tablice widzimy, że bez względu na wysokość ceny zboża a więc zawsze w województwach zachodnich i pod wielkimi miastami zboże w stosunku do jaj i drobiu jest tanie, a przeciwnie w gospodarstwach nienakładowych ziem

wschodnich, zboże jest drogie w stosunku do jaj i mięsa drobiu. Mamy więc wytłumaczenie, dlaczego drobnii gospodarze w Poznańskim, na Pomorzu i w wojew. centralnych w ubiegłym roku mieli dochody z chowu drobiu, a tacy sami gospodarze na ziemiach wschodnich dochodów tych byli pozbawieni.

Me ponieważ chodzi nam o chwilę obecną, porównajmy obie ostatnie tabliczki. Zaraz na pierwszy rzut oka widać, że spadek cen zboża polepszył znacznie stosunek cen drobiu i jaj. Weźmy pod uwagę najgorsze warunki Polesia: przed spadkiem cen zboża trzeba było dać za 100 kg. żyta 10 kur, a teraz tylko 6. Potwierdza się stare przysłowie, że niema złego, co by na dobre nie wyszło. Spadły wprawdzie bardzo ceny zbóż, ale rachunek wykazuje, że teraz na całym obszarze Polski warto drób chować. Jest jeszcze jedna nauczka, że rolnik nie powinien rąk łamać, ale — gdy źle — ołów do ręki i porównywać ceny. Trzeba się raz wreszcie nauczyć, że powodzenie gospodarstwa nie zależy od ceny jednego jakiegoś produktu, lecz od stosunku cen różnych produktów między sobą. Stosunek cen zboża, jaj i drobiu każe nam wyraźnie zająć się poważnie, jak dotychczas chowem drobiu. Niema przecież wielkiej nadziei, ażeby ceny zboża wnet podskoczyły. Pozostaje nam więc jedna możliwość, t. j. sprzedawać nasze zboże w przeróbce na mięso, drób, jaja, pierze i t. p.

Powinniśmy zresztą korzystać skwapliwie z tej sposobności, bo wiadomo przecież, że naogół chów drobiu nie jest u nas poważną gałęzią gospodarstw wiejskich, jak w innych krajach.

Jest jeszcze jeden wzgląd, który nam nakazuje powiększyć ilość kur w każdym naszym gospodarstwie, doprowadzić je do większej nieśności i starać się o to, by jaja, które wysyłamy zagranicę, były duże i jednolite. Kierujemy przecież połowę naszego wywozu jaj na rynki niemieckie, a Niemcy właśnie niedawno wydali ostre zarządzenia, zdążające do tego, by lichy towar jajczarski do nich się nie dostał. Chcąc więc utrzymać nasz wywóz jaj do Nie-

mieć musimy sumiennie i szybko polepszyć naszą hodowlę drobiu.

To są wszystkie fakty, których nam lekceważyć nie wolno. Tylko teraz pytanie: kto, czym ma się zająć? Kto powinien chować mało kur a kto dużo; kto powinien chować drób nieśny, a kto drób na rzeź. Stawiam te pytania dlatego, że niema u nas zrozumienia tych wszystkich czynników, które na taki lub inny kierunek chowu drobiu wpływają. Jakież to są czynniki? Czego potrzeba, ażeby drób chował?

Każda gałąź gospodarstwa wiejskiego wymaga pewnych warunków przyrodniczych i gospodarczych. Jedna zależy od stosunku obszaru łąk do roli, druga od ilości pracowników, jaka gospodarstwo rozporządza, inna od nakładów pieniężnych i t. d. Chów kur zależy od dwóch czynników: 1) od karmy i 2) od nakładu pieniężnego. Na czele trzeba postawić karmę, bo od jej ilości, jakości i ceny, będzie zależała ilość i gatunek drobiu, dalej wielkość wybiegów i pomieszczeń, a przede wszystkim kierunek produkcji. Ilość i jakość karmy wskaże nam, czy mamy trzymać kury, czy indyki lub gęsi, a cena karmy dokupionej wskaże, czy mamy chować drób tylko dla siebie, czy także na sprzedaż. Gdy porównanie cen karmy i cen produktów drobiowych, każe nam rozszerzyć chów drobiu na większą skalę, wtedy dopiero musimy się liczyć z tem, że na taki chów dużo trzeba mieć gotówki. Jest ogromna różnica pomiędzy poszczególnymi gałęziami gospodarstwa wiejskiego, np. pomiędzy ogrodem a chowem drobiu. Ogród wymaga dobrego gruntu, dużo obornika i dużo pracy ręcznej — ale, gdy są te warunki, można uprawiać warzywa, czy kwiaty bez większych nakładów pieniężnych. Inaczej jest z chowem drobiu. Kury np. można trzymać na gruncie, na którym nic rodzić się nie chce, byleby nie był za mokry, ilość ich można regulować podług zapasów karmy, ale praca ręczna nie ma tutaj znaczenia, a pieniędzy potrzeba wiele. Gdyby nawet produkować karmę dla kur we własnym gospodarstwie, to i tak przy większej ilości kur nie obejdziesz się bez większych nakładów pieniężnych na budowę odpowiednich pomieszczeń, ogrodzeń, aparatów wylęgowych, wychowalni i t. p. Wszystko to wiele kosztuje. Można więc chów drobiu na większą skalę prowadzony określić jako przedsiębiorstwo kapitalistyczne. O tem trzeba pamiętać.

Są dwa rodzaje karmy: jedna, którą drób sobie sam ueziera w obejściu, na pastwisku, w polu, na podwórzu, na drogach i t. d. — a druga karma t. zw. „z ręki”, dodatkowa t. j. poślady, okopowe, otręby, mączka mięsna i t. d., czyli ta karma, którą trzeba albo wyprodukować w gospodarstwie, albo kupić. Najtrudniej obliczyć ile drobiu można utrzymać, gdy jest on zdany na to, że sam sobie wyszuka jakie pożywienie. Są bowiem pory roku, w których drób nie znajduje w terenie żadnego pożywienia. Co wtedy zrobić? Na jaką ilość drobiu zdecydować się?

Jeżeli ktoś chowa kury tylko dla siebie, a sprzedaje tylko to, co zbywa z własnej kuchni — ten śmiało można brać pod uwagę tylko okres zimowy, w którym trzeba kury dokarmiać zbożem. Na 100 dni potrzeba dla jednej kury nieśnej 3 — 4 kg. ziarna i około 2 kg. otrąb pszennych, a więc na zimę

6 — 8 kg. ziarna i 4 kg. otrąb. Ileż kur nieśnych można trzymać w gospodarstwie na własne potrzeby? Zależy to od obszaru, obsianego zbożem oraz od wysokości plonów. Jeżeli ktoś obsiewa zbożem 1 ha i zbiera 10 — 12 q ziarna, z czego 8 — 10% pośladu — ten będzie miał dla kur 80—120 kg. ziarna pośladniego; może więc na tem utrzymać 10—15 kur nieśnych. Inne pasze dla takiej gromadki zawsze się znajdują w gospodarstwie lub w kuchni.

Stadko takie powinno dać około 1500 sztuk jaj w roku, z czego połowa mniej więcej pójdzie do kuchni, połowę można sprzedawać, gdy ceny jaj w okolicy są dobre. Sprzedane jaja zaplaca za skarmiony poślad około 90 zł. Dobra więc to transakcja handlowa. Trzeba jednak przytem uwzględnić, że pieniądze te uzyskało się nietylko za poślad, który kury zjadły, ale także i za to wszystko, co kury sobie wygrzebały, a co bez nich przepadłoby bezpowrotnie.

Ale gdy ceny jaj są niskie — to warto się zastanowić, czy można poświęcić poślad i otręby na chowanie takiej ilości kur, względnie czy warto produkować jaja na sprzedaż. Może lepiej będzie nasadzać kwoki i wychowywać kurczęta. Wiadomo przecież, że w gospodarstwach nienakładowych ziem wschodnich niosą się kury tylko w cieplej porze roku, a wtedy trzeba jaja zbywać nieraz po kilka groszy. W pierwszym rzędzie trzeba nauczyć się w takich warunkach konserwować jaja na zimę dla własnej kuchni. Na jedną osobę liczyć na zimę 70—100 jaj. Następnie, ażeby odpowiedzieć sobie na pytanie, czy jaja niepotrzebne do kuchni sprzedawać, czy podkładać pod nasadki, należy porównać ceny jaj z cenami kur. Przy cenach jaj, jakie wyżej podałem, porównanie takie wypadnie następująco:

Miejscowość	Cena za 1 kurę zł.	za 1 kurę sztuk	trzeba jaj przeciętnie
Warszawa	5—9	35—64	39
Poznań	2.5—5.0	20—40	30
Lwów	4—7	30—54	42
Nowogródek	2.5—3.0	35—43	39
Wołyń	2.5—3.0	50—60	55
Polesie	2.5—3.0	60—80	70

To zestawienie wykazuje, że pod wielkimi miastami jaja w stosunku do cen kur są drogie, zaś odwrotnie jest w gospod. dalej położonych, bo tam kury i wogóle drób mięsny jest drogi w stosunku do jaj. Stąd nauka, że w postępowych gospod. powinno się tyle podkładać pod kwoki, ażeby odchować sobie stado nieśne, chowane na własne potrzeby i wychować kilkanaście kurcząt dla siebie, a w gospod. małonakładowych powinno się właśnie wszystkie zbędne jaja przeznaczyć do wylęgu, wychować z nich kurczęta, ale nie sprzedawać ich zaraz, tylko zaczekać aż wyrosną na młode kurki (3 — 4 miesięczne).

Cyfrę tę mówią nam jeszcze i to, że wogóle wszędzie tam, gdzie niema blisko większych miast, gdzie niema dobrych dróg, kolei, gdzie niema ruchu handlowego — tam w chowie drobiu nie warto iść w kierunku nieśnym. Najracjonalniejszym będzie tu kierunek mięsny; trzeba więc brać pod uwagę także chów indyków, kaczek i gęsi. Dostarczają one tylko mięso, a mięso w złych warunkach gospodarowania osiąga zawsze stosunkowo lepsze ceny, niż jaja.

Wszystkie te rozważania doprowadzą nas do wniosku, że w okolicach słabo zaludnionych trzeba w chowie drobiu obrać kierunek mięsny, a w okolicach gęsto zaludnionych kierunek jajczarski (nieśny). Takie jasne postawienie sprawy pozwoli nam także łatwiej zdać sobie sprawę jak zorganizować wylęgi przy kierunku mięsnym, a jak przy kierunku nieśnym.

Zgóry można przypuszczać, że organizacja wylęgów i wychowu piskląt w obu wypadkach musi być inna. Chodzi tu bowiem o porę wylęgu, o ilość nasadek w danej porze, o pomieszczenia dla piskląt różnych gatunków drobiu i różnego wieku, o karmę piskląt i starszej młodzieży inną dla każdej klasy ich wieku i t. d. Słowem wybór kierunku wpływa na sposób organizacji chowu pachtwa domowego.

Tad. Janikowski.

Pielęgnowanie i żywienie knura

Najczęściej spotykanymi błędami przy wychowie knura są ciasne, ciemne i brudne pomieszczenia i zbyt skąpe, albo za obfite żywienie.

Przebudowując stare chlewy, lub stawiając nowe, powinniśmy je tak urządzić, aby zapewnić zwierzęciu swobodę ruchów, t. j. dać obszerne przeogrody. Okna, oprawione w szkło, winny być tak duże, by chlew był dobrze oświetlony, a zarazem przystosowane do łatwego otwierania i zamykania.

Podłoga może być cementowa, jeśli rozporządzamy większą ilością ściółki, która chroni od przeziębienia nóg, zwłaszcza zimą, gdy nie usuwamy nawozu. Tańszym materiałem od cementu, a cieplejszym, jest cegła stawiana na kant, albo glina ubita na klepisko.

Chlew należy tak umieścić wśród budynków gospodarskich, by knur mógł swobodnie przechodzić do okólnika. Zimą zaleca się codzienny spacer od godziny do półtorej, chyba, że przeszkodzi temu mróz albo dzień wyjątkowo wietrzny i mokry. Powierzchnia okólnika winna mieć około 150 metrów kw., przyczem trzeba pamiętać o miejscu zacienionem, gdzieby knur mógł chronić się przed upałem.

Nieodzownym warunkiem czystości jest bielenie wnętrza chlewa przynajmniej raz na miesiąc i mycie knura raz w tygodniu letnią wodą przy codziennem czyszczeniu skóry wiechciem ze słomy, lub szczotą ryżową.

Co do żywienia, to zarówno w okresie wzrostu, jak i w okresie pełni dojrzałości, nie można skąpić karm bogatych w białko, natomiast unikać większych dawek okopowych, zwłaszcza ziemniaków, które wywołują przetłuszczenie organizmu.

Szczególnie ważny jest okres kopulacyjny, kiedy dużo białka samiec wydziela w spermie (nasieniu).

Pokrycie tych strat knur winien znaleźć we właściwej paszy.

Najlepszym sposobem żywienia, ze względu na zdrowotność i zbliżenie do naturalnych warunków, jest pastwisko z lucerny, koniczyny i wogóle roślin motylkowych z niewielkim dodatkiem ziarna od 400 gr. do 1 kg., zależnie od wartości pastwiska. Gdy pastwiska nie posiadamy, należy skoszoną zieleninę

karmić knura na okólniku. Tam, gdzie jest on żywiony częściowo okopowymi i srotą, trzeba przyjąć za zasadę, że na każde 100 kg. żywej wagi, trzeba dać 1 kg. ziarna z tem, żeby w ziarnie uwzględnić owies, jęczmień i motylkowe, poza tem 2 — 3 litrów chudego mleka. Zatem dzienna dawka dla knura, o wadze 250 kg. winna składać się z 8 kg. buraków, 1 kg. owsa, 1 kg. jęczmienia i 2 — 3 litrów chudego mleka.

Wyjątkowo można buraki zastąpić ziemniakami, pamiętając, że wartość odżywcza ziemniaków jest 2 razy większa, czyli 8 kg buraków da się zastąpić 4 kg ziemniaków. Równie dobrze oddziałują na organizm knura marchew, której wartość odżywcza jest mniej więcej taka, jak buraków.

Naturalnym wskaźnikiem dobrego ustosunkowania karmy będzie całkowite wyjadanie przez knura zadanej mu paszy. Zadawanie odbywa się trzy razy dziennie o jednym czasie: latem na okólniku, a zimą w chlewie. Letnią i czystą wodę knur musi mieć w oddzielnem naczyniu, by mógł pić dowolnie. Wielce szkodliwe jest przedwczesne puszczanie knura do macior, a więc gdy knur ma mniej niż 8 miesięcy. Dopiero knury, mające ponad 8 miesięcy, można używać do pokrycia. Od chwili dojrzałości można knura używać do 3 lat bez szkody dla potomstwa choć chów będzie w pokrewieństwie.

Dlaczego kładziemy duży nacisk na pielęgnację i żywienie? — Dlatego, że knury ras szlachetnych noszą we krwi dodatnie właściwości, jak wczesne dojrzewanie, zdolność szybkiego opasu, lepsze wykorzystanie pasz i t. d., a jednocześnie mają zdolność przekazywania tych cech potomstwu.

Jeżeli taki szlachetny knur trafi w pierwotne warunki i nieumiejętne ręce, to nie podniesie rasy, lecz ją skarłowaci, bo szlachetność organizmu zwierzęcia, przytłumiona złą pielęgnacją i żywieniem, będzie coraz słabiej przebiegać się w następnych pokoleniach, aż wreszcie zniknie.

Gdy wziąć jeszcze pod uwagę, że knury stacyjne, kupowane w większości wypadków z funduszy społecznych, przez złe utrzymanie zamiast podnieść rasę, karlenie swoje mogą przekazać potomstwu w okresie jednorocznym na dużą liczbę, bo do 1000 sztuk, to zrozumiemy na jakie straty narażają swych sąsiadów nieświadomi rzeczy hodowcy, złe gospodarujący groszem publicznym.

M. Biegaj.

Ołówek w ręku bartnika

Tak dużo piszę się i mówi w ostatnich czasach o tem, że w postępowem gospodarstwie niezbędna jest rachunkowość i ścisła kontrola, które z poszczególnych jego gałęzi lepiej się opłacają i czy wogóle się opłacają, iż zdawałoby się, że i konieczności prowadzenia książeczki pasiecznej, tej kontroli rozwoju i pracy naszych pni, nie trzeba nawet dowodzić. A jednak jak stosunkowo mało nawet dobrych i idących z duchem czasu bartników książeczki takie prowadzi. Przeciwnie, jest wielu takich, którzy uważają, że zapiski pszczelarskie są rzeczą zupełnie zby-

teczną, a kosztują zbyt wiele czasu i trudu. Dlatego też chciałabym raz jeszcze dowiedzieć tym ostatnim, że nie mają racji, a wszystkich bartników zachęcić do jak najskrupulatniejszego zapisywania tego wszystkiego, co się dzieje w pasiece, a co może mieć znaczenie dla jej rozwoju, czy też mówić o jej opłacalności.

Są wprowadzić bartnicy, tak pewni swej pamięci, iż twierdzą, że „całą pasiekę mają w głowie”, ale nie wydaje mi się, żeby to był wystarczający sposób notowania spraw, związanych z pasieką, szczególnie w wypadku, gdy składa się ona z większej ilości pni. Każda przecież wizyta w pasiece daje nam możliwość zauważenia wielu najróżnorodniejszych drobnych rzeczy, o których jednak trzeba bezwzględnie pamiętać i które należy w odpowiedniej chwili załatwić, gdyż w przeciwnym razie możemy ponieść poważne nawet straty. Dość przytoczyć kilka najpospolitszych przykładów z pracy w pasiece.

Chcąc np. w danym roju zmienić matkę, odebraliśmy mu starą matkę i po 8 — 10 dniach powinniśmy zajrzeć, aby zerwać niepotrzebne mateczniki, zostawiając pniowi najwyżej 2 najlepiej wykształcone. Zmiana matek przypada właśnie w czasie najgorętszych robót w polu, kiedy w nawale pracy rolnik nie może obciążać swej pamięci sprawami pasiecznymi tem bardziej, że najczęściej pasieka, stanowiąc poboczną gałąź jego gospodarstwa, stoi z konieczności na drugim planie. Ale z chwilą, gdy w odpowiednim momencie nie zajrzemy do ula i nie skasujemy zbytecznych mateczników, pszczoły według wszelkiego prawdopodobieństwa wyroją się, co jest bardzo niewskazane ze względu na dochodowość pasieki, a ponadto przysporzą nam jeszcze kłopotu w tej i tak gorącej porze.

Albo też daliśmy któremu z pni nową matkę, a dla uchronienia jej przed zagryzieniem przez nieprzyjazne w pierwszej chwili pszczoły zamykamy ją na kilka dni do klateczki. Po upływie tych kilku dni powinniśmy sprawdzić, czy pszczoły oswoiły się już z dodaną im matką, czy odnoszą się do niej życzliwie i w takim razie należy wypuścić ją na wolność, aby co prędzej mogła przystąpić do pracy. I znów zachodzi obawa, że, pochłonięci innymi kłopotami i czynnościami gospodarskimi, zapomnimy o matce i uwolnimy ją z klateczki dopiero przy następnej wizycie w pasiece, po dłuższym nieraz przeciągu czasu, wobec czego matka straci wiele dni, nie składając zupełnie jajeczek, lub nawet zmarnieje wskutek braku ruchu i dostatecznego pożywienia.

Tak samo, gdy po skończonym pożytku przygotowujemy pszczoły na zimę i układając gniazdo, obliczamy, ile dany pień ma miodu, możemy zauważyć, że w którymś ulu zapasy są zbyt małe i że trzeba pszczoły podkarmić. O ile w książeczce zapiszemy ilość miodu, jaką dany pień posiada, a następnie w miarę podkarmiania będziemy dopisywali, ile codziennie mu dodajemy, to bez rozbierania gniazda i niepokojenia pszczół łatwo obliczymy, czy mają już one dostatecznie zaopatrzone śpichlerz na zimę. O ile zaś książeczki nie prowadzimy, to musimy po paru dniach gniazdo ponownie rozbierać i raz jeszcze obliczać miód w plastrach, lub też zmuszeni jesteśmy zaufać pamięci i przerwać podkarmianie wtedy, gdy nam się zdaje, że już będzie dosyć, ale na

tem zbyt niemię zaufaniu do swej pamięci źle wyjść gą pszczoły.

Takich codziennych przykładów możnaby tu przytoczyć bardzo wiele, a wszystkie przemawiają za koniecznością prowadzenia szczegółowych zapisów.

Poza tem są jeszcze różne dane w pasiece, o których trzeba pamiętać nie w ciągu kilku, czy kilkunastu dni ale przez szereg lat.

Najważniejszą może z tych danych jest wiek matek w poszczególnych pniach. Jak wiemy, od dobroci matki zależy w pierwszym rzędzie rozwój pnia, a co za tem idzie, i jego opłacalność. O dobroci matki można się wprowadzić przekonać na zasadzie czerwiu, którego normalny wygląd i obfitość świadczą o tem, że zdolność rozrodcza matki jeszcze się nie wyczerpała. Często jednak zdarza się, że przeglądając pod koniec pożytku nasze pnie i zwracając nawet specjalną uwagę na czerw we wszystkich ulach, nie spostrzeżemy w żadnym nic podejrzanego, co nakazywałoby zmianę matki w którym z uli. Tymczasem mimo pozorów matka jest stara i wyczerpana. Nie może też przetrwać do wiosny i w czasie zimy ginie, co skazuje pień na zupełną zagładę, bo pszczoły o tej porze nie mogą sobie wyhodować nowej matki, albo też w najlepszym wypadku — o ile matka spadła w ostatnich tygodniach zimy — tak osłabia rój, że na wiosnę trzeba go kasować, przyłączając pszczoły do innego pnia. Straty tej uniknęlibyśmy, prowadząc książeczkę, w której są zapisywane daty urodzin wszystkich matek i na podstawie której najłatwiej i najpewniej możemy się przekonać, czy w którym z pni nie trzeba zmienić matki.

Bez prowadzenia dokładnych zapisków trudno jest również udoskonalać swe pnie, a przez to samo zwiększać dochodowość pasieki. Jak wiadomo, nie wszystkie pnie są jednakowo pracowite. Są również roje, które zbyt chętnie się roją, inne znów są bardzo złośliwe. Wszystkie te zalety i wady są bezwzględnie dziedziczne i dlatego też bardzo ważną rzeczą jest dobór zarówno roju, który ma wyhodować matkę, jak i do pewnego stopnia rójów, które wychowują trutnie, potrzebne do zapłodnienia młodej matki. I znów przy wyborze rójów najpewniejszym i najlepszym doradcą będzie książeczka pasieczna, w której znajdziemy niejako historję każdego pnia, wyniki jego pracy, jego zalety i wady.

Co się tyczy zarzutu, że prowadzenie książeczki pasiecznej zajmuje zbyt wiele czasu i kosztuje zbyt wiele trudu, to łatwo udowodnić jego niesłuszność. Książeczkę można sobie przygotować w wolniejszej chwili, a wpisywanie do niej notatek, porobionych naprędce w czasie wizyty w pasiece, nie jest znów tak mozolne, ani tak dużo czasu nie zabiera. Zapisywanie też najważniejszych rzeczy w czasie wizyty w ulu wcale tej wizyty nie przedłuża. Notatkę tę bowiem można robić po zamknięciu jednego ula, zanim się przejdzie do nowego. Trzeba mieć tylko pod ręką ołówek i notesik.

Rzecz zrozumiała, że w przeciętnej pasiece, stanowiącej, jak zaznaczono wyżej, tylko jedną gałąź gospodarstwa zapiski pszczelarskie trzeba z konieczności ograniczać do spraw najważniejszych. W każdej książeczce pasiecznej winny być jednak stanowczo uwzględnione wiadomości, dotyczące: 1) matki—

odebranie matki, założenie mateczników, wylęganie się matki, jej zapłodnienie; 2) czerw — obfitość, dobroć, rodzaj (trutowy, pszczeli); 3) siła — oznaczamy ją stopniami, przyczem 1 oznacza rój bardzo słaby, a 5 bardzo silny; 4) miodu — ilość podana w kilogramach; 5) ilość plastrów; 6) woszczyny — wygląd jej, budowa plastrów. W ostatniej

wreszcie rubryce zapisujemy ogólne uwagi, jak to, że pień dał rój, że ul ma spróchniałe dno, że daszek zacieka, że trzeba dodać za parę dni plaster i t. d.

Ule wszystkie w pasiece numerujemy i dla każdego z nich poświęcamy osobną stronicę w książeczce. Stronica taka powinna wyglądać w sposób następujący:

Nr. 1 z roku 1925 — ul Warszawski, zwrócony wylotem na wschód.

Data	Matka	Czerw	Siła	Ilość plastrów	Miód kg.	Woszczyna	Uwagi
25.VIII	1925	Równy, zwarty, obfity	4	9	15	Świeża pszczała	Wycofać 1plaster po wylęgnięciu się czerw

Kilka kartek książeczki pasiecznej powinno się poświęcić na ogólne zestawienie dochodu i rozchodu. Należy tu zapisywać ogólną ilość miodu i wosku, otrzymaną z pasieki oraz sumy, osiągnięte ze sprzedaży tych artykułów. Po stronie rozchodu należy zapisywać sumy, wydane na kupno nowych uli, narzędzi pszczelniczych, węży sztucznej, cukru do podkarmiania i t. p.

Prowadząc w ten sposób książeczkę pszczelarską, nie tylko że tworzymy powoli historię naszej pasieki, ale ponadto w każdej chwili możemy z łatwo-

ścią sobie przypomnieć, co byłoby potrzebne dla danego pnia, aby mógł się pomyślnie rozwijać. Na podstawie tych zapisków możemy wyciągać wnioski i naukę na przyszłość, dzięki czemu prowadzimy pasiekę z coraz większą świadomością rzeczy. Ogólne zaś zestawienie dawać nam może poważne zadowolenie, bo przekonywujemy się naocznie, jakie zyski dają nam te brzęczące zastępy złośliwych wprawdzie, ale jakże pożytecznych robotnic.

C. Karczewska.

Z PRAKTYKI ROLNICZEJ

UPRAWA ŻYTA.

Po objęciu gospodarstwa rolnego w tych stronach, kiedy przystępowałem do uprawy pod żyto, tutejsi rolnicy sąsiedzi odradzali mi, abym w tem miejscu nie siał, gdyż jak pamiętają, nigdy się tu nic nie urodziło, prócz girsy (kostrzewa, stokłosa). Po takim wyjaśnieniu moich sąsiadów, od dziecka ziemię tę znających, trochę się zastanowiłem. Nie chcąc jednak dać za wygraną, postanowiłem mimo wszystko żyto zasiać. Jako osadnik, mający gospodarstwo jeszcze niezorganizowane, a obornika mając bardzo mało, po zbadaniu podglebia zauważyłem, że z natury ziemia nie jest zła, dałem uprawę następującą: ziemię — w odłogu — zorałem głęboko, po dwóch tygodniach dałem bronę, po tygodniu sprężynówkę, następnie po tygodniu bardzo cienko i równo roztrzęsiony obornik płytko (miałko) przyorałem. Po dwóch tygodniach posłała brona przed siewem i po siewie. Żyto posiałem t. zw. „treśnikowe” 52,6 kg. i tyleż superfosfatu. Jesienny wygląd — przed zimą — zadawałający, mrozy wiosenne przyniszczyły do 30%. Ponieważ ziemia się zasklepiła dałem po raz bronę, poczem, gdy słońce zaczęło przygrzewać, żyto zaczęło się krzewić i wygląd miało dobry. Zaraz po okwitnięciu, niektórzy obliczali zbioru do 60 pudów z tego obsiewu, ale wkrótce okazało się, że dużo kłosów miało sztywne karki (stały prosto). Przyszły zniwa, żadna kobieta nie chciała żąć, bo słoma długa — zmuszony tedy byłem skosić. Po omłóceniu okazało się: 42 pudy czystego ziarna i 3½ puda pośladu. W następnym roku na podobnej, lecz trochę lżejszej ziemi na takiejże uprawie, również mia-

łem dobre żyto. Uprawę taką stosować trudno, z powodu krótkiego okresu pracy, lecz skoro daje dobre rezultaty musi być prowadzona i nadal.

Tomasz Patkowski

osadnik cywilny.

BURAK PASTEWNY.

Ziemię posiadam na Kresach (Wołyń) z komasacji w 1927 roku, gleba glina pszenna zupełnie jałowa i bez kultury, gdyż położona daleko od dawnej wsi, była po macoszemu traktowana i napewno od dawna nie wywieziono tu choćby jednej fury nawozu. A uprawiana była tylko pługiem i broną, gdyż przed wojną innych narzędzi tu nie używano.

Po wydzieleniu mi mego zagonu wziąłem się do lepszej uprawy, tępienia perzu i innych chwastów, a mając tęgiego przewodnika *Gazetę Gospodarską*, a teraz *Przewodnika* zacząłem wprowadzać wczesne podorywki, siał przedplony i poplony, tak że dziś uwidoczniła się pewien postęp. Wprowadziłem 10-ciopolowy płodozmian. Może zanadto rozdrobniłem swoje pole, ale narazie tak pozostać musi. Pomimo, że mam ziemię bez żadnej kultury w 1-szem polu wprowadziłem uprawę okopowych, a pod nie przeprowadziłem właściwą uprawę, a więc po życie podorałem zaraz po zbiorze, po pewnym czasie dałem kultywator i brony i na pole czysto wyrobione dałem pełny nawóz, zaorując go z pogłębiaczem do 25 cm. Pierwszy pług zaorywał nawóz na 10 cm., a w tę samą bródę w braku pogłębiacza, puściłem drugi pług z odjętą odkładnicą na 15 cm. Muszę dodać, że pomimo odjętej odkładnicy, konie mia-

ły co ciągnąć, bo ziemia była twarda, gdyż nigdy tak głęboko nikt jej nie poruszał.

Na zimę rolę pozostawiłem w ostrej skibie, na wiosnę, jak tylko ziemia przeszła, rozsiałem superfosfat i sól potasową, przerobiłem płytko kultywatozem, aby nie wyciągnąć nawozu, poczem wyrównałem bronami i puściłem ręczny, drewniany znacznik. Znacznik ten zbudowałem z cienkiej belki, długości 170 cm. z wprawionymi 2-ma dyszelkami do ręcznego pociągu. W belkę tą w odstępach 40 centymetrowych wprawiłem cztery drewniane redlice, długości 20 cm. i z wierzchu dałem 2 rączki, w celu równego prowadzenia znacznika. Znacznikiem tym poznałem przygotowane pole wpoprzek bron, aby znaki lepiej się uwydatniały. Buraki sadziłem — cznie, eckendorfy żółte, w odstępach mniej więcej 25 cm., po kilka ziarenek. W jesieni nie miałem buraków nadzwyczajnych, ale były niezłe — próby nie robiłem, ile wydały. W tym zaś roku, przy takiej samej uprawie, miałem cokolwiek lepsze. Czytając w gazecie, iż są tacy cudotwórcy, co mają po 1.500 q. z morga, — nie chciałem temu wierzyć i dla przekonania się zrobiłem próbę: odmierzyłem 4 metry kwadrat, co wypadło przy mojem sadzeniu 5 rzędów i w każdym rzędku 8 buraków — razem 40 buraków; wybrałem co prawda działki pola najładniejsze. Po oczyszczeniu z liści i ziemi, buraki ważyły 85 kg., co po przeliczeniu na morg nowopolski (5.600 metrów kwadr.) wynosi 1.190 q. Teraz już wierzę, iż na ziemi lepszej można osiągnąć tak wysokie zbiory i że warto zająć się tą rośliną, by osiągnąć taki plon. Przy nawożeniu nie stosowałem u siebie nawozu azotowego, przypuszczam, że grubo na tem straciłem. Jak nadmieniałem, wybrałem buraki najładniejsze, przeciętnie, rzecz prosta nie miałem takiego zbioru, lecz nie tracę nadziei, że do takich rezultatów dojdę. Nie omieszkać więc w jesieni po zbiorze buraków, napisać do „Przewodnika Gospodarskiego” o rezultatach z mej plantacji, a teraz zachęcam tych, co jeszcze uprawę buraków traktują lekceważąco, by się nią szczerze zajęli.

B. Komarnicki
z Wołynia.

ZE ZBOŻOWEJ NA GOSPODARKE HODOWLANĄ.

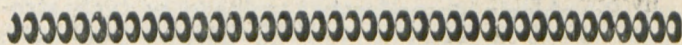
Za namową i wskazówkami Gazety Gospodarskiej, (obecnie „Przewodnika Gospodarskiego”) przeszedłem w mojem gospodarstwie 10-morgowem z dawnej gospodarki zbożowej na hodowlaną. Nie poszło to od razu, bo dorabiałem się inwentarzu z przychówku. Obecnie mam parę cieląt — spասając nimi mleko, które tu u nas nie bardzo się opłaca z powodu niskich cen. Natomiast jałowizna dobrze płaci, bo za jednoroczną jałówkę czy buhajka można dostać do 200 złotych i to za niezbyt tłuste. Przy wykalkulowaniu, dobrej, lecz taniej paszy można mieć niezły dochód. Aby przeżyć inwentarz od kwietnia do kwietnia sieje 1 mg. seradeli, mając ziemię w połowie piaszczystą, poza tem 200 pretów koniczyzny czerwonej i sadzę 1½ mś. ziemniaków, ½ mg. buraków i sieje 75 pretów wyki. Może niejednen z czytelników powie, że wszystko mało na prowadzenie hodowli, składającej się z kilku sztuk by-

dła. Jednakże wystarcza, bo przecie rośliny te dają nie tylko jednorazową korzyść. Seradela daje nawet potrójną korzyść: słomę pożywną dla cieląt, plewy dla świń, a nasienie czasem doskonale płaci. W 1929 roku płacono za seradelę 50 złotych za korzec 4-pudowy. Buraki dają dwojaką korzyść, bo kłoby można sprzedąć po 5 złotych za metr, a liście buraczane spaść, mając z nich doskonałą kiszonkę dla świń i cieląt. Wyka również pożyteczna, bo sieje się ją jako poplon i ma czas urosnąć na zakiszenie, tak samo, jak liść buraczany. A ziemniaki toć prawdziwe dobrodziejstwo, bo popierwsze bulwy ziemniaków służą na paszę dla wszelkiego inwentarza, a nać ziemniaczana na kiszonkę. Przekonałem się, że zakiszona jest dobrą paszą dla jałowizny i krów, a z morga można mieć do 10 wozów. Postanowiłem tedy nigdy już nie marnować tak cennego dodatku pastewnego, jak do tej pory ogół rolników robi, lekceważąc i marnując tak cenną paszę.

A przecie nie ma żadnej trudności przy zakiszaniu; ja to czynię w ten sposób, że wykopuję dół 3 metry szeroki wierzchem, a na 2 do 2½ metra u spodu, głębokości ½ metra, a długości zależnie od ilości zieleniny, chodzi o to, żeby nie było mniej niż dołem, jak w dole, gdy się już ułoży i udepcze zieleninę. Po dobrem ubiciu trzeba zielonkę zawalić ziemią, choćby na 1 metr grubo i tak pozostawić. Po 8-miu tygodniach kiszonka będzie gotowa do spասania.

Róbcie, czytelnicy, u siebie próby, abyście sami mogli się przekonać o pożytku z kisasenia naci ziemniaczanej.

Stanisław Jaros
z Łowickiego.

Z różnych stron.

WYTRWALI WYGNANIACY.

Wioska Wygnanów posiada zaledwie 54 gospodarstwa tabelowe, a 65 gospodarzy. Jest ona jak gdyby wysepką wśród bagnistych gruntów, pozbawioną normalnych dróg dojazdowych. Do najbliższego miasta mamy 8 kilometrów, do parafji Wrzos i Wrzeszczów ze 2 kilometry, do powiatowego miasta Radomia około 26 kilometrów — a mimo oddalenia od większych zbiorowisk ludzkich, możemy się pochwalic, że wieś nasza jest najlepiej zorganizowana w powiecie radomskim.

Kiedy przyjechałem po wojnie światowej z niewoli niemieckiej, było tu pusto i głucho i tylko niektóre zagrody były częściowo odbudowane, ale i ziemianek było sporo. Gospodarze już trochę ochłonęli po zawierusze wojennej i byli trochę weselsi. Prawda, brakło niejednego z synów, co poległ tam gdzieś na obcych ziemiach, ale i tak każdy człęk był wdzięczny, że doczekał się swojej najdroższej Ojczyzny. Po niejakiem czasie znowu wybuchała wojna z bolszewikami, ale i wtedy nasi synowie, współ z innymi, porwali za broń i wygnali chciwego wroga. Wreszcie nastał spokój i ludzie zaczęli pracować na swoich szarych zagonach.

My, Wygnaniacy, chcieliśmy również coś zrobić dla siebie i naszej Ojczyzny. Wzięliśmy się ochoczo do pracy, i najprzód postanowiliśmy wspólnie założyć biblioteczkę wiejską, co się nam też dobrze udało. Poszliśmy we dwóch od zagrody do zagrody i prawie po żebraczym zaczęliśmy zbierać po złotemu na bibliotekę. Prawdziwie mówiąc, spotkało nas nie w jednej chałupie niemiłe przywitanie, no, ale trudno — jakoś tam dali. Między innymi kupiliśmy i parę książek Henryka Sienkiewicza, aby rozgrzać serca, bo to najzarliwsze dzieła o naszej Ojczyźnie.

Po niejakiem czasie zaczęliśmy się zastanawiać, co by tu znowu zrobić, aby naszą wioskę pchnąć na drogę postępu; nową myśl nasunęły nam pisma rolnicze, piszące nieraz o Liskowie, wiosce dawniej biednej, a obecnie bogatej. Porozumiewaliśmy się już teraz z zarządem biblioteki, ażeby założyć w naszej wiosce kasę oszczędności. Zwołaliśmy więc zebranie, nawet podstępnie, bo umówiliśmy się z sołtysiem, żeby ogłosił gospodarzom, że będzie u nas wójt gminy w jakiejś ważnej sprawie i żeby wszyscy gospodarze zeszli się koniecznie do szkoły, którą mieliśmy już, jeno, że mieściła się w wynajętej chałupie. Wieczorem wszyscy gospodarze jakoś się zeszli, czekając niby to na wójta. Nareszcie przyszedł on, wraz z dwoma gospodarzami, to jest niby ten zarząd od biblioteki, i rozpoczęliśmy swoje. Najpierw objaśniłem, jak to wioska Lisków w Kaliskiem się prowadzi i co posiada. Później o tej kasie, jakie będziemy mieli z tego korzyści. Dość, że dało się zrobić i uchwaliliśmy składać po 50 gr. miesięcznie i wypożyczać je na pewien procent. Wybraliśmy zarząd, komisję rewizyjną, ustaliliśmy program i rozpoczęła się praca. W przeciągu jednego roku mieliśmy w kasie kapitału około 800 złotych. Następnie dowiedzieli się o nas instruktorzy i dopomagali chętnie, bo zauważyli, że z nami można coś zrobić.

Wkrótce przeistoczyliśmy kasę na spółdzielczą, zarejestrowaliśmy ją i obecnie mamy około 4 tysiące swojego kapitału. Poza tem zorganizowaliśmy przy pomocy instruktora kółko rolnicze i pobudowaliśmy dom ludowy, który narazie wypuściliśmy na szkołę, zastrzegając sobie, że możemy odbywać tam zebrania. Przy kółku rolniczym założyliśmy fabryczkę betonową — wyrabiamy cembrowiny i pustaki, z których mamy jakie takie dochody. Założyliśmy również sklep spółdzielczy przy kółku rolniczym, z którego mamy też pewne dochody. Zorganizowaliśmy również zbyt zboża tak, że obecnie ani jedna ćwierć zboża nie idzie do żydka, a tylko przez kółko rolnicze. Za naszym przykładem poszła cała gmina, a nie tylko gmina, bo i powiat. Sejmik powiatowy zamierza teraz założyć wielką spółdzielnię rolniczo-handlową w Radomiu.

Kupiliśmy sobie odbiornik radiowy, mamy sekcję maszynową, przez którą nabyliśmy tryjer do czyszczenia zboża, wialnię i wiele innych narzędzi rolniczych. Istnieje u nas również ochotnicza straż ognio-wa.

Zorganizowanie życia społecznego naszej wioski kosztowało nas trochę kłopotu, a nawet i własnych groszy, ale się z tego cieszymy, bo widać, że się coś ma ku dobremu. Odwiedził nas nawet raz starosta i wojewoda wraz z dyrektorem Państwowego Banku Rolnego z Kielc i przyrzekł nam w każdym przedsię-wzięciu pomoc. Dostaliśmy i zapomogli z naszego sej-

miku 700 zł. i cieszymy się obecnie poważaniem całego powiatu.

Chcę tu zaznaczyć, że nie po to piszemy, to co wyżej, ażeby się chwalić, ale to, co jest naprawdę. A chcemy również dać wam przykład, że tylko drogą organizacyjną i pracą społeczną można poprawić swój byt.

Jeżeli pójdziemy zwartą masą naprzód, to przełamiemy wszystkie zapory, zagrażające nam drogę do dobrobytu. Jeżeli będziemy pracować wspólnie — niedługo zobaczymy, że nasze chaty i zagrody, będą czernić się nie słomą dachów, lecz bielą, aż widno będzie, jakby drugie słońko zabłyśło. I drogi nasze błotniste, które teraz świecą kałużami, nie będą cuchnąć smrodliwym jadem i zatruwać powietrza, lecz obsadzone drzewkami owocowymi, będą się wic wstęgami srebrzystymi i wydawać miłą woń jabłoni, grusz i soczystych wiśni.

A więc do pracy, bracia, bo już czas, idźmy za przykładem naszych sąsiadów. Nie czas teraz na narzekania, bo Ojczyzna prosi, żebyśmy jej pomogli, bo pragnie nas widzieć rozumnymi — obywatelami.

Władysław Skoneczny.

Sekretarz Kółka Rolniczego
w Wygnanowie.

WŚRÓD SERDECZNYCH PRZYJACIOŁ...

Mając na uwadze nasze sprawy rolnicze, chcę tu wspomnieć o tem, co się pisze w stosunku do tego, co jest... rzeczywistością. Czyta się często, że wszyscy starają się o podniesienie rolnictwa, bo przecież już przyszli do przekonania, że rolnictwo jest podwaliną naszego państwa. Bo — tak jest. Ale cóż, kiedy przy zakładaniu tej podwaliny często — gęsto — niefachowi cieśle przyżną ją zakrótko i potem jedyną radą: albo wyrzucić całą podwalinę, albo sztukować ją w różny sposób, na czem cierpi cały budynek.

Więc powiem, jak sam ucierpiałem na tem sztukowaniu, chyba tylko dlatego, że jestem rolnikiem. Przed świętami Bożego Narodzenia przyszedł do mnie egzekutor podatkowy. Prawdziwie byłem winien za rok 1929 dwa podatki gruntowy i drogowy, czemy przy dzisiejszych warunkach gospodarczych nie można się dziwić. Egzekutor żąda zapłacenia tych podatków i daje mi wezwanie z terminem trzydniowym, do którego dochodzą koszty egzekucyjne.

Nie mając chwilowo pieniędzy, zacząłem prosić, żeby przyszedł po świętach, to zapłacę. „Nic nie poradzę”, powiada — i za trzy dni zjawia się spowrotem i zapisuje mi krowę do licytacji. Nie mogłem dopuścić, żeby mi bydlatko wystawili na sprzedaż, więc proszę go znowu, czy nie możnaby zapłacić tego podatku po 18 stycznia, bo wtedy będę miał napewno pieniądze i zaległe podatki zapłacię z procentami. Pokazuje mi nawet dowód na piśmie, że posiadam produkt, który ma wyznaczony dzień wykupu — tytoń.

Muszę tu zaznaczyć, że jestem plantatorem tytoniu i posiadam go parę centn. metr., za co właśnie miałem otrzymać po 18 stycznia z Monopolu Tytoniowego paręset złotych. Wreszcie po dłuższem mojem błaganiu egzekutor zmieknął, ale polecił, żeby pojechać do starosty i jeszcze raz poprosić. Nie na

myślając się długo, zaraz wybrałem się w drogę — przychodzę do starosty i od początku przedstawiam mu całą sprawę. Pan starosta roześmiał się, twierdząc, że to niemożliwe; przekonywam go więc, że przecież nie chcę, żeby państwo na mnie ponosiło straty, zapłacę wszystko z procentem, ale te parę dni będą dla mnie niezmiernie ważne, bo gdy będę zmuszony sprzedać ostatnie ziarno, to na wiosnę nie będzie czym siać, a gdy sprzedam krowę — to na drugą nieprędko się będę mógł zdobyć. Nic jednak moje prośby nie pomogły. Wróciłem z rozpaczą do domu i zacząłem rozmyślać, co robić? Wreszcie doradziła mi żona, żeby pojechać do żydków, kupców zbożowych i pożyczyc. Więc — posłuchałem. Żydek wyjął z kieszeni pieniądze i dał mi, nie żądając nawet wekselka, tylko żądał, żeby mu zapłacić procent za tę parę dni. Teraz dopiero przekonałem się, jak troszcza się nasze najbliższe „opiekuńcze” władze o rolnictwo i jak rolnik otrzymuje te 6 zł. premii za sprzedany kwintal żyta; ta troska jest namacalna i godna porównania z przysłowiem, że „wśród serdecznych przyjaciół, psy zająca zjadły”.

S. Koppe.

Z POWIATU KOZIENICKIEGO.

Co wezmę numer naszego „Przewodnika” do ręki, to aż mi zimno się robi, aż włosy na głowie stają. Napotykam różne i z różnych stron głosy czytelników. I cóż oni piszą? Oto o swoim warsztacie pracy, o tym strasznym przesileniu gospodarczym. Bo naprawdę jest to klęska gorsza od nieurodzaju. Spotykam kilka korespondencji z kresów wschodnich. Tam ceny zbóż na rynkach targowych notują 15 złotych (za 100 kg.), a o ziemniakach to nawet nikt nie pisze, zresztą sam przeczuwam ich niską cenę.

Śmieszne to doprawdy, ale zarazem i smutne, żeby rolnik miał dosyć chleba, a mógł konać powoli... Prawda dużo jest pożyczek długo i krótkoterminowych, wszelkich kredytów 3-letnich, czy to za maszyny rolnicze, czy za bydło zarodowe. Dziś gospodarz (10-cio morgowy), jeśli ma 300 zł. długu, pożyczone — czy to od sąsiada, czy w Kasie Stefczyka, to już go nie stać na spłacenie, mimo, że ma zboża dosyć. A weksel nie czeka... Obecnie najuczciwszy rolnik, robi się „szachrajem” i nie mogąc zapłacić swoich zobowiązań, w parę tygodni już ma cały urząd sekwestratorski u siebie.

A jak żyją nasze kółka rolnicze? Jaka praca tam idzie? Czy tak, jak rok temu? Ani mowy! A dlaczego? Przecież chyba prezes nie dopuścił się żadnego przestępstwa, kasjer — kasę ma w porządku, a jednak niezadowolone członków z zarządu duże. Na zebranie mało kto przyjdzie. Bo i po co? Dziś już gospodarze nie chcą słuchać o kredytach na nawozy sztuczne, maszyny do czyszczenia ziarna, siewniki, młocarnie i t. d. Bo ci co nabrali tego kredytu w jedną kieszeń, to i kilkoma workami zatkać go teraz nie mogą. Nie dowodzi to, żebym namawiał do niekupowania nawozów sztucznych, maszyn rolniczych i t. d., ale choćby namawiał — to obecnie nikt nie kupi, bo i za co? Z nawozami sztucznymi na sezon wiosenny też jest kiepsko, każdy bowiem gospodarz mówi, że dopiero wróci z prowintem do nawozów, jak 1 metr superfosfatu 18 proc. kosztować będzie $\frac{3}{4}$ metra żyta.

Rolnictwo, to podstawa państwa, rolnicy to naród karny, pracujący nie 6 lub 8 godzin dziennie, lecz i 16 jak potrzeba! A jakie my, rolnicy, mamy za tę naszą pracę wynagrodzenie? Oto za 1 metr żyta, zdobyty w pocie czoła, otrzymujemy 15 złotych; ale buty ci się nie podarły... a nowe kosztują 3 metry żyta.

O naszej pracy, o tem, że rolnictwo jest podstawą bytu naszego państwa i o jego dorobku w ciągu 10 lat istnienia, świadczy Powszechna Wystawa Krajowa. Lecz jeżeli tak potrwa dalej — to podstawa runie.

Bracia rolnicy! umieliście w przeciągu 10-ciu lat dorobić się, za co nas podziwiał świat cały. Starajmy się też przetrwać ten kryzys gospodarczy. Tak jak młynarz przy stawianiu wiatraka podstawia „sztymber”, aby mógł obracać wiatrakiem do wiatru, umiejmy i my tak nastawić gospodarstwo własne przeciw kryzysowi.

Z nastającą wiosną tylko siejemy to zboże na które jest zbyt. Nawozy azotowe, tam gdzie można, starajmy się zastąpić nawozami zielonemi, t. j. łubinem i motylkowemi, a przez to samo, muszą ulec niższe śrubowane ceny na nawozy sztuczne.

Kacperski Franciszek z Wilczo-Woli.

Wskazówki podręczne

SŁEPOTA U KONI.

Ze zwierząt domowych najczęściej chorują na oczy konie, a wyjątkowo tylko można widzieć ślepego wołu, owcę, lub świnię. Są cztery główne przyczyny, które chorobę oczu, a następnie ślepotę u koni wywołują. Pierwsza — to wysoko nad żłobami poumieszczane drabiny. Prawie we wszystkich stajniach bywają zakładane drabiny ponad żłobami, w niektórych nawet tak wysoko, że, aby uchwycić siano z pomiędzy szczebli, koń musi dobrze wyciągnąć szyję i w górę podnieść głowę. Przy tem zdarza się niejednokrotnie, że kurz, lub ostre jakieś żdziebelko zaproszy oko, a przyczepiwszy się doń mocno, pomimo łzawienia, nie łatwo daje się usunąć. Dodajmy do tego często nieumiejętne leczenie oka przez domorosłych weterynarzy — konowałów, którzy nieraz koniowi oko tabaką zasypują, z czego łatwo ślepotą powstać może. Umieszczanie drabin nad żłobami nie jest stosownem, koń bowiem z natury zbiera pokarm z ziemi, a nie z drzew, jak np. żyrafa, czy jeleń.

Drugą przyczyną końskiej ślepoty bywają tak zwane okulary, do uździeniec przymocowane. Niema przyrządu bardziej męczącego, więcej szkodliwego dla oka, jak owe okulary przy uździenicach.

Trzecią przyczyną częstych chorób oczu u koni są ostre, gryzące wyziewy w stajniach, które np. w czasie wywózki nawozu końskiego do łez je pobudzają, muszą więc być szkodliwe. Drażniące w ten sposób i zażawione oko, wystawione bywa przytem na różne zmiany nietylko światła, ale i powietrza, do zażawionego oka pył się przyczepia, a zanieczyszczeń tych gospodarz nie myśli nawet usunąć, więc przemyć i wytrzeć oko czystą szmatką. Ostre wyziewy stajenne usunąć nie trudno, wystarczy utrzymać czystość w stajni, gnoju zby-

tecnie nie poruszać, niech gnojówka ma odpływ i nie wsiąka w ziemię, albo wreszcie stosować oprócz słoniastej ściółki torfową, która tak gnojówkę, jak i wyziewy stajenne w siebie chłonie.

Do wymienionych szkodliwości dołącza się w wielu razach wadliwe ustawienie koni do światła i tak: jeżeli światło pada z boku, wówczas jedno oko będzie oświetlone, drugie zaś znajduje się stale w cieniu. Przez tę nierówność oświetlenia osłabiają się oba oczy. Jeżeli zaś światło pada z tyłu konia, to wtenczas oczy będą w ciemnościach, co sprzeciwia się naturze konia i jest o tyle szkodliwym, że po wyprowadzeniu ze stajni oczy zostają nagle oświetlone. Jeżeli nareszcie światło pada prosto w oczy, to razi je szkodliwie. Otóż najlepiej, gdy stajnia jest oświetlona z góry, przez wysoko pomieszczone obszarne okna, naprzeciw których konie głowami stać winny. Zawsze jednak powinny być tak oświetlone, aby światło stajni mało się różniło od zwykłego światła dziennego.

Czwartą przyczyną ślepoty bywają batogi. Nieraz się zdarza, że nieostrożnie machając biczem, nawet dla fantazji, trafiaamy w oko konia. A wieleż to razy widzieć można parobków nielitościwie bijących konie dlatego, że ich głupich myśli nie odgadły. Aby uderzenie było dotkliwym, biją po grzbiecie, szyi, głowie, a że przy takim postępowaniu wybijają koniom oczy, wielu z nas nieraz mogło się przekonać.

Bolesław Zastawny.

NOWA NIEBEZPIECZNA CHOROBA KONI.

Od lat dwóch pojawiła się w Polsce nowa niebezpieczna choroba koni, która przeszła do nas z Niemiec, i posuwając się, od zachodu, rozszerzyła się po całym kraju.

Objawy jej są następujące: koń staje się smut-

ny, traci chęć do jadła, głowę zwiesza, oczy przy-
myka i zatacza się, jak pijany; to ostatnie jest bardzo charakterystyczne; temperatura (ciepłota) ciała jest początkowo bardzo niska — (37°C.), a potem podnosi się do 40°C. i wyżej. Następnie chory koń dostaje ataków jakby szału, rozbija głowę o ściany i rzuca się; przy bliższej obserwacji widzimy, że żołądek jego funkcjonuje dość słabo, niema wypróżnień, koń nie oddaje moczu. Na drugi dzień chory koń mocno się poci, poczem znowu staje się zimny.

Choroba ta, trudna do wyleczenia, najczęściej kończy się śmiercią. Nieraz choroba trwa tylko dzień i koń zdycha.

Powstaje ona od specjalnego zarazka, który dotąd jeszcze nie został wykryty; wiadomo tylko, że żyje on w wodzie, na przykład w studniach.

Jak postępować przy zjawianiu się tej choroby?

Umieścić konia w wygodnej stajni, wyłożyć podłogę i ściany słomą, ażeby zapobiec potłuczeniu się konia w razie ataków, oczyścić z kału kışkę odchodową zapomocą wysmarowanej oliwą ręki, i o ile koń nie oddaje moczu i niepokoi się, wypuścić mocz z pęcherza za pomocą kateteru, lub przez naciskanie pęcherza palcami od strony kışki odchodowej. Następnie należy dwa razy dziennie robić lewatywy z 5 litrów lekkiego chłodnego odwaru rumianku.

Całego konia dwa razy dziennie dobrze rozcierać wiechciami, skrapiając skórę spirytusem kamforowym; do wewnątrz zadać 2 łyżki aloesu w butelce cieplej, a potem ostudzonej wody. Zrobiwszy to wszystko, należy bezzwłocznie pśstać po lekarza weterynaryjnego i samemu więcej żadnych zabiegów nie stosować. W celu zapobiegawczym wskazanem jest dezynfekowanie wody, przeznaczonej do picia — dlatego też należy co dwa tygodnie wrzucać do studzien niewielką ilość niegaszonego wapna.

Z. Olszański.

PORADY GOSPODARSKIE

RANKA PO ZAŁOŻENIU KÓŁKA BYCZKOWI.

Pytanie Nr. 239. Czy po założeniu kółka byczkowi 14-tomies. potrzeba leczyć powstałą ranę?

Odpowiedź Nr. 239. Leczyc nie potrzeba, ranka sama się zagoi.
W. Kr.

OTRĘBY DLA KRÓW.

Pytanie Nr. 240. Mam dwie krowy, które się będą cielić: 1) 5-letnia o wydajności 3 tysięcy litrów mleka, a waga żywa 500 kg. Ocieli się 28 lutego. 2) 3-letnia o żywej wadze 400 kg., a wydajności 2500 litrów mleka, ocieli się 8 lutego. Zapuszczone 1) na 8 tygodni, 2) na 4 tygodnie.

Paszy obecnie otrzymują jednakowo po 10 kg ziemniaków i po 2 kg. otrąb, reszta słoma żytnia w całym stanie.

Czy można dodawać same otręby pszenne? Czy koniecznem jest dodatek kuchu lnianego? Jakiej ilości dawać inych pasz?

L. Wojtkowicz.

Odpowiedź Nr. 240. Byłoby lepszem wykorzystanie paszy, gdyby dawać oprócz otrąb pszennych i makuch lniany. Po ocieleniu krowa 5-letnia da około 15 l. mleka, a więc trzebaby dać jej 6 kg. otrąb, co się nie opłaci. Należałoby dać 3 kg. otrąb i 1½ kg. makuchu, albo też dać sroć motylkowych roślin (wyka, bobik) — za 1 kg. otrąb ½ kg. sroć. Ziemniaków możnaby dawać więcej — do 12 — 15 kg. i siana brakuje, choć ze 3—4 kg. go dodać, zmniejszając dawkę słomy.
W. Kr.

FASOLA CZY PSZENICA JARA?

Pytanie Nr. 241. Czy na buraczysku po ziemniakach na oborniku lepiej opłaci się fasola biała, czy też pszenica jara? Ziemia — mada tłusta nadwiślańska. Jaka odmiana fasoli względnie pszenicy byłaby wskazana i z jakim zasilkiem nawozowym.

J. T.

Odpowiedź Nr. 241. Co się lepiej opłaci trudno orzec, ba nie wiadomo, jakie będą w przyszłym roku ceny na różne ziemnioty. Mada nadwiślańska dla każdej rośliny chyba się nada, a niewątpli-

wie czy to pszenica jara, czy fasola wydać tu mogą plon należyty. Pszenica jednak może być właściwsza, o ile ją rdza nie napadnie, gdyż dla fasoli może to być grunt za ciężki. Bardzo pokupną jest fasola drobno-perłowa, która na ziemiach bujnych daje dobre plony, tylko wymaga więcej ciepła, niż inne fasole, więc w lata wilgotne i zimne nie jest pewna. Z bardziej wytrzymałych odmian polecić można wielką Bombę, łatwą do uprawy. Są to fasole piechoty. Tyczkowe bywają plenniejsze, ale kłopot z tyczkami.

F. St.

ZIELONKA ZAMIAST PASTWISKA.

Pytanie Nr. 242. 1) W płodozmianie przewidziana jest biała koniczyna, jako pastwisko dla krów. W tym roku pole z białą koniczyną wypadło w takim miejscu, że nie można będzie do niego krów dopędzić. Mam zamiar tę koniczynę spasać jako paszę zieloną koszoną. Ze względu na własności oduymające koniczynę białej, chcę mieszać ją ze słomą jarą lub z plewami. Czy tak będzie dobrze, w jakiej ilości dawać takiej strząski na krowę dziennie w paszy podstawowej i czy dodawać za każdy litr mleka ponad 4 otrąb pszenych w ilości 400 gr., o ile przez okres trwania koniczyny białej chcę krwy tylko nią żywić, wypuszczając je jedynie na spacer? Krowy ważą przeciętnie 400 kg.

2) Czy przy żywieniu krowy mieszanką, składającą się z wyki, peluszek i owsa, należy się krowie wagi 400 kg. dodatek za każdy litr ponad 4, czy ponad 8 w postaci 400 gr. otrąb pszennych? Ile dawać na krowę mieszanki.

3) Ile mieszanki wypadnie zasiał na 1 krowę na okres 60 dni?

4) Czy krowom wycielonym poza mieszanką należy się dodatek na rozdojenie?

„E. Ł.”

Odpowiedź Nr. 242. Biała koniczyna nie jest tak niebezpieczna jak czerwona, chyba, jak jest b. młoda i spasana z rosą. Zielonej koniczyny dawać na paszę podstawową 30 kg., do tego słomy 3—4 kg. w trzaskę z zielonką. Zielonki można dać do 50 kg., wtedy otrąb trzeba dać 400 gr. za 1 kg. mleka za każdy litr ponad 10 litr.

2) 60 kg. mieszanki (wyka, peluska, owies) równa się 50 kg. zielonej koniczyny, stąd zależnie od skarmianej ilości dawać otręby.

3) Móg mieszanki starczy na 5—6 krów na miesiąc, licząc po 50 kg. zielonki na krowę dziennie i plon około 100 q zielonej paszy z mógą.

4) Dodatek na rozdojenie należy uwzględnić.

Wł. Kr.

PODATEK NA BUDOWĘ KOŚCIOŁA.

Pytanie Nr. 243. Czy parafianie mogą uchwalić z mocą obowiązującą podatek na budowę kościoła zniszczonego wskutek działań wojennych?

Antoni Wilczewski.

Odpowiedź Nr. 243. Nie — gdyż art. 25 konkordatu zawartego pomiędzy Stolicą Apostolską, a Rzeczypospolitą Polską w dn. 10 lutego 1925 roku (ogłoszony w Dz. U. N. 72, poz. 501 r. 1925) zniósł wszystkie ustawy, rozporządzenia i dekrety sprzeczne z konkordatem, a między nimi i prawo parafjan do stanowienia podatków na rzecz kościo-

ła z mocą obowiązującą. Zaś ustawy państwowe, o których wspomina artykuł 4 Konkordatu nie przewiduje obecnie przymusowych składek na budowę, czy też odbudowę świątyń. Prawo tego rodzaju przysługuje parafjanom tylko na terenie b. zaborów austriackiego i niemieckiego. Co zaś do zaboru rosyjskiego, to sprawa ta jest dopiero w opracowaniu. Narazie więc składki na odbudowę można uchwalić tylko jako dobrowolne.

A. D.

TRZCINA HISZPAŃSKA.

Pytanie Nr. 244. Gdzie nabyć można trzcinę hiszpańskiej do szycia kószek?

St. Siedlarek.

Odpowiedź Nr. 244. W firmie: Małkowsky B-cia A. i S. Warszawa, ul. Graniczna Nr. 3. Cena za 1 kg. trzcinę łupanej zł. 10.

C. G.

SŁOMA ŁUBINOWA NA NAWÓZ.

Pytanie Nr. 245. Omłóciłem łubin żółty, mam ze 40 wozów słomy, straków i plew; czy można to rozrzucić na polu, na którym było żyto (dało 10 q z mógą), zaraz po sprzecie dokonano podorywki chcę łubiankę rozrzucić, przyorać i zasadzić ziemniaki. Czy mogę się udać, jakie i ile dać nawozów pomocniczych na móg. Ziemia lekki szczerk, czysty, spadek na południe.

B. S.

Odpowiedź Nr. 245. O ile nie można korzystniejsze użytkować łubinianki, jak np. przepuścić przez owczarnię, to i ten sposób użytkowania będzie dobry. Tylko warto, żeby ta słoma skruszała, nieco nadgniła, bo tak świeżą wozic wprost pod ziemniaki to — trafiwszy na suchą porę, nie wiele można mieć pożytku. Na pierwszy okres rozwoju trzeba dać ziemniakom zasilek w nawozach sztucznych — lecz b. trudno określić, jaki będzie dostateczny. Zależy to bowiem, ile tych plew i słomy pójdzie na móg (pewnie ze 20-cia wozów gnojowych) i jak to prędko zacznie się w ziemi rozkładać? Więc nawozów pomocniczych dać trzeba mniej więcej: 40 kg. nitrofosu, 100 kg. superfosfatu, oraz 100 kg. soli potasowej 25% — przed sadzeniem ziemniaków.

F. St.

KRUSZ WAPIENNY.

Pytanie Nr. 246. Mam zamiar wozic krusz wapienny, który mogę dostać bezpłatnie, a jest domieszka w nim trocin i wiórów. Ile dać kwintali na móg?

Adam Czckaski.

Odpowiedź Nr. 246. Na ziemię sapowatą, czy ilastą można dać i po 8 fur na móg, licząc furę 6 kwintali, jakkolwiek nie bardzo łatwo określić, ile w tem się mieści wapna, bo samo powiedzenie „z domieszką trocin i wiórów” nie określa ilości tej domieszki. Wogóle — skoro można mieć darmo a przywóz niedaleki, to się przecie opłaci. Na ziemiach suchych może nie mieć znaczenia.

F. St.

ODSZKODOWANIE WOJENNE.

Pytanie Nr. 247. Podczas wojny światowej poniosłem straty od wojsk rosyjskich i niemieckich. Straty te zostały oszacowane przez powiatową komisję szacunkową na podstawie posiadanych przezemnie kwitów rekwizycyjnych. Czy odszkodowanie otrzymam i jak się o to starać?

Jan Pączek.

Odpowiedź Nr. 247. Dotychczas nic jeszcze nie wiadomo, kiedy i czy wogóle straty poniesione przez obywateli polskich w czasie wojny światowej zostaną wynagrodzone. Sprawa ta jest przedmiotem rachunków między rządem polskim, a rządem niemieckim i rosyjskim i od wyniku tego rozrachunku zależeć będzie przychylnie, lub nieprzychylnie dla poszkodowanych załatwienie.

A. D.

UTRZYMANIE Z HODOWLI KUR.

Pytanie Nr. 248. Czy hodowla kur do 175 sztuk — może dać średnie utrzymanie rodzinie? Jakie kury najlepiej nadają się na nieśność? Czy sztuczna wylęgarka w tym wypadku jest niezbędna. Jakiej firmy wylęgarki są najlepsze, najpraktyczniejsze i nie nazbyt drogie?

H. Saenger.

Odpowiedź Nr. 248. Hodowla drobiu, złożona ze 175 sztuk kur powinna przynieść rocznie 1500 — 1600 złotych czystego dochodu, oczywiście, o ile kury są doskonale wyselekcjonowane na nieśność i daje rocznie przeszło po 120 jaj. Dochód ten obliczony jest po potrąceniu kosztów utrzymania drobiu. Nieśność nie tyle zależy od rasy, ile od selekcjonowania, to jest od stałego wyboru do lęgów jajek po najlepszych nioskach, o czym stale każdy hodowca powinien pamiętać. Przy tej ilości drobiu możemy użyć, albo sztucznej wylęgarki, albo indyczek. Wylęgarka opłaca się dopiero od 120 jajek; w hodowli projektowanej możnaby nabyć wodną, system Lavoittier — cena około 200 złotych w Szkole Gospodarczej w Chyliczkach, p. Piaseczno. Sztuczną kwokę najlepiej zrobić samemu ze skrzyni drewnianej, wielkości 60 cm. na 60 cm., wysokości 50 cm. z klapą od frontu do wypuszczania kurczaków. Do skrzyni tej wstawia się bańkę z gorącą wodą, zmieniającą 3 — 4 razy dziennie.

J. Za.

KREDA SZLAMOWANA.

Pytanie Nr. 249. Czy można świniom dawać kredę zwyczajną, zamiast szlamowanej, ile kosztuje kilogram takiej kredy i gdzie można ją kupić.

B. Fus.

Odpowiedź Nr. 249. Kredę szlamowaną można zastąpić kredą zwyczajną, tylko jest trochę gorzej wyzyskana przez organizm, niż szlamowana. Kilogram kredy szlamowanej kosztuje około 12 groszy i sprzedawaną bywa w spółdzielniach rolniczo-handlowych, albo w składach aptecznych.

M. B.

OSET.

Pytanie Nr. 250. Mam zasianą 3-morgową działkę koniczyny w jęczmieniu. Jęczmień był zasiany na ziemniaczysku. W ziemniakach ostu nie było, a w jęczmieniu było dużo i obawiam się, że i w koniczynie będzie się rozrastał. Orka pod jęczmień wykonana z pogłębiaczem w jesieni — nie wiem, czy pogłębiacz nie był przyczyną pojawienia się ostu, gdyż z pogłębiaczem po raz pierwszy miałem do czynienia. Gleba jest kawałkami glinkowata, kawałkiem popielatka, naogół dobra. Jakiemi nawozami pomocniczymi należałoby koniczynę na wiosnę zasilić? przed siewem nawozów nie stosowałem. Czy można na wiosnę stosować kainit pod okopowe?

M. Grzywnowicz.

Odpowiedź Nr. 250. Zastosowanie pogłębiacza w żadnym wypadku nie mogło spowodować pojawienia się ostu i jeśli go w polu dawniej nie było, a znalazł się — to tylko dlatego, że nasiona z wiatrem przyszły z bliższego, a może nawet i z dalszego sąsiedztwa. Obawy niema, aby w koniczynie dał się we znaki, nie zdąży bowiem ani zakwitnąć, ani wydać nasienia. W pszenicy może się w następstwie pojawić, wyrastając z korzeni i niema rady, tylko trzeba go tępić, wycinając młode rośliny i sypiąc na miejscu przycięcia po szczypcie kainitu. Jest to robota mozolna, ale konieczna. Najczęściej jawi się w jarzynach. Co się tyczy kainitu, to bardzo wskazanym będzie ten nawóz pod okopowe, lecz dobrze byłoby już w początkach marca go rozsypać po polu, żeby wsiąkł w ziemię i dobrze się rozpuścił.

F. St.

KRÓLIKI RASOWE.

Pytanie Nr. 251. Gdzie można kupić króliki rasowe „szampańskie”.

Odpowiedź Nr. 251. Króliki „szampańskie” wyszły teraz prawie zupełnie z mody, wyparte przez doskonałe „szynszyle”, w roku 1927 hodował p. Fr. Czyż, Poznań, Mickiewicza 33.

J. L.

ŚCIÓŁKA TORFOWA.

Pytanie Nr. 252. Gdzie można nabyć torf do ściółki pod bydło i jaka by była jego cena w przybliżeniu.

Stanisław Zych.

Odpowiedź Nr. 252. W Polsce niema fabryki ściółki torfowej. Podhalańska Torfowa Stacja Doświadczalna w Nowym Targu ma nabyć na wiosnę maszyny do wyrobu ściółki torfowej, tak, że w niedalekiej przyszłości będziemy ściółkę mieli.

Inż. J. L.

WAPNO I OBORNIK POD BURAKI I KONICZYNE.

Pytanie Nr. 253. Mam zamiar wprowadzić trzypolówkę: 1) buraki, 2) pszenica jara, 3) koniczyna i pod buraki stosować duże ilości wapna. Czy tak będzie dobrze i czy stosowanie obornika z wapnem jest wskazane?

Czytelnik.

Odpowiedź Nr. 253. Moznaby płodozmian tak zastosować, ale z tem, że po pierwszej kolejce już się nie posieje koniczyny, ale mieszanke wyczaną (wyka, bobik, groch, owies) do sprzętu na paszę. Przytem wapno stosować nie pod buraki razem z gnojem, ale po burakach pod mieszanke (co 6 lat). Płodozmian więc będzie taki: 1) Buraki na gnoju i sztucznych nawozach; 2) Pszenica jara; 3) Koniczyna (czerwona, biała, szwedzka i rajgras angielski); 4) Buraki na gnoju i sztucznych nawozach; 5) Pszenica jara; 6) Mieszanaka na wapnie (moznaby siać raz po raz dwukrotnie w jednym roku). Wapno z nawozem dlugo nie pasuje, że pod wpływem wapna nawóz za prędko się rozkłada, tak że roślina nie podąży spożytkować części pokarmowych, a przeto giną one, uchodząc w powietrze — albo w podglebie. Zalecam koniczynę nie tylko czerwoną — ale w mieszance z innymi i z rajgrasem, bo to pewniejsze i na suchy i na mokry rok.

F. St.

ŚWINIE ŚREDNIEJ RASY ANGIELSKIEJ.

Pytanie Nr. 254. Gdzie można nabyć świnie rasy średniej białej angielskiej?

Z. Ordon.

Odpowiedź Nr. 254. Na terenie Działalności Centralnego T-wa Organizacji i Kółek Rolniczych nie prowadzi się hodowli świń rasy średniej białej angielskiej. Świnie zbliżone do tej rasy, t. zw. ostrouchy niemieckie można kupić u p. Głockyna w Strychowie, Gnieszno, albo u p. Schwartza w Maleninie, — Gorzykowo.

M. B.

PŁODOZMIAN I NAWOZY.

Pytanie Nr. 255. Jak i kiedy mam zastosować nawozy sztuczne i czy płodozmian, następujący jest prawidłowy. Mam 12 ha ornej ziemi w 8 poletkach po 1½ ha w każdej. Gleba gliniasta, 1) hreczka; 2) żyto; 3) ziemniaki (1 ha) i groch ½ ha., 4) mak (1 ha) i pszenica (½ ha); 5) owies; 6) koniczyzna, 7) pszenica; 8) owies. Pod ziemniaki wiosną wywożę obornik i sadzić będę pod pług. Kiedy dać sól potasową. I czy wystarczy 2 q na ha. Pod groch chcę dać superfosfat 1 q na ½ ha i siarę rzadkim siewem. Pod mak również superfosfat 2 q. na 1 ha. W jesieni przed owsem pole Nr. 5 chcę dać wapno. Pod pszenicę po koniczyźnie 3 q superfosfatu.

Borys Gł.

Odpowiedź Nr. 255. Jak widać, płodozmian obliczony na sprzedażne plody rolne ze słabem uwzględnieniem potrzeb hodowli. Czy wobec niskich cen zboża (owsa) będzie korzystnym — trudno dać odpowiedź trafią. Sam układ płodozmianu nie nasuwa uwag co do prawidłowego wyzyskania następstwa plodów — jednak proponowałbym zamiast 8-go owsa — len. Toć teraz pono na ten produkt najłatwiejszy zbyt i niezłe zapotrzebowanie, a ile się zyska z owsa, gdy płacą po 10 zł. za kwintal? Len mógłby się w tym stanowisku udać z podsypką soli potasowej, superfosfatu, i niewielkiej może ilości saletry. Zwiększy to nakład robocizny, ale przy jednym polu okopowych i to ziemniaków, niema przecie urwanie głowy z pelonkami? Sól potasową 20 — 25% stosować najlepiej wcześniej, choćby w marcu, pozostawiając ją bez przykrycia, 2 q na ha — prawie wraz, choć skapo. Radziłbym dawać ją i pod mak — wobec tego, że po ziemniakach zawsze potasu w roli ubywa. Można by siać pszenicę po hreczce — a żyto po grochu. Toć pszenica na glince pewniejsza od żyta, a hreczka stanowi jak najlepszy przedplon dla pszenicy. Tylko trzeba by dać trochę prószków (azotniku — superfosfatu). Jeszcze jedna uwaga: czy sadzenie ziemniaków pod pług, zwłaszcza na glinie, nie jest ryzykowne. Trzeba bardzo pilnować, żeby nie sadzono za głęboko.

F. St.

JAJA KUR RASOWYCH.

Pytanie Nr. 256. Mam zamiar kupić 30 sztuk jaj wylęgowych: 15 sztuk kur Leghornów białych i 15 sztuk Karmazynów. Gdziebym mógł je kupić i po jakiej cenie?

W. Miller.

Odpowiedź Nr. 256. Jajka wylęgowe Leghornów można nabyć w Hodowli Drobiu „Powązki”, ulica Powązkowska, K. Filipowicz w Warszawie. Cena 1 zł. za sztukę. Jaja wylęgowe Rhode - Islandów

(zwanych Karmazynami) można dostać w Szkole hodowli drobiu w Julinie p. Łochów i w Szkole Gospodarstwa w Chyliczkach — Piaseczno, cena 1 zł. za sztukę.

I. Za.

BEZCŁOWY PRZYWÓZ.

Pytanie Nr. 257. Czy jest dozwolony wolny bezcłowy wóz do kraju z zagranicy warzyw i owoców? — jeżeli tak — to do jakiego terminu obowiązuje to prawo i kiedy się skończy.

J. S.

Odpowiedź Nr. 257. Według obecnie obowiązującej taryfy celnej nie opłacają cła:

1) ziemniaki przywożone w okresie od 16.VII. 14.II.

2) buraki cukrowe i pastewne, korzenie cykorji.

3) kapusta głowiasta przywożona w okresie od 16.VII. — 31.V.

Same warzywa i owoce opłacają cło, autonomiczne względnie konwencyjne — niższe na podstawie traktatów handlowych.

Należy zaznaczyć, że został opracowany projekt nowej taryfy celnej, który w szerszym zakresie uwzględnia interesy rolnictwa.

B. D.

PRZENIESIENIA ROJU PSZCZOŁ.

Pytanie Nr. 258. Wyroili mi się pszczoły w gruszy, lecz już było późno, więc je zostawiłem i dopiero na ten rok myślę je wydostać do koszki, jak to zrobić, żeby nie zmarnować roju i czy one przezimują.

Maciej Kamiński.

Odpowiedź Nr. 258. Rój pszczoł, który wszedł do gruszy i pozostawił w niej na zimę, może przeżyć do wiosny wtedy, jeżeli będzie miał odpowiednią ilość miodu i niezbędną ilość pszczoł dla utrzymania odpowiedniej ilości ciepła w czasie zimowych miesięcy. Szkoda, że pszczoły, przebywające w gruszy nie były odpowiednio zabezpieczone na zimę, należało było otwór, t. zw. wylot zmniejszyć, zatykając sianem, słomą, lub też wyjście pszczoł zalepić gliną. Pień gruszy obłożyć grubo słomą i obwiązać. Na wiosnę w kwietniu należy pszczoły wyprowadzić z dziupli na następujący sposób: zrobić otwór za pomocą świdra, lub dłuta pod wylotem pszczoł. Otwór należy zrobić takiej wielkości, aby koniec dymnika od podkurzacza mógł wejść trochę do otworu. Wybrawszy odpowiedni dzień, w godzinach południowych, zawieszamy, lub też przywiązujemy rojnicę w ten sposób, aby wylot pszczoł względnie przejście z dziupli do rojnicy było udostępnione. Wpuszczamy kłęby dymu potrochu z przerwami przez świeżo zrobiony otwór. Pszczoły razem z matką przejdą do rojnicy.

C. G.

KRÓLIKI.

Pytanie 259. Gdzie mogę nabyć cennik rasowych królików.

J. K.

Odpowiedź 259. Wyszedł z druku „Przewodnik Adresowy” zawierający adresy wszystkich wybitniejszych hodowców drobiu oraz królików futerkowych, do nabycia w Centralnym Komitecie Hodowli Drobiu, Warszawa, Kopernika 30 — cena z przesyłką zł. 1.75. Oprócz tego dwutygodnik „Drob Polski”

Spis artykułów

zamieszczonych

w „Gazecie Gospodarskiej”

w roku 1929

rozesłany będzie wszystkim tym czytelnikom, którzy do dnia 15 marca b. r. nadesłali swe adresy do administracji „Przewodnika Gospodarskiego” — Warszawa, Kopernika 30.

stale zamieszcza ogłoszenia o sprzedaży królików. Prenumerata kwartalna zł. 4. Redakcja, Kopernika 30. (Warszawa). **T.**

CZY TERAZ GNÓJ, CZY PO SIEWIE?

Pytanie Nr. 260. W 1928 roku zasiałem len w dwóch kawałkach, lecz z powodu mokrego lata zupełnie mi przepadł. W 1929 roku lniszko leżało ugięte, a w jesieni tegoż roku pole zaorałem. Wiosną mam zamiar siać owies na jednym kawałku, a na drugim jęczmień i chcę zasiać koniczynę w tych jarzynach. Jak lepiej będzie: wywieźć obornik pod owies i jęczmień i na wiosnę przyorać i dopiero siać, czy też lepiej będzie ziemię zesprężynować i zasiać jarzynę z koniczyną i dopiero wywieźć obornik, roztrząsnąć i tak pozostawić. Gleba czarna, gliniasta, rodzaju marnotrawstwem, rozrzuć gnoju po dokonanym siewie. **A. Chabros.**

Odpowiedź Nr. 260. Najlepiej będzie nawóz teraz wywieźć choćby na mały śnieg i niech leży (jeśli pole nie ma zbyt wielkiego spadku). Na wiosnę słomę wygrabić i zabrać z pola na ściółkę, a potem puścić drapacz, bronę i dokonać siewu. Niema celu rozrzuć gnoju po dokonanych siewie. **F. St.**

ULE.

Pytanie Nr. 261. Buduję ule dla pszczół z desek topolowych. Jakby je najtańszym kosztem pomalować, by były trwałe — aby nie dodawać pokostu do farby, bo pokost dużo kosztuje. **A. M.**

Odpowiedź Nr. 261. Można z powodzeniem przyrządzić pokost w następujący sposób: wziąć oleju

lnianego czystego 1600 gramów i gotować przez dwie godziny na wolnym ogniu przy dodaniu stu gramów gleyty przy ustawicznym mieszaniu. Zestawić z ognia i dosypać 25 gr. sproszkowanego octanu ołowiu, sypiąc po trosze — mieszając. Postawić w spokoju do odstania się. **C. G.**

NAWOZY POD ZIEMNIAKI.

Pytanie Nr. 262. Chciałbym na wiosnę sadzić ziemniaki na polu, gdzie w roku ubiegłym były ziemniaki. Ziemia piaszczysto - gliniasta, przepuszczalna. Wynawożona była dobrze, jedynie nie były stosowane nawozy pomocnicze. **Wł. B.**

Odpowiedź Nr. 262. Trzeba zastosować pełny nawóz pomocniczy, a więc dać 300 kg. kainitu teraz, albo po 1-szym marcu 150 kg. 20% soli potasowej, 60 kg. azotniaku na 2 tygodnie przed sadzeniem ziemniaków i 120 kg. superfosfatu przed ciągnięciem redlin. Zamiast azotniaku możnaby dać Nitrofosu, sypiąc go jednocześnie z superfosfatem w ilości 60 kg. Dawki te obliczone na 1 mg. **F. St.**

JAJA PAWIE.

Pytanie Nr. 263. Gdzie można nabyć kilka sztuk jaj pawich. **P. A.**

Odpowiedź Nr. 263. Pawie obecnie są bardzo rzadkie i mało kto zajmuje się ich hodowlą. Pawie ma p. Stecka w Łańcuchowie — Milejów, woj. lubelskie i p. Ekkel w Warszawie, ul. Grójecka. Piekarnia. **I. Z.**

Oszczędność — to dobrobyt.

ROLNIKU!

**CZYŚ JUŻ STOSOWAŁ
MACZKĘ FOSFORYTOWĄ
RACHOWSKĄ** marki ochronnej
KRAKUS, zawiera 16% kwasu
fosforowego i 30% wapna.
Skutkuje tak, jak Tomaszówka. Maczki fosforytowe

wypróbowane zostały z dobrym skutkiem na ziemiach przepuszczalnych, skłonnych do zakwaszania i nadają się jaknajlepiej pod przeplony, **owsy, koniczyne, grochy i na łąki.**

Wskazówek bliższych i informacji udziela: biuro sprzedaży Sp. Fosforyty Rachowskie, Warszawa, Wilcza 5

Uwaga Rolnicy! Gwarancja mialkości. **Wielki medal srebrny na P. K. W.**

203.5.3

NAJTAŃSZY NAWÓZ FOSFOROWY!

TRZECI RAZ BURAKI.

Pytanie Nr. 264. Posiadam nieduży ogródek, gdzie rosły drzewa owocowe przez kilkanaście lat. Dwa lata temu ogród wykarczowałem i siałem dwukrotnie buraki pastewne. Obecnie mam zamiar siać je po raz trzeci. Jakiego nawozu sztucznego mam dać pod buraki. Ziemia czarnoziem. **F. O.**

Odpowiedź Nr. 264. Trzeba dać pełny nawóz — lecz czy skutek tak częstego powtarzania buraków nie wdadzą się jakie szkodniki. Czy nie byłoby tedy mniej ryzykownem przejść tu np. mieszaną wyki z owsem — a na przyszły rok dopiero posiać buraki. Nawozów pod buraki dać: 100 kg. azotniaku przed pierwszą broną i 300 kg. kainitu (lub soli potasowej odpowiednio mniej), a przed samym siewem buraka 200 kg. superfosfatu. Po przerwyce buraków raz lub dwukrotnie po 30 — 40 kg. saletry sodowej. **F. St.**

MARCHEW CZY ZIEMNIAKI?

Pytanie Nr. 265. Co lepiej zasiać: marchew czy ziemniaki. 1) Ziemia sapowaty szczerk gruboziarnisty, podglebie takież; uprawa: podorywka i brona sprzężnowa, na zimę przyorany obornik w wąskiej skibie na 8 cali bez pogłębiacza. Jakie dać nawozy pomocnicze i kiedy. 2) Poletko na ziemniaki: ziemia próchniczna urodzajna, podglebie od 3-ch cali żółty piasek. Uprawa: na jednym morgu 2-ga orka do 6 cali bez pogłębiacza, na drugim podorywka wczesna bez nawozu. Obornika będę miał około 60 fornalek parokonnych. Jakie dać nawozy pomocnicze i kiedy. Przedplon żyto bez żadnych nawozów.

Leopold Wójtowski.

Odpowiedź Nr. 265. Ziemię takie nadają się pod uprawę marchwi — lecz jeszcze lepiej, jeżeli chodzi o pastewną okopowiznę, udałaby się flancowana brukiew. Przy uprawie marchwi może być tu dużo kłopotu z pelonką — gdyż marchew trzeba siać dość wcześnie, a potem długo czekać na pokielkowanie. Chwast tymczasem rośnie. Poza tem marchew trzeba przechodzić koniecznie głębokim w czasie jej rozwoju — skoro ziemia nie była pogłębianą przed zimą. Co do drugiego pytania, to na tych morgach, gdzie nawóz pójdzie na wiosnę już tylko ziemniaki mogą być z roślin okopowych wskazane, jednak możnaby tu z korzyścią jako okopowiznę posadzić i koński zab — jeżeli ma się na uwadze potrzebę paszy. Koński zab na takich czarnych, nawet płytkich, byle gnojnych ziemiach idzie dobrze. Co do nawozów pomocniczych, to zalecałbym kainit w stosunku 2 q na morg na wszystkie pola i to jak najwcześniej. Nawozu stajennego 60 wozów na 2 mg. to zupełnie dosyć. Najważniejszą będzie, do uzyskania dobrego urodzaju z jakiegokolwiek zasiewu — staranna pielęgnacja i niszczenie chwastów. **F. St.**

Distol leczy zarówno bydło rogate jak i owce, tylko dla bydła zadaje się duże kapsułki budzące, licząc po 3 kapsułki na każde 100 kg. ż. w. Jeżeli krowa np. waży 360 kg., należy zadać 11 kapsulek, z których pierwszego dnia 6 kapsulek a drugiego dnia 5 kapsulek. Distol zadaje się na 3 godziny przed ranną karmą. Jedna kapsułka bydła kosztuje zł. 1.70, owcza zaś zł. 1.25.

00177

Z Centr. Tow. Org. i Kół. Roln.

KONFERENCJA W SPRAWIE LNIARSKIEJ.

Dnia 19 stycznia 1930 roku odbyła się w Warszawie konferencja przedstawicieli rolnictwa w sprawie lniarskiej, zainicjonowana przez Wydział Organizacji Gospodarstw Folwarcznych Centralnego Towarzystwa Organizacji i Kółek Rolniczych.

Porządek dzienny obejmował 4 referaty: 1) Uprawa lnu w kalkulacji, 2) Len w przerobie, 3) Len w handlu i 4) Organizacyjno - finansowe podstawy przerobu i zbytu lnu.

Referenci w treściwych i rzeczowych przemówieniach, na podstawie szczegółowych obliczeń, wykazali, iż len, jako roślina uprawna, pod względem opłacalności, śmiało konkurować może z uprawami zarówno zbóż kłosowych, jak i okopowych.

Na konferencji omówiono projekt utworzenia syndykatu plantatorów na zł. 500.000, podzielonych na 5 tysięcy akcji z tem, iż każdy z plantatorów nabyłby 5 udziałów od 1-go ha plantacji. W celu ułatwienia zdobycia kapitału omawiana była możliwość uzyskania pożyczek hipotecznych w T-wie Kredytowym Ziemskim.

Projektowana przetwórnica objęłaby narazie obszar do 1.000 ha plantacji, przyczem, o ile wstępny okres dalby pomyślne rezultaty, zostałaby ona następnie rozszerzona.

Celem przeprowadzenia dalszych badań, oraz kalkulacji w tym kierunku, — ustalenia terenu działania syndykatu, oraz przeprowadzenia wstępnych formalności — wyłoniono komisję, w skład której weszli pp. prezes Antoni Łuniewski, dyr. Stanisław Dębczyński i dyr. Bohdan Wieliczko, z prawem kooptowania dalszych członków.

Do czasu rozpoczęcia prac komitetu, wszelkich informacji udzielać będzie Wydział Organizacji Gospodarstw Folwarcznych C. T. O. i K. R. — Warszawa, ul. Kopernika Nr. 30, parter.

Z towarzystw i kółek rolniczych.

Z OKRĘGOWEGO TOWARZYSTWA ORGANIZACJI I KÓŁEK ROLNICZYCH POW. MOŁODECZAŃSKIEGO.

W dniu 2 b. m. odbyło się piąte z kolei posiedzenie Zarządu Okręgowego Towarzystwa Organizacji i Kółek Rolniczych powiatu mołodeczańskiego, na którym m. in. rozpatrywane były sprawy związane z wiosenną pomocą siewną.

Panieważ pomoc ta może być skuteczna, jeżeli będzie udzielona we właściwym terminie, Zarząd O. T. O. i K. R. powziął następujące uchwały, które niezwłocznie przedłożone być mają właściwym czynnikom z prośbą o jak najrychlejsze uwzględnienie.

Zarząd O. T. O. i K. R. stwierdza, iż katastrofalnie niskie ceny płodów rolnych i wynikająca stąd nieopłacalność prowadzenia warsztatów rolnych w kierunku zbożowym, spowodowały wśród rolników silną chęć przekształcenia swoich gospodarstw w kierunku hodowlanym i przeto dalsze wstrzymywanie kredytów hodowlanych w tym czasie wpłynęłoby nader ujemnie na rozwój gospodarstw w kierunku najbardziej w naszych warunkach pożądanym. W związku z tem postanowiono zwrócić się za pośrednictwem sejmiku mołodeczańskiego o pożycznienie jak najdalej idących starań, zmierzających do możliwie niezwłocznego wznowienia kredytu hodowlanego dla członków mleczarni spółdzielczych, na zakup krów mlecznych, buhai i trzody chlewnej, co w znacznej mierze umożliwiłoby rolnikom wykonanie ich zamierzeń.

Doceniając poza tem konieczność stworzenia na terenie powiatu pewnej ilości gospodarstw nasiennych, które mogłyby choć częściowo pokryć zapotrzebowanie na uszlachetnione ziarno, Zarząd O. T. O. i K. R. postanowił zwrócić się do sejmiku młodoczańskieggo z prośbą o najrychlejsze udzielenie prelimitowanej w budżecie na rok 1930-31 sumy zł. 1.200.— na opłacenie % od pożyczek na zakup nasion uszlachetnionych.

Na terenie powiatu zorganizowanych zostało 45 gospodarstw rolnych, w których wszelkie prace prowadzone są pod ścisłym nadzorem personelu fachowego O. T. O. i K. R. Zarząd O. T. O. i K. R. postanowił zwrócić się do odpowiednich władz z prośbą o wyjednanie za pośrednictwem sejmiku młodoczańskieggo, względnie komunalnej kasy oszczędności kredytu w wysokości 50.000. zł. na zakup koniczyń i nasion siewnych, gdyż gospodarstwa te bez pomocy kredytowej nie będą miały możliwości uczynić zadość warunkom, stawianym jako gospodarstwom przodującym.

W sprawie wykonaniu budżetu rolnego sejmiku młodoczańskieggo w roku 1930-31, Zarząd O.T.O. i K.R. postanowił zwrócić się zawczasu do władz samorządowych powiatu z prośbą o poczynienie starań w celu uzyskania w instytucjach kredytowych pożyczki na wykonanie budżetu rolnego w wysokości 50% tegoż budżetu. Doświadczenia bowiem z lat ubiegłych stwierdziły, iż wskutek nieregularnego i nieproporcjonalnego napływu gotówki do kasy sejmiku w czasie najpilniejszych prac w dziale rolnym — prace te wykonywane być muszą z dużym opóźnieniem, wzgl. w niektórych wypadkach nawet całkowicie zaniechane, co w dużym stopniu utrudnia, a częstokroć nawet uniemożliwia należyte wykonanie określonego planu pracy, a usiłowania tak samorządu, jak i organizacji rolniczych idą wówczas na marne.

Wreszcie w sprawie państwowej pomocy na wiosenne siewy postanowił Zarząd O.T.O. i K.R. zwrócić się za pośrednictwem powiatowych władz administracyjnych do Pana Wojewody z prośbą o możliwie rychlejsze aniżeli w latach ubiegłych wyjednanie pomocy kredytowej, gdyż późna pomoc w dużej mierze traci na wartości.

TARGI NASIENNE W KIELCACH.

Wojewódzka sekcja rolnicza wystawy rolniczej w Kielcach łącznie z Wojewódzkim Towarzystwem Organizacji i Kółek Rolniczych, przystąpiła do zorganizowania w czasie trwania Wystawy, tj. od 23-go lutego do 2 marca b. r. na terenie wystawy I. Kieleckich Targów Nasiennych.

Zadaniem targów nasiennych jest danie możliwości producentom i firmom nasiennym, nawiązanie bezpośredniego kontaktu z rolnikami, zaś tym ostatnim ułatwienie nabycia doborowych nasion. Na targach będą wystawione nasiona oryginalne, odsiewy, znajdujące się pod kontrolą Stacji nasiennej oraz nasiona niekwalifikowane. Wystawcami mogą być nie tylko zarejestrowani hodowcy nasion, lecz i producenci rolni. Zgłoszenia, ze względu na szczupłość miejsca, należy nadsyłać jak najprędzej, a najpóźniej do dnia 15-go lutego do Woj. Tow. Org. i Kółek Roln. (Kielce — Sienkiewicza 20, tel. 192).

Poza tem wojewódzka sekcja rolna przystąpiła do organizacji działu rolniczego Wystawy Ruchomej. Rozpadać się on będzie na dwie części. W jednej o charakterze społecznym, będą grupowane prace instytucji rolniczych zawodowych, stacji doświadczalnych, szkół i t. d., przedstawiając poglądowo całokształt ich działalności. Poza tem w Wystawie wezmą udział poszczególni producenci rolni, wystawiając nasiona ogrodowe i polowe, kwiaty, przeroby owocowe, produkty mleczne, zwierzęce, wytwory przemysłu rolnego, leśnego i t. d. Uzupełnieniem działu rolniczego będą stoiska instytucji związanych z rolnictwem, jako to syndykatów i stowarzyszeń rolniczo-handlowych, spółdzielni mleczarskich, kredytowych, firm handlowo-rolniczych i t. d.

W dniu 25 lutego odbędzie się „Dzień Rolniczy”, w czasie którego zostanie zwołany zjazd rolników z woj. kieleckiego, zostaną wygłoszone referaty przez znanych prelegentów i t. d. oraz będzie przeprowadzona propaganda wśród ludności miejscowej o znaczeniu rolnictwa dla całokształtu życia gospodarczego kraju.

Z sekcją rolną współdziała sekcja spółdzielcza, organizująca dział spółdzielczo - rolniczy pod kierownictwem inż. F. Grzebskiego, dyrektora oddziału Związku Rewizyjnego spółdzielni rolniczych.

Wszelkich informacji udzielają i przyjmują zgłoszenia poszczególne O.T.O. i K.R., członkowie sekcji, oraz biuro Woj. Tow. Org. i K. R. (Kielce, Sienkiewicza 20)

Książki i czasopisma.

Kazimierz Brzeziński. „Polska Pomologia. Opis cenniejszych odmian drzew owocowych poleconych do hodowli w Polsce”. Wyd. II, przejrane i rozszerzone. Nakładem księgarni wydawniczej H. Altenberga we Lwowie, str. 392, z licznymi ilustracjami, rok 1929.

Przystępując do zakładania sadu nowego, albo do uzupełnienia starego musimy najpierw dokładnie poznać wartości i charakter odmian drzew, które zamierzamy wprowadzić do sadu. Jako pierwszorzędną źródło szczegółowych i pewnych wiadomości z zakresu owocoznawstwa polecić można „Polską Pomologję”, napisaną przez cenionego znawcę owoców Dyr. Kazimierza Brzezińskiego. Praca ta ukazała się świeżo w II wydaniu.

W porównaniu z I wydaniem „Polskiej Pomologii” — wydanie drugie zostało znacznie rozszerzone. Znajdujemy tu zupełnie nowe rozdziały opisujące brzoskwinie, morele, maliny, porzeczki, agresty i winogrosz, co w wydaniu pierwszym nie było uwzględnione. W rozdziałach traktujących o jabłoniach, gruszach, śliwach, wiśniach i czereśniach znaczne uzupełnienia przyczyniły się do zwiększenia wartości dzieła; więc w rozdziale jabłoni opisano dodatkowo 9 odmian, rozdział o gruszach powiększono opisami jeszcze 5-ciu odmian, śliwy zawierają charakterystykę dalszych 7-miu odmian, wreszcie rozdział o wiśniach i czereśniach uzupełniono 5-ciu odmianami. Poza tem, wstęp do II-go wydania zawiera ogólną systematykę uprawianych w sadach drzew i krzewów, oraz wyjaśnienie, czym właściwie jest „odmiana drzewa owocowego”? W tym celu umieszczono artykuł prof. Józefa Brzezińskiego o „gatunkach i odmianach”, artykuł który był drukowany w krakowskim „Ogrodnictwie” w latach 1902/3. Dzięki wprowadzeniu do „Polskiej Pomologii” w jej drugim wydaniu koniecznych uzupełnień, dzieło to nabrało jeszcze większej wartości, jako doskonały podręcznik owocoznawstwa dla całej Polski i może być polecony tak dla właścicieli sadów, jak i dla szkół rolniczych i ogrodniczych.

Inż. P. Dąbrowski.

ZE SZKÓŁ.

PROGRAM KURSU DLA INSTRUKTORÓW ROLNYCH,
ZORGANIZOWANEGO PRZEZ BIURO DOKSZT. INSTR.
ROLNYCH PRZY PAŃSTW. INSTYTUCIE NAUK G. W.
W PUŁAWACH.

Środa, 19 lutego.

- godz.
9—11 Meteorologia na usługach rolnictwa — Dr. R. Gu-
miński.
11—13 Nawozy pomocnicze — Dr. W. Bereza.
15—18 Gospodarstwa przykładowe — inż. Wojciech Chmie-
lecki.

Czwartek, 20 lutego.

- 9—10 Bejcowanie zbóż — K. Jankowska.
10—11 O ważniejszych chorobach roślin — J. Kochman.
11—12 Uprawa łąk — Dr. L. Kaznowski.
12—14 O przechowywaniu obornika — prof. J. M. Pomorski.

- 15—17 O kryzysie rolniczym i jego skutkach — prof. Wł. Grabski.
17—18 Uprawa wikliny — J. Białobok.

Piątek, 21 lutego.

- 9—11 Przysposobienie rolnicze — inż. Z. Kobyliński.
11—12 O środkach do zwalczania szkodników — J. Siemiaszkowa.
12—13 O ważniejszych szkodnikach roślin upr. — Dr. S. Miniewicz.
15—17 Wiosenna uprawa roli — prof. St. Biedrzycki.
17—19 Rolnictwo w Anglii — Dr. St. Lewicki.

Sobota, 22 lutego.

- 8—14 Wycieczka do Stacji Zootechnicznej w Borowinie — inż. Zdz. Zabielski.

KURSY OGRODNICZE.

Staraniem wydziału ogrodniczego Woj. T-wa Organizacji i Kółek Rolniczych, oraz działu rolnego sejmików odbyły się kursy ogrodnicze w Rajcy, pow. nowogrodzkiego w dniach 15 i 16 b. m. oraz w Mołczadzi, pow. baranowickiego w dniach 20 i 21 b. m.

Na kursie w Rajcy pierwszego dnia było 80 słuchaczy, zaś drugiego ilość słuchaczy przekroczyła setkę. Wykłady odbywały się w lokalu szkoły powszechnej. Szczupły lokal nie mógł pomieścić wszystkich słuchaczy, to też za salę wykładową służył i przedsionek szkolny, a także dzięki ofiarności kierownika szkoły, jego prywatne mieszkanie, sąsiadujące ze szkolnym lokalem.

Udanie się kursu w dużej mierze zawdzięczać należy agromomowi rejonowemu, który potrafił odpowiednio powiadomić o kursie zainteresowanych rolników. Słuchacze wykazali specjalne zainteresowanie się ogrodnictwem, zasypując zapytaniem prelegentów i prosząc o odwiedzenie ich gospodarstw.

Kurs ogrodniczy w Mołczadzi był gorzej przygotowany, szczególnie jedną z wad było późne i niedostateczne ogłoszenie o mających się odbyć wykładach.

Wykłady odbywały się w świetlicy lokalu gminnego.

M. B.

KURS HODOWLI PIECZAREK W POZNANIU.

Pierwszy kurs hodowli pieczarek w Poznaniu, zapowiedziany w październiku 1929, a rozpoczęty 4 listopada 1929, zakończył się egzaminem w dniu 3 lutego 1930 roku. na uniwersytecie poznańskim. Z ogólnej liczby 17 uczestników kursu pięć osób odbyło naukę dla bezpośrednich tylko celów i korzyści, reszta zaś, t. j. osób 12, odbyła egzamin.

W czasie trwania kursu, niektórzy z jego uczestników dojeżdżali do okolicznych majątków, zakładając tam pod osobistą kontrolą kierownika kursu wzorowe hodowle prywatne.

Wykłady techniki hodowlanej i ćwiczenia praktyczne tak w kierunku hodowli, jak i przetwórstwa, odbywały się w zakładach hodowlanych spółki z o. o. „Polska Pieczarka” w Poznaniu.

Zarząd kursów hodowli pieczarek w Poznaniu (prof. F. Teodorowicz, Poznań, Wały Król. Jodwigi 3.II) podaje ponadto do wiadomości, że drugi kurs hodowli pieczarek rozpocznie się dnia 1 marca 1930 roku.

Warunki przyjęcia: wpisowe 5 zł. — uiszczane przy zgłoszeniu się — opłata za cały kurs (wraz z materiałem i przyrzadami) 100 zł. jednorazowo i taksa za egzamin (wraz ze świadectwami) 25 zł. Podania zgłaszać należy do 20 lutego b. r.

KURS HODOWLI DROBIU W ŁUCKU.

Wydział hodowli drobiu W. T. O. i K. R. w Łucku urządza przy współudziale Centralnego Komitetu do spraw hodowli drobiu w Polsce trzydniowy kurs hodowli drobiu i trzydniowy kurs jajczarski dla kierowników mleczarni spółdzielczych. Kurs rozpocznie się dnia 9 marca i będzie trwał do 14 marca w Łucku, przy ul. Cmentarnej Nr. 4 (bursa P. M. S.).

Na kursie będą prowadzone wykłady z dziedziny hodowli i drobiu, żywienia, pielęgnowania, leczenia i użytkowania drobiu; prócz wykładów teoretycznych będą prowadzone zajęcia praktyczne przy sztucznych legach, żywieniu, kontroli nieśności i rachunkowości. Nauka na kursie bezpłatna, wpisowe wynosi 1 zł. od osoby. Zgłoszenia należy nadsyłać do Wydziału Hodowli i Drobiu W. T. O. i K. R. w Łucku, ul. Mickiewicza 1.

NASZE WARSZTATY

DAJĄ GWARANCJĘ FACHOWEGO WYSZKOLENIA

Urządzone według ostatnich wymagań szkolnictwa samochodowego, dają możliwość doskonałego poznania motoru oraz całego mechanizmu. Dzięki naszym warsztatom, każdy nasz uczeń jest nie tylko dobrym kierowcą, ale i panem nad całym wozem; jest w stanie sam rozpoznać przyczynę popadnięcia się samochodu, jest w możności sam wszystko własnoręcznie naprawić.

150 ZŁOTYCH

wynosi całkowita opłata za przyspieszony kurs 6-cio tygodniowy. Nauka obejmuje wszystkie przedmioty, niezbędne do nabycia fachu szofera-mechanika, a więc: teorię, praktykę, pracę warsztatową oraz nieograniczoną ilość jazd. Gwarantujemy jednocześnie, iż żadnych dodatkowych opłat pobierać nie będziemy.

SZKOŁA SAMOCHODOWA

H. PRYLIŃSKIEGO

WARSZAWA, JEROZOLIMSKA 27.

KOMUNIKAT RADJOWY.

Niedziela 16.II.1930 r.

- 10.15. Nabożeństwo z Katedry Poznańskiej.
14.00 „Jak się tworzy i jak zanika budowa roli” — rektor prof. St. Biedrzycki.
15.00 „Co słyszać, o czym wiedzieć trzeba” — Dyr. Szczepan Mędrzecki.

Poniedziałek 17.II. 1930 r.

- 15.15 Program dla dzieci: Pogadanka H. Ładosza „Idzie Luty, obuj buty” (o przysłowiach ludowych) nadprogram zagadki.
19.10 Skrzynka pocztowa rolnicza — Inż. W. Tarkowski. Giełda rolnicza.
19.25 „O tem co się w czasie zimy dzieje z owadami” — prof. S. Sumiński.

Środa 19.II 1930 r.

- 19.10 „Skrzynka pocztowa rolnicza” — Inż. W. Tarkowski. Giełda rolnicza.
22.10 Feljeton p. t. „Z życia Polaków w Danji” — P. Paniewicz.

Czwartek 20.II.30 r.

- 12.10 „O czym wiedzieć powinna dobra gospodyni” — „O umiejętnym czynieniu zakupów” — p. M. Ankiewiczowa.

Sobota 22.II. 30 r.

- 19.10 Centralne Towarzystwo Organizacji i Kółek Rolniczych do swych członków i ogółu rolników.
Codziennie oprócz niedziel o godz. 19.10 — Giełda rolnicza.

~~~~~
Czy wiecie, że ukazało się nowe, siódme wydanie książki „Rolnik wzorowy” Miczyńskiego?
Cena zł. 6.50

OD REDAKCJI.

Pana Tamowicza, któremu udzieliliśmy poradę Nr. 158, prosimy o uzupełnienie pytania: czy kanał daje się oczyścić, skąd dopływa woda oraz czy nie wysychał kanał podczas lata? Czy są ryby w kanale, jakie i jeżeli są, to skąd się biorą — czy przez stały dopływ jakiej strugi, czy też z wodami wiosennymi?

P. Irena Nowaczyńska — prosimy o podanie nazwy miejscowości siedziby kółka rolniczego, którego opis działalności otrzymaliśmy.

P. Jakób Barczyk — porad udzielamy bezpłatnie. O wyrobie cegły załączaliśmy ulotkę radjową, o motorach stale są

ogłoszenia i kilkakrotnie już udzielaliśmy w tej sprawie odpowiedzi.

P. Jan Miśkiewicz z Alby — prosimy o dodatkowe wyjaśnienie co to jest szpur (ze smolarni) i jakie odpadki w nim przeważają.

P. Gjanka Tadeusz z Rychnowa — za sążeń sześć, drzewa trzeba dawać pięć metrów sześć.

P. W. Sikora z Liszyna — w Nrze 40 „G. G.” porady o kantoratach niema. Prosimy o treść zapytania, byśmy mogli dać odpowiedź w poradach.

P. Marcelli Kuczuga — nie możemy w poradach wyłożyć całej nauki o prowadzeniu szkółki. Radzimy w „Książnicy dla rolników” nabyć książkę, traktującą o szkółkach drzew owocowych.

WIEŚCI ROLNICZE

Z RYNKU ZBOŻOWEGO.

P. Edward Szturm de Sztrem umieszcza następujące uwagi:

Na polskim rynku zbożowym w ciągu ubiegłego tygodnia od 25. I — 1. II. b. r. ceny żyta nie wykazały pogorszenia, chociaż nie widać też było i wyraźnej poprawy. Ceny pozostałych zbóż spadały w dalszym ciągu, przytem duże względnie straty wykazują ceny jęczmienia.

Przeciętne tygodniowe ceny w złotych za kwintal (równa się 100 kg). wynosiły:

	Okresy 1930 roku		
	13.—18.I	20.—25.I	27.I—1.II
Pszenica			
Warszawa	38,13	37,38	36,88
Poznań	36,75	36,00	35,63
Żyto			
Warszawa	21,93	21,30	21,25
Poznań	23,00	22,45	22,50
Jęczmień			
Warszawa	27,69	27,03	26,06
Poznań	26,63	25,63	25,25
Owies			
Warszawa	20,75	20,13	19,63
Poznań	17,75	17,00	17,00

Na rynku międzynarodowym lekkie polepszenie sytuacji w tygodniu poprzednim, które już wywołało dalej idące nadzieje, rychło przeszło i tydzień ubiegły wykazuje zniżkę cen pszenicy na wszystkich rynkach światowych. Rynki amerykańskie oraz europejskie, obracające zbożem przywozowym, wykazują obecnie ceny pszenicy niższe od cen z tegoż okresu roku ubiegłego około 40 — 50 centów na kwintal. Zapotrzebowanie krajów europejskich pozostaje w dalszym ciągu niewielkie. Zapasy na rynkach amerykańskich nie przestają ciążyć. Jednocześnie zjawiał się w Kanadzie i w Stanach Zjednoczonych odrucho podaży ze strony rolników, spowodowane koniecznością likwidacji należności w bankach. Złe też wpływa zjawienie się ofert na pszenicę ze strony Rosji Sowieckiej. Narazie zostały zakupione tylko niewielkie partie przez Anglię i Włochy, jednakże jest zawsze groźba zwiększenia nacisku ze strony Sowieców przez obniżenie ceny przy stwierdzonym już wysokim gatunku pszenicy.

Co się tyczy żyta, ceny na rynkach amerykańskich spadały w dalszym ciągu, na rynku berlińskim nastąpiło lekkie polepszenie ceny, spowodowane wymienionym wyżej faktem rokowań o umowę z Polską oraz pewnem zwiększeniem zapotrzebowania na rynkach: lotewskim i estońskim. Żyto sowieckie również, jak i pszenica, jest ofiarowywane na rynkach, jednakże wysoka cena uniemożliwia tymczasem większe transakcje. Jedynie w kraju Sowieć i to po bardzo wysokiej cenie, fakt ten jednak pozostaje w związku ze zjawiskiem specjalnem znacznych zakupów, poczynionych przez Sowiety na rynku norweskim.

W chwili obecnej widzimy całkiem powszechne stosowanie najrozmaitszych środków ratowniczych w stosunku do rolnictwa i to nie tylko w krajach wywozających zboże, ale także i w krajach zboże przywozających. Widzimy wprowadzenie monopolu zbożowego w Norwegii, (przygotowany ostatecznie projekt wprowadzenia takiegoż monopolu w Czechosłowacji. Decyzję wprowadzenia monopolu w Estonii, stosowanie ogromnej skali różnego rodzaju premii oraz kredytowej pomocy rolnictwu. Narazie jednak nigdzie żadnego polepszenia nie widzimy.

ULGI PODATKOWE WOBEC KRYZYSU ROLNEGO.

Ministerstwo Skarbu rozesało do wszystkich urzędów skarbowych i podatkowych okólnik następujący:

Dla ułatwienia właścicielom posiadłości rolnych przetrwania ciężkiego położenia, spowodowanego niepomyślną konjunkturą dla zbytu produktów rolnych, zarządza ministerstwo skarbu, co następuje:

1) Rolnikom, zalegającym w dniu 1-go stycznia 1930 r. z zapłatą podatków gruntowego, dochodowego i majątkowego w kwocie ponad 100 zł. rozkłada się spłatę tych zaległości na cztery równe raty, płatne w miesiącach marcu, czerwcu i wrześniu 1930 r. oraz w styczniu 1931 roku.

2) Rolnikom, których zaległości wymienione pod 1) nie przekraczają sumy 100 zł., rozkłada się spłatę tych zaległości na dwie różne raty, płatne w miesiącu wrześniu 1930 r. i w styczniu 1931 roku.

3) Od zaległości, wymienionych pod

1 i 2 — pobierane będą odsetki za odroczenie w wysokości 1 proc., względnie ½ proc. miesięcznie od ustawowych terminów płatności poczynawszy.

4) Ulgi te stosowane będą do tych tylko rolników, którzy zapłacą w ustawowych terminach bieżące (za rok 1930) należności podatków gruntowego, dochodowego i majątkowego.

5) Każda niezapłacona w wyżej wyznaczonych terminach rata zaległości, będzie ściągnięta w drodze przymusowej wraz z kosztami egzekucyjnymi, przyczem nastąpi utrata ulgi, wymienionej pod 3), a więc pobrane będą kary za zwłokę w wysokości 2 proc., względnie 1 proc. miesięcznie od ustawowych terminów płatności poczynawszy.

6) Do wyznaczonych wyżej terminów płatności poszczególnych rat nie ma zastosowania 14-dniowy termin ulgowy z art. 2 ustawy z dnia 31 lipca 1924 r. (Dz. U. R. P. Nr. 73, poz. 721).

Ulgi omówione są generalne, a więc ich zastosowanie następuje z urzędu — bez podań. Urzędy skarbowe podatków i opłat skarbowych sporządzają zatem natychmiast po otrzymaniu zarządzenia — wykazy płatników rolników, do których mają zastosowanie ulgi. Wykazy te zawierać mają oprócz kolumn na numer bieżący, nazwiska płatnika, adres jego i sumę zaległości, obliczoną na dzień 1-go stycznia 1930 r. (albo zmniejszoną o wpłaty, dokonane w czasie od 1-go stycznia r. b. do dnia sporządzenia wykazu), nadto kolumny na każdą poszczególną ratę. Ci rolnicy, od których pobór podatku gruntowego uskutecznią zarządy gminne, wpisani będą do wykazu tylko z kwotą zaległości w podatku dochodowym i majątkowym; przyczem suma zaległości w tych tylko podatkach decydować będzie o zaliczeniu danego rolnika do grupy, wymienionej pod 1 lub 2.

JAJA.

Sytuacja nadal niekorzystna. Ceny spadają w dalszym ciągu, lecz stosunkowo nieznacznie, z czego wnioskować można o ustaleniu się cen. Ciępla pogoda przyczyniła się do powiększenia produkcji. Zapasy jaj chłodzonych i konserwowanych zmniejszają się bardzo wolno, mimo, że hurtownicy ograniczają zakupy jaj świeżych, forsując jednocześnie jaja magazynowane. Dotyczy to zwłaszcza jaj

rosyjskich. Podaż większa od zapotrzebowania, które w większości pokrywane jest tanim towarem świeżym. Jaja polskie znajdują zbyt dość utrudnione.

Na rynku francuskim ceny nieco się ustaliły, chociaż niektóre gatunki zagraniczne w dalszym ciągu potaniały; jaja polskie uciierały w dużym stopniu głównie wskutek tego, że towar polski stale zawiera duży odsetek jaj starych i zepsutych, co bardzo utrudnia uzyskanie oficjalnych osobnych notowań dla jaj polskich.

Na rynku włoskim nastąpiło odprężenie. Ceny poszły w górę.

Na rynku austriackim zniżka trwa nadal. Sowiecka misja handlowa, posiadająca na składzie około 80 wagonów towaru chłodzonego, pragnie za wszelką cenę pozbyć się swoich zapasów przed dalszą zniżką.

Na rynku czeskosłowackim sytuacja bardzo zła. Rynek jest przeładowany towarem wszelkiego rodzaju, popyt istnieje tylko na jaja świeże i to w ograniczonych ilościach.

W kraju sytuacja pogorszyła się w dalszym ciągu. Ceny spadły. Jaja wapnowane, mimo bardzo niskich cen, sprzedawane były z wielkimi trudnościami. Podaż jaj świeżych jest w dalszym ciągu duża przy dość znacznym popycie z powodu niskich cen.

MASŁO.

W ubiegłym tygodniu sprawozdawczym od dnia 3 do 8 lutego nastąpiła pewna poprawa tak na rynkach krajowych — jak i zagranicznych, przy stałym zapotrzebowaniu na gorsze gatunki, wywołanym silnym zaoferowaniem zapasu masła z chłodni, po cenach niejednokrotnie bardzo niskich, w obawie przed nadchodzącym sezonem wiosennym, a więc spadkiem cen w miarę wzrostu produkcji.

Notowano:

w Berlinie dn. 6.II r. b. mk. niem.: I gat. 158, II — 143, III — 127 (zwyczajka o 3 mk.) za 50 kg. franco Berlin;

Kopenhaga, dn. 6.II. kr. duń. 298 za 100 kg. (zwyczajka o 9 punktów);

Londyn, dn. 1.II. Duńskie 172 — 174 za 1 cwt. loco Londyn. Argent. lil-ci gatunek 140 — 142;

Polskie 140 — 146 za 1 cwt., a więc masło polskie nadal notowane jak lil-ci gat. masła argentyńskiego.

Przyczyna tak niskiego notowania masła polskiego polega na „dzikim” wywozie przez różnych drobnych eksporterów masła w Polsce gatunków pośrednich, niedbale zapakowanych — czemu nie zapobiega obecna państwowa kontrola wywozu masła, przestrzegająca wyłącznie dopuszczalnego procentu wody w masle i niezafałszowania obcemi tłuszczami. Dopiero wprowadzenie państwowej kontroli standaryzacji gatunków wywożonego masła wpłynie na podniesienie notowań masła polskiego na rynkach zagranicznych, zwłaszcza na tak ważnym rynku angielskim. Do tego czasu wysiłki standaryzacyjne (ustalenia wzorców) centrali handlowych Związków Spółdzielni Mleczarskich będą osiągały tylko połowiczne rezultaty dzięki paraliżowaniu przez „dziki” wywóz.

KREDYT KŁESKOWY.

Bank gospodarstwa krajowego odroczył termin płatności 10 proc. kapitału

od kredytów kłeskowych 1926/27 na sześć miesięcy, t. j. licząc od d. płatności 30.I 1930 r. do d. 30.VII 1930 r. przy zapłacie bieżących procentów.

KREDYT POD ZASTAW ZBOŻA.

Bank Polski zezwolił na przedłużenie jednorazowe spłaty pierwszych rat z tytułu zastawu rolniczego, wynoszących 30 proc. długu poszczególnych zastawców na dalsze 3 miesiące. Odroczenia mogą być udzielane tylko przy nienaruszalnych zapasach zastawu.

POŻYCZKI MELJORACYJNE.

W nr. 3 „Dziennika Ustaw” z r. b. poz. 25 ukazało się rozporządzenie ministrów: reform rolnych, skarbu i rolnictwa, zezwalające, w razie nawiedzenia nieruchomości, na którą była udzielona pożyczka melioracyjna Banku rolnego, kłeskami żywiołowymi, a także w innych ważnych wypadkach, na udzielenie dłużnikowi ulgi w spłacie należności. Ulgi mogą polegać na odroczeniu na rok lub rozłożeniu na 2 lata najwyżej dwu rat półrocznych. Rozporządzenie obowiązuje od dnia ogłoszenia.

CHORZÓW OBNIŻA CENY.

W związku z obniżeniem stopy dyskontowej Banku Polskiego z $8\frac{1}{2}$ na 8%, państwowa fabryka związków azotowych w Chorzowie obniżyła z dniem 1 lutego 1930 r. aż do końca bieżącego sezonu ceny na azotniak i saletrę „nitrofos”, obowiązujące przy kupnie na kredyt.

Ceny kredytowe tych nawozów oraz porównawcze ceny, obowiązujące przed 1 lutym b. r., są następujące:
Azotniak mielony 21—22% — ceny kredytowe za 1 kg. % azotu:

Ceny obecnie	Ceny dotychczasowe:
Luty zł. 1.92	zł. 1.93
marzec „ 1.91	„ 1.92
kwiecień „ 1.89	„ 1.90
maj „ 1.87	„ 1.88

Saletra „nitrofos” — ceny kredytowe za 1 tonnę (równa się 10 q) towaru:
luty zł. 423.50 zł. 425.—
marzec „ 425.50 „ 427.—

PRODUKCJA DRENÓW.

Ogólna produkcja sączków (drenów) w Polsce w 1929 r. wynosiła 266 milionów sztuk; z tego przypadło: na Pomorze — 35 milionów, na Poznań — 100 milionów, na Łódź — 30 milj., na Lwów — 10 milj., na Warszawę — 76 milj., na Kraków — 15 milj. Produkcja ta może być podwyższona, tak, że przywóz może stać się zupełnie zbędny. Rokowania w sprawie utworzenia syndykatu przemysłu sączkarskiego w Polsce uległy rozbiuciu. Obecnie prowadzone są usiłowania o stworzenie porozumień w poszczególnych dzielnicach Polski przy równoczesnym porozumieniu się z oddziałami państwowego Banku rolnego.

WYWÓZ NASION BURAKÓW CUKROWYCH DO CZESCHOSŁOWACJI.

Czeskosłowackie ministerjum skarbu ogłosiło przepisy, dotyczące wydawania pozwoleń na przywóz nasion buraków cukrowych na tegoroczny zasiew. Ograniczenia obowiązujące w latach ubiegłych dzięki zabiegom sfer rolniczych zostały usunięte, co niewątpliwie ułatwi

naszym firmom możność wykorzystania odpowiedniej części kontyngentu przywozowego, wynoszącego 15.000 q dla dostaw nasion buraków z Polski. W pokryciu zapotrzebowania przemysłu cukrowniczego czeskosłowackiego, jak również rolnictwa na nasiona, udział Polski winien być w r. b. znaczniejszy, niż dotychczas, istnieje tam bowiem tendencja do zwiększenia uprawy buraków przynajmniej o 15 proc., co zwiększy zapewne popyt na nasiona.

ZASIŁKI P. Z. U. W. NA OBRONĘ PRZECIWPOŻAROWĄ.

W ciągu ostatnich sześciu lat Powiatowy Zakład Ubezpieczeń Wzajemnych wypłacił przeszło 20 milionów złotych na obronę przeciwpożarową w tem 8.144.800 zł. zasiłków bezzwrotnych i 12.621.780 zł. zasiłków zwrotnych. Prowadzona przez P. Z. U. W. pomoc obrony przeciwpożarowej, poczynając od roku 1927-go, rozwija się bardzo szybko, bo gdy w trzyleciu 1924 — 1926 r. wydatkowano tytułem omawianych zasiłków 3.803.780 zł., to w następnym trzyleciu 1927 — 1929 odpowiednia kwota wynosi 16.962.800 złotych.

WZROST SPOŻYCIA NAWOZÓW SZTUCZNYCH W NIEMCZECH.

Według danych statystycznych zużycie nawozów sztucznych w Niemczech przedstawia się w roku gospodarczym 1928/29 w porównaniu z latami ubiegłymi i zużyciem przedwojennym w tysiącach ton następująco: czysty azot w 1928/29 — 425, 1927/28 — 390, w 1926/27 — 400, w 1925/26 — 330, 1913/14 — 185, fosfor — 510 — 508 — 475 — 380 — 555, potas 783 — 733 — 717 — 609 — 490. Zbyt superfosfatu wzrósł w r. ub. o 10 do 15 proc. Tomasówka cieszy się wciąż jeszcze największym popytem. Charakterystyczny jest spadek zużycia wapna. Podczas, gdy w r. 1913/14 zużyto 2.400 tysięcy ton wapna palonego i 1.850 tysięcy ton wapna nawozowego, to w r. 1928/29 tylko 675.011 tonn wapna palonego, a 911.550 ton wapna nawozowego.

PRODUKCJA BURAKÓW NA LITWIE.

Towarzystwo popierania produkcji buraków cukrowych zamierza w bieżącym roku zwiększyć powierzchnię zasiewu buraczanego i w tym celu zawiera umowy z gospodarzami, posiadającymi odpowiednią glebę. Każdy gospodarz, którego majątek nie może leżeć dalej, aniżeli 10 klm. od kolei, może za pośrednictwem powiatowego instruktora rolniczego zawrzeć umowę z Towarzystwem i otrzymać po 100 litów zaliczki na hektar, które w jesieni przy wpłacie za dostawę buraków zostaną odliczone.

HANDEL JAJAMI Z ZAGRANICĄ W R. 1929.

Według danych statystycznych Głównego Urzędu Statystycznego w roku 1929 wywieziono z Polski ogółem 534.926 q jaj za sumę 142.504 tys. złotych, przywieziono zaś do Polski 2030 q za sumę 646 tys. złotych. W roku poprzednim zaś wywieziono 545.606 q za sumę 144.696 tys. złotych, a wwieziono 4088 q. za 1.209 tys. zł. w stosunku do r. 1928 wartość wywozu w r. 1929 zmniejszyła o 2.192 tys. złotych, lecz natomiast zmniejszyła się i wartość przywozu o 563 tys. złotych tak, że nad-

wyżka wywozu nad przywozem w r. 1929 jest tylko o 1.629 tys. zł. mniejsza od takiejże nadwyżki 1928 roku.

Na zmniejszenie wywozu w roku ubiegłym wpłynęła ostra i przewlekła zima 1928/29, która spowodowała znaczne opóźnienie sezonu jajczarskiego, a co za tem idzie i wywozu jaj zagranicę w r. 1929.

Za jaja w r. 1929 otrzymano wyższe ceny, jak w r. 1928, gdy bowiem w 1928 r. 1 q jaj sprzedawano zagranicę przeciętnie po 265,2 zł., w r. 1929 osiągnięto 266,3 zł. za 1 q.

W roku 1929 jaja polskie wywożono do Anglii, Austrii, Czechosłowacji, Francji, Holandji, Łotwy, Niemiec, Szwajcarii, Włoch, i w niewielkich ilościach do in-

nych państw. Niemcy w dalszym ciągu względem polskich jaj stosowali wysokie cła, pobierając od 1 q 25 marek niemieckich, zamiast narzeczonych 5 mk., mimo tego wwieźliśmy do Niemiec połowę naszego wywozu tego produktu, a mianowicie — 269.364 q. Udział państw w polskim wywozie jaj przedstawia się następująco:

Niemcy 50,4% całego wywozu, Anglia 16,0%, Austria 12,9%, Czechosłowacja 8,6%, Włochy 4,0%, Francja 3,4%, Szwajcaria 2,2%, inne kraje 2,5%.

W stosunku do r. 1928 udział w polskim wywozie głównych odbiorców, a to Niemiec, Anglii i Austrii nie zmienił się, natomiast zwiększył się wywóz jaj do Czechosłowacji i Francji. Uległ zmniejsze-

niu do Włoch (w r. 1928 7,5%, w r. 1929 — 4,0%).

Na jajczarskim rynku angielskim, zajęła Polska w roku ub. piąte miejsce, przywoząc do Anglii 9,5% całego wwozu jaj do tego kraju. Na jajczarskim rynku niemieckim, w ciągu 11 miesięcy r. 1929, zajęła Polska siódme miejsce, (5,8% całego wwozu jaj do Niemiec).

Udział spółdzielczych organizacji rolniczych w wywozie jaj z Polski, chociaż z roku na rok stopniowo wzrasta, jeszcze jest nieznaczny, to też rolnicy z produkcji jaj nie mają tych korzyści, które mogliby mieć, gdyby zbyt jaj ujęli we własne ręce opierając go na zasadach spółdzielczych.

Dr. Eug. Tomaszewski.

Z KRAJU I ZE ŚWIATA

Z SEJMU.

Już prawie od tygodnia pełny sejm pracuje nad ustawą skarbową na rok 1930-31, opracowaną w szczegółach przez komisję skarbowo - budżetową. W obradach sejmowych powtarzają się mniej więcej te same uwagi, jakie słyszeliśmy podczas obrad komisyjnych. To też w sprawozdaniu z tych obrad będziemy omawiali tylko najważniejsze bolączki naszego życia gospodarczego. Do tych należy w pierwszym rzędzie sprawa katastrofalnego wprost kryzysu, jaki przeżywa nasze rolnictwo, dziedzina klęski, w której my, rolnicy jesteśmy wystawieni na pierwszy ogień.

W tej dziedzinie praca powinna być zgodna wszystkich czynników rządowych i sejmowych, powinny zniknąć wszelkie różnice partyjne, aby jak najprędzej i najskuteczniej można było zażegnać klęskę rolniczą, która prowadzi za sobą klęskę w przemyśle i handlu, bezrobocie i t. p. To też rady, zmierzające ku naprawie, skądkolwiek płyną, powinny być brane pod uwagę i jeżeli okażą się dobre, wprowadzane w życie.

W sprawie przyczyn, jakie wywołały przeżywany obecnie kryzys rolniczy zabierało głos kilku mówców.

Mówi się powszechnie, że niebawem nierzadkie ceny zboża są następstwem olbrzymich zapasów światowych oraz wielkiego zeszłorocznego urodzaju. Jest to prawda, ale niezupełna. W całym świecie ceny zboża są jednak naogół znacznie wyższe niż u nas. Nasze niskie ceny kształtują się pod wpływem Niemiec, które, posiadając doskonale zorganizowany handel zbożem, niedopuszczają naszego zboża na pewne rynki, a rozciągają skuteczną pięć nad własnym rolnictwem, udzielając wysokich premii wywozowych. Są i inne przyczyny zasadnicze, wywołujące kryzys. Pierwsza — to nierównomierność cen produktów rolnych i przemysłowych i druga — to całkowite zubożenie wsi. Rolnikowi nie zależy na srubowaniu cen na swoje produkty, — idzie mu tylko o to, aby ceny produktów przemysłowych odpowiadały cenom zboża i in. produktów rolniczych. (Przed wojną drobny rolnik mógł kupić

dobre buty za półtora korca zboża, a obecnie za takież buty płaci 5 — 6 korcy).

Wogóle między wskaźnikiem cen w rolnictwie i przemyśle po wojnie była zawsze różnica na niekorzyść rolnictwa. Na przykład w grudniu r. 1929 wskaźnik cen produktów rolniczych wykazywał 80,2, a przemysłowych 101. czyli różnica na niekorzyść rolnictwa zgórą 20 proc. Pochodzi to stąd, że państwo ochrania przemysł, często niemając warunków rozwoju przy pomocy cła na towary obce. Państwo nasze powinno popierać przedewszystkiem przemysł, przerabiający własne płody rolne. W tym wypadku nie potrzeba byłoby sprowadzać nadmiernie z zagranicy surowców, a wywoziłoby się na rynki światowe nie surowce krajowe, lecz gotowe lub napół obrobione wyroby; dawałoby to duże zyski i zatrudniałoby w kraju robotników.

Zubożenie wsi jest wielkie. Ma ono wiele przyczyn. Rolnicy składali swoje oszczędności do kas państwowych samorządowych, kas sierocych i in. i te fundusze całkowicie lub częściowo przepadły. Jedną z nich jest brak kredytu i skutkiem tego więcej niż lichwiarska stopa procentowa gubi wieś. Rządowa pomoc kredytowa jest zupełnie niewystarczająca. Ściąganie podatków, szczególnie podatku dochodowego, jest zależne od urzędów skarbowych, które b. często ściągają ten podatek od płatników, którzy ustawowo, nie powinni go płacić. Składka ogniowa jest stanowczo zawyżona. Nasze podatki wynoszą ogółem około 30 do 40 proc. dochodu. Jest to stanowczo za dużo.

Przestrzegano rząd, aby w rokowaniach z Niemcami o traktat handlowy czy o wspólny handel zbożem miano na uwadze tę okoliczność, że tylko kraj prowadzący samodzielnie handel zamorski ma prawo domagać się dostępu do morza. Należy więc uchronić Polskę od opanowania naszego handlu przez zachodniego sąsiada, bo byłoby to zręceniem się prawa do skrawka Bałtyku, jaki posiadamy. Kapitał niemiecki i holenderski pcha się na Pomorze i za wszelką cenę stara się wykupywać własność polską. Przed wojną Kaszubi walczyli o każdy mór polskiej ziemi;

należy im dopomóc obecnie w utrzymaniu polskiego stanu posiadania.

Poruszono również sprawę kredytów zastawowych na zboże. Korzystający z tych kredytów źle na nich wyszli, bo muszą oddać te same sumy, podczas gdy ceny zboża znacznie spadły. Zaznaczono, że pierwsze zarządzenia nowego ministra dają nadzieję poprawy. Na jednym z ostatnich posiedzeń sejmum omawiano sprawę ustaw samorządowych. Wyrażano przytem opinię, że jeżeli w ustawach nie będzie zabezpieczone przedstawicielstwo polskie w samorządach na kresach wschodnich, a szczególnie we wschodniej Małopolsce, to odbije się to bardzo źle, wprost zgnębienie na interesie naszym państwowym i narodowym.

Mniejszość polska na tych kresach zostanie całkowicie zgnębiona przez połączenie siły ukraińsko - żydowsko-białoruskiej; praca państwa, kulturalna i narodowa polska zostanie zatamowana, a wzmocze się robota wroga państwa obcych żywiołów socjalistyczno-komunistycznych, będących często na żołdzie naszych wrogich sąsiadów.

NIEMIECKA RADA PAŃSTWA ZATWIERDZIŁA UGODĘ Z POLSKĄ.

Już od października r. ub., kiedy pojawiła się wiadomość o układzie wyrównawczym polsko-niemieckim wszystkie pisma niemieckie krytykowały ten układ, dowodząc, że Niemcy zostały niesłuchanie pokrzywdzone, mimo tego, że skutkiem tego układu pozostanie w Polsce około 50 tysięcy Niemców, a w ich rękach zgórą 80 tysięcy ha ziemi, nie mówiąc o fabrykach, domach i t. p.

W tych dniach nad ugodą obradowała niemiecka rada państwa. Po długich obradach uгода została zatwierdzona 43-ma głosami przeciwko 12. Obecnie wszystkie dzienniki, popierające rząd niemiecki, wykazują wielką dla Niemiec doniosłość tej umowy, która niesłuchanie wzmacnia żywioł niemiecki w Polsce. Warto zanotować niektóre głosy prasy niemieckiej. Władze polskie, — mówi jeden z dzienników, — nie będą już dzisiaj likwidowały dowolnie własności niemieckiej w Polsce,

nawet, jeśli im się nie będą podobały mowy nacjonalistów niemieckich o rewizji granic wschodnich". Dalej ten sam dziennik, pisze: „Nie zrezygnował ani rząd Rzeszy, ani żadna partja w Niemczech z rewizji granicy. Kiedy Polacy w lutym urządzają zapowiedziane demonstracje z okazji 10-letniej rocznicy przynależności Pomorza do Polski, wówczas odpowiemy na to stosownie". Niemcy obawiają się najwięcej parcelacji, czyli wykonania reformy rolnej w stosunku do wielkiej własności niemieckiej w naszej b. dzielnicy pruskiej, boją się, aby na olbrzymich posiadłościach Niemców poznańskich i pomorskich nie osiadł chłop polski, który byłby najlepszym taranem przeciwko parciu Niemców na wschód.

Wywody dziennika niemieckiego stawiają stosunek Niemców do Polski i naszego narodu bardzo wyraźnie. bez względu na świeżo zawartą ugodę, w której dla „świętej zgody" pozbyliśmy się bardzo cennych rzeczy, nie otrzymując za to nic zgoła.

Jest wielce ciekawe, jakie stanowisko zajmie w tej sprawie nasze przedstawicielstwo narodowe.

DORADCA FINANSOWY BANKU POLSKIEGO, AMERYKANIN P. DEWEY O POLSCE.

W doradcy Banku Polskiego, p. Dewey, posiadamy naprawdę prawdziwego przyjaciela. Wszystkie jego sprawozdania o gospodarce polskiej, które ze swego służbowego obowiązku ogłasza co kwartał, nacechowane są szczerą życzliwością i prawdziwie mądrymi radami.

We wszystkich przemówieniach pan Dewey wyraża się o Polsce jak najżyczliwiej i zawsze stara się wzmocnić zaufanie obcych finansistów do naszej gospodarki i naszych możliwości rozwojowych. Świeżo p. Dewey, przed powrotem do Polski był żegnany przez kupiectwo nowojorskie obiadem. Przy tej okazji p. Dewey poruszył sprawę nieustannych żądań niemieckich co do rewizji granicy polsko niemieckiej. Polsce należy się dostęp do morza, bo tam mieszka od wieków lud polski, bo Polska jest wielkim państwem, posiadającym już obecnie dużą produkcję rolniczą i przemysłową.

Nawoływał finansistów amerykańskich, aby lokowali swoje kapitały w przemyśle polskim. W Polsce jest życzliwość dla Ameryki; robotnik polski to inteligentna i dobra siła. Polska, mówi p. Dewey, dzięki swojemu położeniu geograficznemu może być składem towarów dla 100 milj. ludzi sąsiednich narodów, a cyfra ta jeszcze się zwiększy, gdy się otworzą rynki rosyjskie. Amerykanie powinni korzystać ze sposobności, póki ta jeszcze istnieje. Tak mówi p. Dewey swoim bogatym rodakom. Cóż, kiedy niewiele z nich rozumie to prawdy.

ODWIEDZINY PREZYDENTA ESTONJI P. STRANDMANA W WARSZAWIE

Prezydent Estonji przybywa do Warszawy w dniu 9-ym lutego rano. Na jego przybycie czynione są przygotowania. Miasto będzie udekorowane flagami polskimi i estońskimi, a wzdłuż drogi z dworca do Zamku będą usta-

wione szpalery wojska. Na dworcu powita gościa P. Prezydent Mościcki wraz z najwyższymi dygnitarzami państwa. Na części Zamku królewskiego w której zamieszka Prezydent Strandman będzie wywieszona chorągiew estońska. Po wzajemnych odwiedzinach p. prezydentów, p. Strandman złoży wieniec na grobie Nieznanego Żołnierza i odwiedzi p. marsz. Piłsudskiego.

Pobyt gościa w stolicy potrwa 2 dni, w ciągu których odbędą się narady ministrów estońskich z rządem polskim, dalekie wielkie przyjęcia oraz przedstawienie.

Cała Polska wita serdecznie przedstawiciela narodu który tak samo jak naród polski walczył o swoją kulturę, o swój język przeciwko pochłaniającej wszystko potęgze moskiewskiej. Wizyta p. Strandmana wzmocni przyjaźń polsko-estońską, wywrze też niewątpliwie wpływ na stosunki handlowe dwóch narodów.

O POMOC DLA ROLNICTWA.

W dniu 6 b. m. odbyła się na Zamku w obecności P. Prezydenta narada w sprawie potrzeb rolnictwa Małopolski Wschodniej. Na naradzie byli obecni również pp. ministrowie, wojewodowie małopolscy, prezesi Banku Rolnego i B. Gosp. Kraj. oraz przedstawiciele Małopolskiego Tow. Rolniczego, a wśród nich kilku działaczy ukraińskich. Poruszono szereg zagadnień rolniczych tej części kraju, przyczem po ukraińsku mówili: p. Wólcik o regulacji rzek, pan Tracz o hodowli bydła p. Kuchtyński o łąkach na wsi, p. Tkaczuk o stosowaniu przepisów weterynaryjnych.

Poza tem przemawiali pp. Dolański, prezes Mał. Tow. Roln., Zarzerski, Sobóś Bednarowski i in.

W końcu P. Prezydent podziękował za tak liczne przybycie i przedstawienie bolaczek rolnictwa Małopolski Wschodniej. Na przemówienie to odpowiedział prezes Dolański i wznosił okrzyk na cześć p. Prezydenta, co obecni trzykrotnie entuzjastycznie powtórzyli.

ZNIKNIĘCIE ROS. GENERAŁA KUTIEPOWA.

W Paryżu, gdzie zamieszkuje b. duży liczba emigrantów rosyjskich, zniknął w biały dzień przywódca wojskowych dawnej Rosji carskiej, gen Kutiepow. Wszystkie ślady, jakie zostało ustalić, wskazują na to, że gen. Kutiepow został wciągnięty w zasadzkę przez agentów paryskiej ambasady bolszewickiej i albo już go zamordowano, lub pokryjomu wywieziono poza Paryż.

Prasa francuska, z wyjątkiem dzienników komunistycznych, piętnuje z nie-

słyszaniem oburzeniem bolszewików, nazywając ich mordercami i zbrodniarzami, z którymi rząd francuski powinien zerwać wszelkie stosunki i wypędzić co prędzej z granic Francji. Bolszewicy zaś udają obrażonych i „grozą" również zerwaniem, jako że są niesłusznie obrażani. Cała sprawa stanowi dla Paryża niebywała sensację. Upływa już od chwili zniknięcia gen. Kutiepowa zgórz tygodni i policja nie zdołała uchwycić i znaleźć żywego czy zmarłego. Utrudnia poszukiwanie i ta okoliczność, że ambasada sowiecka, jak każde obce poselstwo, stanowi miejsce nietykalne, gdzie policja krajowa nie może prowadzić poszukiwania tylko w pewnych ściśle określonych wypadkach.

Ustała się pogląd, że bolszewicy widzieli w gen. Kutiepowie groźnego przeciwnika, zdolnego rozpalic w Rosji pożar przeciwsowiecki, szczególnie w obecnym momencie, gdy rząd bolszewicki przez upaństwiawienie ziemi chłopskiej, oburzył do najwyższego stopnia przeciw sobie rosyjskie masy chłopskie. To było przyczyną sprzątnięcia generała, na którego polowano już od dłuższego czasu.

LICZBA LUDNOŚCI POLSKI PRZEKROCZYŁA 30 MILJONÓW.

Główny Urząd Statystyczny podaje, że gdy w dniu ostatniego ogólnego spisu ludności państwo polskie liczyło 27 milj. 200 tys. ludzi, to w dn. 1 stycznia r. 1929, a więc rok temu, liczba ta wynosiła 30 milj. 408 tysięcy. W chwili obecnej liczba ta dochodzi już prawie do 31 milj. W ciągu 7 lat ludność wzrosła o 12 procent. Wschodnie połacie kraju wykazują wzrost ludności większy od zachodnich. Ludność wielkich miast wzrasta bardzo nierównomiernie. Największy przyrost, bo 46 procent, wykazuje Poznań; potem idzie Łódź z 32 proc.; dalej Warszawa — 16 proc., Kraków — 11 proc. i Lwów zaledwie 9 procent.

PRZEŁOM GOSPODARCZY W STANACH ZJEDNOCZONYCH.

Po kilku latach wspaniałego rozwoju gospodarczego, Ameryka przechodzi obecnie przełom. Zapoczątkowały go krachy giełdowe, które spowodowały ruinę dziesiątków tysięcy ludzi, spekulujących na handlu papierami procentowymi. Dalej poszła oszczędność spożywców, bezrobocie i t. p. Stany Zjednoczone mają długoletnie doświadczenie w tego rodzaju przesileniach. To też tam zarówno rząd, jak i społeczne czynniki gospodarcze robią wszystko, by nie dopuścić do nędzy warstw najniższych ludności. Ostatnio odbyła się w tych sprawach wielka narada u Prezydenta Hoovera. Z pośród wielu środków, jakie uchwalano w celu przełamania przesilenia, najciekawszy jest ten, że mimo niskich zarobków, przemysłowcy postanowili nie obniżać wynagrodzenia swoim pracownikom i robotnikom, a to dlatego, że wysokie płace pozwalają masom żyć na dotychczasowej stopnie, to jest zużywać nagromadzone towary, zaś obniżenie płac zmniejszyłoby spożycie i jeszcze bardziej powiększyłoby przesilenie gospodarcze.

Łapienie szczurów przeprowadzacie jedynie na naukowych podstawach opartym i pewnym środkiem

Ratyna i Ratynina

MOREM SZCZURZYM a łapienie myszy polnych i domowych MOREM MYSIM. Prospekt i pouczenia bezpłatnie.

„SEROVAC“ Lwów, Senatorska 5. Telefon 1-07.

Wytwórnia szczepionek i surowic na 18. 10. 7

W Y K A Z

zbóż jarych, okopowych i innych jarych roślin, obejranych na pniu przez Wydział Nasienny C. T. O. i K. R. w Warszawie w roku 1929 na sezon wiosenny roku. 1930.

Ostatecznie kwalifikacja nastąpi po sprawdzeniu przymiotów ziarna, jak to siły kielkowania, czystości ciężaru hektolitra i t. d. Ostateczna kwalifikacja ziemniaków — po obejrzeniu ich przy otwieraniu kopców.

Gwarancję za dobrą wartość użytkowaną zgodną z wymaganiami Wydziału powinien każdorazowo dawać sprzedający nasiona. Każdy nabywca nasion kwalifikowanych ma prawo do bezpłatnej oceny w Wydziale Nasiennym, Warszawa, Kopernika 30.

Próba powinna być wzięta zgodnie z przepisami zawartymi na kartkach kwalifikacyjnych, a powtórzonemi w końcu niniejszego spisu.

Nazwa gospodarstwa	Nazwisko właściciela	Powiat	Poczta	Odsiew	Ilość ha
ŻYTO JARE MIEJSCOWE.					
Gosp. Hodowlane.					
Całowanie	T. Drewitz	Garwoliński	Otwock	dalszy	4
PSZENICA JARA S. 30 HILDEBRANDA.					
Gosp. Nasienne.					
Dąbie	I. Szajewski	Włocławski	Lubraniec	I	8
Gosp. Reproduk.					
Lasków	W. Nowakowski	Jędrzejowski	Jędrzejów	II	4
PSZENICA JARA ORDYNATKA.					
Gosp. Nasienne.					
Fajslawice	M. Florkowska	Krasnysawski	Trawniki	I	2
Rozwał Oziery	P. Mirkowicz	Zdołbunowski	Ostróg	oryg.	3
	"	"	"	I	18
Gosp. Reproduk.					
Łączna	J. Bogusławski	Lubartowski	Łączna	oryg.	16.8
Wójcza	M. Popiel	Stopnicki	Pacanów	oryg.	3.35
Moskorzew	A. hr. Potocka	Włoszczowski	Szczekociny	oryg.	5
	"	"	"	I	8.5
Gródek	J. Maruszewski	Wys. Mazowiecki	Ciechanowiec	oryg.	4
Mieczysławów	Szkoła Rolnicza	Kutnowski	Kutno	I	0.5
PSZENICA JARA CZERWONA STIEGLERA BEZOSTNA.					
Gosp. Nasienne.					
Ljiewo	G. Szałwiński	Włocławski	Włocławek	I	12
PSZENICA JARA OSTKA HILDEBRANDA.					
Gosp. Hodowlane.					
Ołtarzew - Zagroda	Dzierż. R. Olędzki	Warszawski	Ożarów	I	0.75
Gosp. Nasienne.					
Kalinowiec	S. Stopczyk	Nieszawski	Zabieniec	I	1
Raciborowice	dzier. W. Kastory	Hrubieszowski	Białopole	I	10
"	"	"	"	II	5
Lijewo	G. Szałwiński	Włocławski	Włocławek	I	12
Głaznów	W. K. Matlakowski	Kutnowski	Krośniewice	I	2.5
Gosp. Reproduk.					
Święcica	Z. Lechnicki	Chełmski	Chełm	I	2.5
Kamienna Góra	J. Lechnicka	"	"	I	2.5
Mały Płock	Ogniśko Kultury Rolniczej	Kolneński	Kolno	II	2.5
Lipie	Ogn Kultury Roln.	Grójecki	Błędów	I	5
Wojciechowice	J. Baczyński	Opatowski	Wojciechowice	II	14
Jachymowice	B. Bronikowski	Sandomierski	Koprzywnica	I	0.5
Kwilno - Koniec	J. Pańka	Włocławski	Lubraniec	I	3
Mircze	C. Kisielnicka	Hrubieszowski	Mircze	II	7
Początkowo	Stokowski	Nieszawski	Służewo	I	1
Sitno	Sejmik Zamojski	Zamojski	Zamość	I	1
Janowice	Szkoła Sejmikowa	"	"	I	3
Turkowice	A. Kobierzyci	"	Turkowice	I	2.5

Nazwa gospod. r-stwa	Nazwa sko właściciela	Powiat	Poczt.	Odsiew	Ilość ha
PSZENICA JARA OSTKA SUSKA.					
Gosp. Hodowlane. Suski Stary	J. Glinka	Ostrołęcki	Ostrołęka	oryg.	23
Gosp. Hodowlane. Raciborowice	dzier. W. Kastory	Hrubieszowski	Białopole	oryg.	2.5
PSZENICA JARA SUSKA BEZOSTNA.					
Gosp. Hodowlane. Suski Stary	J. Glinka	Ostrołęcki	Ostrołęka	oryg.	35
Borzynowice	A. Byszewski	Włocławski	Czerniewice	I	1
Gosp. Nasienne. Kalinowiec	S. Stopczyk	Nieszawski	Zabieniec	I	2.5
Baruchowo	M. Kretkowska	Włocławski	Kowal	oryg.	12
	"	"	"	I	8
Gosp. Reproduk. Młodzieszyn	J. Iwanicki	Sochaczewski	Młodzieszyn	oryg.	14
Korzeniste	K. Kisielnicki	Kolneński	Kolno	oryg.	10
Grabowo	Z. Sokołowski	Szczuczynski	Grabowo	oryg.	10
	"	"	"	I	14.6
Brzoza	W. Heydel	Kozienicki	Kozienice	oryg.	5.5
Wojciechy	W. Kurcusz	Wysok, Mazow.	Szepietowo	I	9
Kasian	W. Rzewuski	Chełmski	Chełm s. p. 10	I	1
Dębowiec	St. Cichoński	Włodawski	Trawniki	II	3
PSZENICA JARA MIEJCOWA Z ZEMBORZYC.					
Gosp. Reproduk. Dzierzkowice	I. Moczulski	Janów Lubelski	Kraśnik	II	1
PSZENICA JARA MIEJSCOWA.					
Gosp. Reproduk. Sieburczyn	C. Kuberski	Łomżyński	Wizna	miejc.	9
PSZENICA JARA EXTRA KOLBEN HEINEGO.					
Gosp. Nasienne. Lubraniec	S. Grodzicki	Włocławski	Lubraniec	II	6
Gosp. Reproduk. Pisary	L. Baczyński	Opatowski	Jakubowice	I	8
PSZENICA JARA RIMPAU.					
Gosp. Reproduk. Łówkowice	K. Kozłowska	Nieszawski	Zabieniec	I	2.5
OWIES ANTONIŃSKI A - 6 ŻÓŁTY.					
Gosp. Reproduk. Wojcieszków	hr. Plater-Zyberk	Łukowski	Krzywdza	I	1.7
OWIES DUPPAWSKI.					
Gosp. Reproduk. Słupca	A. Łempicki	Sandomierski	Dwikozy	I	3
OWIES MARCZAK WOŃNICKI.					
Gosp. Hodowlane. Wońniki	W. Pruszek	Radomski	Radom	oryg.	20
OWIES NAJWCZEŚNIEJSZY NIEMIERCZAŃSKI					
Gosp. Hodowlane. Kwasów	Sp. Akc. Udycz	Stopnicki	Pacanów	I	5.5
Gosp. Nasienne. Strugi	S. Glezmer	Sochaczewski	Szymanów	I	10
Milejów	A. hr. Rostworowski	Lubelski	Milejów	I	5.5
	"	Lubelski	"	II	20.7
Kębło	"	Puławski	Wąwolnica	I	4
Rozważ - Oziery	P. Mirkowicz	Zdłubnowski	Ostróg	oryg.	6
"	"	"	"	I	25.5
"	"	"	"	II	21
Gosp. Reproduk. Opatkowice	J. Różycki	Jędrzejowski	Jędrzejów	I	8
Abramowice	H. Sachs	Lubelski	Lublin	I	3
Zameczek	F. i L. Druzbaczy	Opoczyński	Opoczno	I	2

Nazwa gospodarstwa	Nazwisko właściciela	Powiat	Poczta	Odsiew	Ilość ha
Strzelce	dzier. I. Wydzdzyna	Hrubieszowski	Białopole	I	2.5
Szwarcocin	dzier. J. Szyszko	Sochaczewski	Sochaczew	II	2
Ostrów	M. Węglińska	Janów Lubel.	Popkowiec	I	9
Hruszów	T. Czachowski	Chełmski	Rejowiec	I	7
Piechy	A. Targoński	Włodawski	Podedworze	II	8
Zemborzyce	Ogn. Kult. Rolnej	Lubelski	Zemborzyce	I	4
"	"	"	"	II	12

OWIES PUŁAWSKI ŚREDNIO-RYCHŁY 82.

Gosp. Hodowlane.	A. Olędzki	Łukowski	Łysobyki	I	8
Gosp. Reproduk.	S. Gawroński	Radomski	Radom	I	4
Jeżowa Wola	M. Stecka	Lubelski	Milejów	I	1.58
Łańcuchów	dzier. J. Wydzdzyna	Hrubieszowski	Białopole	I	7
Strzelce	Ogn. Kult. Rolnej	Kolneński	Kolno	I	0.5
Mały Płock	L. Baczyński	Opatowski	Jakubowice	I	8
Pisary	Ferma Sejmikowa	Piotrkowski	Piotrków Tryb.	I	5.5
Milejów	Z. Niwińska	Kaliski	Błaszki	I	7
Wilczkowice	M. Dobrowolski	Janów Lubel.	Kraśnik	I	1.5
Łukaszewiczówka	B. Bloch	Janów Lubel.	"	I	3
Wyrznica	J. Moczulski	Janów Lubel.	"	I	1
Dierzkowice	T. Czachowski	Chełmski	Rejowiec	II	10
Hruszów	Ogn. Kult. Rolnej	Lubelski	Zemborzyce	I	5
Zemborzyce	Gała	"	Jaszców	I	1
wieś Antoniów	J. Szyszko	Puławski	Kurów	II	3
wieś Kłoda					

OWIES PUŁAWSKI WCZESNY.

Gosp. Nasienne.	A. hr. Rostworowski	Puławski	Wąwolnica	I	3
Kębło	Ogn. Kult. Rolnej	Lubelski	Zemborzyce	I	4
Gosp. Reproduk.					
Zemborzyce					

OWIES PUŁAWSKI PÓZNY.

Gosp. Reproduk.	M. Dobrowolski	Janów Lub.	Kraśnik	I	1.5
Łukaszewiczówka					

OWIES SOBIESZYŃSKI.

Gosp. Hodowlane.	J. Glinka	Ostrołęcki	Ostrołęka	I	21
Susk Stary	Sp. Aks. Udydz	Stopnicki	Pacanów	I	5.5
Kwasów	Sp. Akc. Udydz	"	"	II	11
"	A. Olędzki	Łukowski	Łysobyki	oryg.	1.5
Kawenczyn	Tow. Osad Rolnych	Garwoliński	Ryki	oryg.	18
Sobieszyn	A. Byszewski	Włocławski	Czerniewice	II	4
Borzymowice	dzier. W. Kastory	Hrubieszowski	Białopole	I	2.5
Gosp. Nasienne.	W. Rulikowski	Radzyński	Radzyn Podlaski	I	6
Raciborowice	F. Rymarkiewiczowa	Wieluński	Wieluń	II	7
Branica	W. Niewiarowski	Gostyniński	Zychlin	oryg.	9
Niedzielsko	Zap. hr. Kickiego	Krasnystawski	Krasnystaw	oryg.	40
Pacyna - Model	"	"	"	I	30
Orłów	K. Auleytner	Rawski	Rawa Mazow.	I	12
"	A. Łempicki	Opatowski	Opatów	I	5
Studzianki	L. ks. Czartoryska	Ciechanowski	Krasiniec	I	7
Gierczyce	W. hr. Tarnowski	Konecki	Końskie	I	8.5
Krasne	A. Nientewski	Radomskowski	Kłomnice	II	26
Gosp. Reproduk.	J. Bogusławski	Lubartowski	Łęczna	I	11.2
Końskie Wielkie	S. Gawroński	Radomski	Radom	I	4
Chorzemice	T. Łaskiewicz	Stopnicki	Solec - Zdrój	II	7
Łęczna	M. hr. Plater-Zyberk	Łukowski	Krzywdą	I	22
Jeżowa Wola	"	"	"	II	16.5
Zborów	S. Rosenwerth	Konstantynowski	Janów	II	40
Wojcieszków	A. Orlewski	Rawski	Rawa Mazow.	II	12

Nazwa gospodarstwa	Nazwisko właściciela	Powiat	Poczta	Odsiew	Ilość ha
Milanów	M. ks. Czetwertyńska	Radzyński	Parczew	II	10
Korzeniste	K. Kisielnicki	Kolneński	Kolno	oryg.	9
"	"	"	"	I	15
Jabłoń	T. hr. Zamoyski	Radzyński	Jabłoń	II	23.6
Woysławice	A. Siemiątkowski	Sieradzki	Zduńska Wola	I	6
Sucha	s. T. Wodzińskiego.	Radomski	Białobrzegi	I	3
Klempie Górne	W. Jezierski	Stopnicki	Stopnica	I	3
Miastków	dzier. J. Kowerski	Garwoliński	Garwolin	I	14
Łągów	J. Pieniążek	Kozienicki	Puławy	I	5
Osmolice	dzier. S. Leśniowski	Garwoliński	Ryki	oryg.	5.5
Białaczów	Z. hr. Plater	Opoczyński	Białaczów	I	11
Proma	dzier. W. Jaszowski	Grójecki	Białobrzegi	I	5
Gródek	J. Maruszewski	Wysok. Maz.	Ciechanowiec	I	8.5
Zajac - Helenów	B. Dmowski	Węgrowski	Węgrów	I	5.6
Zabrudnie	J. Łuszczynski	Węgrowski	"	I	3.5
Kopydłów	R. Daszkiewicz	Wieluński	Wieluń	I	2
Tymienie	B. Siemiątkowski	Sieradzki	Zduńska Wola	I	3
Przewody - Sobów	S. Załęski	Opatowski	Jakubowice	I	2
Machnata	T. Pszczółkowski	Grójecki	Grójec	I	10
Dąbrowa	A. Lenarczyk	"	Grójec	I	1.7
"	"	"	"	II	5
Franciszków	J. Wyganowski	Kutnowski	Ostrowy Warsz.	I	7
Ogrodzenie	W. Iwanicki	Grójecki	Grójec	II	12
Mała Wieś	Z. ks. Lubomirski	"	"	I	7.5
Lipie	Ogn. Kult. Rolnej	"	Błędów	I	10.5
Popów	Szkoła Rolnicza	Turecki	Pęczniew	I	1.5
"	"	"	"	II	1.84
Mieczysławów	"	Kutnowski	Kutno	I	2
Podlódów	S. Meisner	Łukowski	Ryki	oryg.	5.7
Willanów	A. hr. Braniczki	Warszawski	Warszawa, Marsz. 94	I	11
Słupcza	A. Lempicki	Sandomierski	Dwikozy	I	2.5
Mircze	C. Kisielnicka	Hrubieszowski	Mircze	II	13
Uleż Górny	S. Janicki	Garwoliński	Ryki	oryg.	6
wieś Garbów	St. Smoła	Sandomierski	Dwikozy	I	1.5
Ferma Czarnocin	Sejmik	Łódzki	Czarnocin	II	6
wieś Obryte	J. Kiela	Pułtowski	Obryte	II	1
" Łubienica	J. Borowski	"	Pułtusk	II	0.5
" Jeżewo	St. Skrzydlak	"	"	II	1.5
" Otolice	J. Materek	Łowicki	Łowicz	II	0.5
Sitno	Sejmik Zamojski	Zamojski	Zamość	I	3
Skierbieszów	W. Niklewicz	"	Skierbieszów	I	1.5
Turkowie	A. Kobierzycki	"	Turkowie	I	2.5
Styrzynieć	L. Kugler	Bielsko Podl.	Biała Podlaska	II	16
Radziecin	W. Matras	Biłgorajski	Trampol	II	3.5
Kwiatkowice	M. Kossowski	Janów Lubel.	Krasnik	II	5
Łukaszewicówka	M. Dobrowolski	Janów Lubel.	Krasnik	II	4
Hańsk	Ferma Hańsk	Włodawski	Hańsk	I	2.5
Dębowiec	St. Cichoński	"	Trawniki	I	4
Głębokie	A. Juszcak	"	Ostrów	I	3
Raławicze	S. Pyszko	"	Wisznice	I	3.5
Kulczyn	W. Boretii	"	Hańsk	I	2.5
Juljanówka	J. Prawdzic (Tell)	"	Parczew	II	3
Siedliszczki	Spd. I. Czarneckiego	Lubelski	Piaski	I	9
Starostwo	H. Radomyski	Krasnostawski	Krasnostaw	I	13
Kajetanów	B. Nazarewicz	"	Wysokie	I	20
wieś Jeleniec	J. Kozioł	Łukowski	Łuków	I	0.5
Szczygły Górne	B. Izdebski	"	"	II	5
Przytulim	W. Biernacki	"	"	I	3
Wola Burzecka	M. Zalewski	"	Krzywdą	I	3
Balki	F. Sikorski	Sokołowski	Sokołów Podl.	II	5
Ferma Wincentów	Sejmik Lubartow.	Lubartowski	Lubartów	I	5
Ferma Skrobów	Sejmik Lubartow.	"	"	I	4
wieś Ludwików	S. Tatarczak	"	Minkowice	I	2

Nazwa gospodarstwa	Nazwisko właściciela	Powiat	Pocztą	Odsiew	Ilość ha
kol. Lucynów	H. Popowski	Siedlecki	Zbuczyn	I	1.5
kol. Teratyń	P. Wojczuk	Hrubieszowski	Uchanie	II	1.5
Skryhiczyn	M. Rotenberg	"	Skryhiczyn	II	10
wieś Skryhiczyn	I. Kaminer	"	"	II	5
Mircze	Kółko Rolnicze	"	"	II	6
kol. Augustówka	Sobieniowski	"	Mircze	II	12
wieś Łuszki	J. Daniluk	Radzyński	Międzyrzec	I	0.25
" "	T. Antonczuk	"	"	II	0.2
" "	P. Hawryluk	"	"	II	0.2
" "	A. Małuszczyk	"	"	II	0.2
" "	S. Olsiejuk	"	"	II	0.2
Nadwytanie	A. Walczyna	"	Radzyń	I	1
Branica Suchowol.	F. Smęt	"	Wołyń	I	0.25
wieś Radcze	W. Szwai	"	Komarówka Podl.	II	0.5
" "	J. Szczepański	"	"	II	1.5
" "	A. Petruczyński	"	"	II	1.5
" "	J. Kropiwek	"	"	II	0.5
" "	M. Kozak	"	"	II	0.5
" "	A. Junak	"	"	II	0.5

OWIES TEODOZJA.

Gosp. Hodowlane.					
Łęki	J. Czarnowski	Kutnowski	Kutno	oryg.	40
Gosp. Nasienne.					
Walewice	S. Grabiński	Łowicki	Łowicz	oryg.	25
Krasne	L. ks. Czartoryska	Ciechanowski	Krasiniec	I	7
Gosp. Reproduk.					
Jabłoń	T. hr. Zamoyski	Radzyński	Jabłoń	I	17.5
Łopiennik	J. Kochanowski	Lubelski	Ratoszyn	I	5
Zbików - Duchnice	P. Hoser	Warszawski	Pruszków	I	4
Suchowola	S. ks. Czetwertyński	Radzyński	Wołyń	I	8
"	" "	"	"	II	8
Ceranów	J. Górski	Sokołowski	Telaki	I	6.5
Ruszek	W. Grzybowski	Sochaczewski	Sochaczew	I	5.5
Mircze	C. Kisielnicka	Hrubieszowski	Mircze	I	12
Radziecin	W. Matraś	Biłgorajski	Frampol	II	3
Kamionka	Cz. Herniczek	"	Krzeszów	II	5
Chełm	Stacja Doświad.	Chełmski	Chełm	I	6

OWIES MIEJSCOWY.

Gosp. Reproduk.					
Bobra Wielka	T. Tomaszewski	Sokółski	Nowy Dwór	miejsc	50

OWIES BIAŁY ORZEŁ.

Gosp. Nasienne.					
Mchowo	W. Szamowski	Kolski	Izbica Kujawska	I	3
Buczek - Czyżów	J. Targowski	Sandomierski	Zawichost	I	8
Gierczyce	A. Lempicki	Opalowski	Opatów Kielecki	I	0.5
Gosp. Reproduk.					
Kazimierz	S. Mańkowski	Ślupski	Kazimierz Bisk.	I	7
Pilczyce	W. hr. Zamoyski	Konecki	Radoszyce	I	2
Bzowiec	W. Mogilnicki	Krasnostawski	Szczebrzeszyn	I	2.8
Sucha	s. T. Wodzińskiego	Radomski	Białobrzegi	I	2
Księżowola	J. Górski	Grójecki	Tarczyn Warsz.	I	11
Mycielin	A. Doruchowski	Kaliski	Stawiszyn	I	2
Luboniek	B. Wiland	Kolski	Kłodawa	I	6
Ginetówka	Z. Pszczółkowski	Grójecki	Błędów	I	3
Smolice	K. Zieleniewski	Łęczycki	Grabów	I	14
Pradzew	J. Stepowski	Łęczycki	Łęczyca	I	3
Babsk	M. Glinka	Rawski	Rawa Mazowiecka	I	7
Poreba	Stow. Mech. Pol. z Ameryki	Zawierciański	Poreba	I	6.7
Łęby Szlacheckie	K. Kon	Kolski	Koło	I	13.5
Radziecin	W. Matraś	Biłgorajski	Frampol	I	1.5

OWIES FINDLING BENSINGA.

Gosp. Hodowlane.					
Kruków	S. Jacobson	Sandomierski	Sandomierz	II	4

Nazwa gospodarstwa	Nazwisko właściciela	Powiat	Poczta	Odsiew	Ilość ha
Gosp. Nasienne.					
Gierczyce	A. Lempicki	Opatowski	Opatów Kielecki	I	3.5
Szczawin	A. Glinka	Ostrołęcki	Goworowo	I	6
Boguszkówka	S. Plewiński	Kozienicki	Gniewoszków	I	6
Przewody	P. Sowiński	Jędrzejowski	Jędrzejów	II	5
Seroczyn	B. Werner	Siedlecki	Wodynie	I	9
Gosp. Reproduk.					
Opatkowice	J. Różycki	Jędrzejowski	Jędrzejów	I	16
Końskie Wielkie	W. hr. Tarnowski	Konecki	Końskie	I	8.5
Swinnice Kaliskie	J. Jabłkowski	Turecki	Błaszki	I	6
Lasocin	L. Bernstein	Płocki	Wyszogród	I	1.5
"	"	"	"	II	4
Chorażyce	F. Grabczewski	Wysok. Mazow.	Szepietowo	I	15
Wola Pękoszewska	A. Górski	Skierniewicki	Mszczonów	I	7
Korzeniste	K. Kisielnicki	Koleński	Kolno	I	8
Pilczyce	W. hr. Zamoyski	Konecki	Radoszyce	II	4
Grabowo	Z. Sokołowski	Szczuczynski	Grabowo	I	25.2
Klikawa	K. Lipski	Kozienicki	Puławy	I	11
Dobryszyc	Szkoła Rolnicza	Radomskowski	Radomsko	II	2
Żorawin	K. Strzeszewski	Płoński	Płońsk	II	5
Białaczów	Z. hr. Plater	Opoczyński	Białaczów	I	11
Suchowola	S. ks. Czetwertyński	Radzyński	Wohyń	I	12
Chelmo	Z. Wielowieyski	Radomskowski	Radomsko	II	20
Gródek	J. Maruszewski	Wysok. Mazow.	Ciechanowiec	II	7
Rakoszyn	I. Suchecki	Jędrzejowski	Oksa	I	7
Sieburczyn	C. Kuberski	Łomżyński	Wizna	I	1.5
Zeromin	A. Mazaraki	Łódzki	Tuszyn	I	10
Łuby	L. Kisielnicki	Koleński	Łomża	I	7.5
Mały Płock	Ogn. Kultury Roln.	Koleński	Kolno	II	16.8
Krysk	W. Racięcki	Płoński	Płońsk	I	7
Prądzew	J. Stępowski	Łęczycki	Łęczyca	I	11
Starv Dwór	L. Stencel	Łaski	Łask	I	1.25
Rogów	Z. Wilski	Brzeziński	Rogów	I	9
Willanów	A. hr. Branicki	Warszawski	Warszawa, Marszałk. 94	I	6
Morawica	W. Biernacki	Kielecki	Kielce	II	13
Słupcza	A. Lempicki	Sandomierski	Dwikozy	II	1.5
Brudzew	J. Przewłocki	Kaliski	Kalisz	I	5
Jachymowice	B. Bronikowski	Sandomierski	Koprzywnica	I	10
Boglewice	E. Berson	Grójecki	Grójec	I	13
Wółka	F. Zaniewski	Suwalski	Bakałarzewo	II	2
Dowspuda	Sejmik Augustowski	Augustowski	Raczk	I	6
Andrzejewicz	J. Hanuszek	Wołkowyski	Mścibór	II	6
Piaski	P. Sobczyk	Jędrzejowski	Jędrzejów	I	2
Czarnocin	Ferma Sejmikowa	Łódzki	Czarnocin	II	5
Milejów	"	Piotrkowski	Piotrków Tryb.	II	2.5
Łowicz	Szk. Roln. im. Kościuszki	Łowicki	Łowicz	I	3.5
Otolice	J. Materek	"	"	II	0.75

OWIES GWIAZDA.

Gosp. Nasienne.					
Fajstławice	M. Florkowska	Krasnystawski	Trawniki	I	7
Gosp. Reproduk.					
Jartypory	H. hr. Ostrowska	Węgrzowski	Węgrów	I	14
Kazimierz	S. Mańkowski	Słupecki	Kazimierz	oryg.	13.5
Wojcieszków	M. hr. Plater-Zyberk	Łukowski	Krzywd	I	5.5
Kurowice	K. Trębicki	Sokołowski	Sokołów	I	22.4
Kijowiec	F. Nostitz-Jackowski	Biała Podlaska	Biała Podlaska	II	10

OWIES KRÓLEWSKI.

Gosp. Reproduk.					
Moskorzew	A. hr. Potocka	Włoszczowski	Szczekociny	I	4

OWIES LIGOWO.

Gosp. Nasienne.					
Szczawin	A. Glinka	Ostrołęcki	Goworowo	II	10

Nazwa gospodarstwa	Nazwisko właściciela	Powiat	Poczta	Odsiew	Ilość ha
Gosp. Reproduk.					
Milanów	M. ks. Czetwertyńska	Radzyński	Parczew	II	3
Zeromin	A. Mazaraki	Łódzki	Tuszyn	I	10
Mała Wieś	Z. ks. Lubomirski	Grójecki	Grójec	II	33.5
Glinki	A. Zawadzki	Warszawski	Karczew	I	8
Konopnica	T. Kozarski	Wieluński	Konopnica	I	3.5
				II	8.5
wieś "Chodów	H. Lipiński	Miechowski	Miechów - Chaśznica	II	2
Hruszów	T. Czachowski	Chełmski	Rejowiec	II	10
Gosp. Hodowlane.					
Sielec	J. Ryx	Grójecki	Mogielnica	oryg.	8
Gosp. Nasienne.					
Strugi	S. Glemer	Sochaczewski	Szymanów	I	12
Raciborowice	dzier. W. Kastory	Hrubieszowski	Białopole	I	7
Sierzchowo	T. Boye	Nieszawski	Waganiec	I	5.6
	"	"	"	II	11
Gosp. Reproduk.					
Kazimierz	S. Mańkowski	Ślupecki	Kazimierz	oryg.	19.5
Sanki	dzier. E. Wodziński	Grójecki	Goszczyn	I	12
Boguszyce	K. Frydrychs	Rawski	Rawa	I	3
				II	10
Świdno	dzier. E. Rózycki	Grójecki	Mogielnica	I	11.2
Ujazd	J. K. hr. Ostrowski	Brzeziński	Ujazd	I	5
Białaczów	Z. hr. Plater	Opoczyński	Białaczów	I	11
Suchowola	S. ks. Czetwertyński	Radzyński	Wohyń	I	29
				II	15
Łysów	L. Humicki	Konstantynowski	Łysów	I	18
				II	9
Mała "Wieś	Z. ks. Lubomirski	Grójecki	Grójec	I	7
Skurów	S. Nawrocki	Grójecki	Grójec	II	11
Babsk	M. Glinka	Rawski	Rawa Maz.	I	8
Horyszów Ruski	M. Glirdwoyń	Hrubieszowski	Kotlice	I	6.7
				II	12.6
Chromowola	Sklimiński	Nieszawski	Zabieniec	I	3
kol. Karolinów	M. Wąsowski	Chełm	gm. Krzywiczki	I	1
Kulczyn	W. Boretti	Włodawski	Hańsk	I	2.5
Nówosiółki	J. Kochanowski	Hrubieszowski	Moniatycze	II	2
	A. Załuski	"	"	II	1.5
wieś "Jarosławiec	F. Tokarczuk	"	Uchanie	I	1.5
Gosp. Hodowlane.					
Całowanie	T. Drewitz	Garwoliński	Otwock	II	8
Gosp. Reproduk.					
Zborów	J. Garczyński	Kaliski	Kalisz	oryg.	1
Gosp. Reproduk.					
Wojciechowice	J. Baczyński	Opatowski	Wojciechowice	I	3
Gosp. Reproduk.					
Jabłoń	T. hr. Zamoyski	Radzyński	Jabłoń	I	18
Gosp. Nasienne.					
Studzieniec	W. Skarzyński	Gostyniński	Sanniki	I	1
Gosp. Reproduk.					
Chorzemice	A. Nieniewski	Radomskiowski	Kłomnice	I	3.3
Stara Wieś	M. hr. Zamoyski	Mińsko-Mazow.	Stara Wieś	II	10
Mała Wieś	A. Orlewski	Rawski	Rawa Mazow.	II	3.5
Boguszyce	K. Frydrychs	"	"	I	3
				II	8
Buiałów	T. Jacobson	"	Nowemiasto	I	1.7

N zwa gospodarstwa	Nazwisko właściciela	Powiat	Poczta	Odsiew	Ilość ha
Dobryszyc	Szkoła Rolnicza	Radomski	Radomsko	II	2.5
Ujazd	J. K. hr. Ostrowski	Brzeziński	Ujazd	I	4.75
Ginetówka	Z. Pszczółkowski	Grójecki	Błędów	II	10
Bartosówka	K. Dzierzbice	Rawski	Rawę Mazow.	II	13
Dabrowa	A. Lenarczyk	Grójecki	Grójec	II	3
Ochotniki	S. Jabłoński	Suwalski	Sejny	I	11
Lipisko	W. Paschalis	Zamojski	Zamość	II	20
Skierbieszów	W. Niklewicz	"	Skierbieszów	I	1.5
Radzięcin	W. Matraś	Biłgorajski	Frampol	II	4
Obsza Gł.	J. Liwicki	"	Obsza	II	5
Pałecznicza	K. Chromiński	Lubartowski	Lubartów	II	13

OWIES ZWYCIEŻCA.

Gosp. Hodowlane.					
Ołtarzew - Zagroda	A. Olędzki	Warszawski	Ożarów	I	1.2
Kawenczyn	A. Olędzki	Łukowski	Łysobyki	II	10
Borzymowice	A. Byszewski	Włocławski	Czerniewice	I	5
Gosp. Nasienne.					
Nieznanice	Spad. A. Wünschego	Radomski	Kłomnice	I	8.9
Studzieniec	W. Skarzyński	Gostyniński	Sanniki	I	1
Głaznów	W. Matlakowski	Kutnowski	Krośniewice	I	2
Strzałków	S. Kryński	Radomski	Radomsko	I	6
Strzelce Wielkie	T. Belina	"	Brzezica	II	7
Krowice	J. Szajewski	Włocławski	Lubraniec	II	5
Milejów	A. hr. Rostworowski	Lubelski	Milejów	I	5.5
"	"	"	"	II	28
Nowiny	H. Werner	Siedlecki	Wodynie	I	7
Wilkowice	T. Wilski	Rawski	Rawa Mazow.	I	5
Gosp. Reproduk.					
Warchoły	H. hr. Ostrowska	Węgrowski	Węgrów	I	14
Pilichowo	Z. Cichowski	Płocki	Bodzanów	I	21
Nowa Wieś	T. Daszewski	Grójecki	Warka	I	10
Wola Piasecka	F. Mamuła	Lubelski	Piaski	II	9.5
Abramowice	H. Sachs	Lubelski	Lublin	I	3
Pilczyc	W. hr. Zamoyski	Konecki	Radoszyce	II	19
Łańcuchów	M. Stecka	Lubelski	Milejów	I	6
Wierzbowo	S. Godlewski	Łomżyński	Zambrów	I	11
Ujazd	J. K. hr. Ostrowski	Brzeziński	Ujazd	I	4.5
Zameczek	F. i I. Druzbaccy	Opoczyński	Opoczno	I	4
Białaczów	Z. hr. Plater	Opoczyński	Białaczów	I	11
Cheimo	Z. Wielowieyski	Radomski	Radomsko	II	20
Kodrąb	J. Stokowski	"	Radomsko	II	10
Rowy	S. Życki	Garwoliński	Garwolin	I	3
Babask	M. Glinka	Rawski	Rawa Mazow.	II	18
Kwilno - Koniec	J. Pańska	Włocławski	Lubraniec	II	10
Panki	S. Rybicki	Częstochowski	Panki	I	1
Bikówek	J. Maliszewski	Grójecki	Grójec	II	2.5
wieś Gradowo	K. Palicki	Nieszawski	Piotrków Kuj.	II	0.5
" Wójcin	A. Karczmarek	"	"	II	0.5
Wygnanowice	K. Milowicz	Krasnostawski	Piaski	II	22
Majdan Kupiętyński	R. Filleborn	Sokołowski	Telaki	I	3

OWIES ŻOITY PETKUS LOCHOWA.

Gosp. Hodowlane.					
Kruków	S. Jacobson	Sandomierski	Sandomierz	II	3
Gosp. Nasienne.					
Mchowo	W. Szamowski	Kolski	Izbica Kujawska	I	2
"	"	"	"	II	12
Kalinowiec	S. Stopczyk	Nieszawski	Zabieniec	I	3
Buczek - Czyżów	J. Targowski	Sandomierski	Zawichost	I	4
Gosp. Reproduk.					
Szpetal Górny	A. Rutkowski	Lipnowski	Włocławek	I	2
Świnice Kaliskie	J. Jabłkowski	Turecki	Błaszki	I	10
Pniewo	J. Jabłoński	Łomżyński	Łomża	I	2.5
Wojcieszków	M. hr. Zyberk-Plater	Łukowski	Krzywdza	II	37

Nazwa gospodarstwa	Nazwisko właściciela	Powiat	Poczta	Odsiew	I ość ha
Brzoza	W. Heydel	Kozienicki	Kozienice	II	10
Przewłoka	S. Bukowski	Sandomierski	Koprzywnica	I	4
Dobieszków	J. Kaczkowski	Brzeziński	Stryków	I	6
Chełmo	Z. Wielowieyski	Kadomskowski	Radomsko	II	10
Strzelce	dzierz. I. Wydzdzyna	Hrubieszowski	Białopole	II	4
Kopydlów	R. Daszkiewicz	Wieluński	Wieluń	II	4
Mały Płock	Ogń. Kult. Roln.	Koleński	Kolno	I	2.8
		"	"	II	5.6
Gostków	A. Skrzyński	Łęczycki	Wartkowiec	I	2.5
Osse	S. Osiecki	Brzeziński	Stryków	I	14.5
Bartoszewcie	K. hr. Rzewulski	Brzeziński	Głowno	I	22
Dębsko	A. Piątkowski	Kaliski	Kalisz	I	5
Ferma Grandzicze	Sejmik Grodzieński	Grodzieński	Grodno	I	11
Belno	S. Jentys	Gostyniński	Ostrowy Warsz.	II	6
Dowspuda	Sejmik Augustowski	Augustowski	Raczki	I	5
Czarnocin	Ferma Sejmikowa	Łódzki	Czarnocin	I	2.5
				II	5
Wieprzec	J. Dąbski	Zamojski	Zamość	II	6
Styrzyniec	L. Kugler	Białsko Podl.	Biała Podl.	II	13

JĘCZMIEN ANTONIŃSKI BROWARNY 3.

Gosp. Reproduk.					
Obory - Łęg	T. hr. Potulicka	Worszawski	Skolimów	oryg.	10

JĘCZMIEN HANNA GAMBRINUS.

Gosp. Hodowlane.					
Kwasów	Sp. Akc. Udycz.	Stopnicki	Pacanów	I	7.5
Strzykuły	W. Detkens	Warszawski	Ożarów	oryg.	5
Sielec	J. Ryx	Grójecki	Mogielnica	oryg.	4
Całowanie	T. Drewitz	Garwoliński	Otwock	I	4

Gosp. Nasienne.

Raciborowice	dzierz. W. Kastory	Hrubieszowski	Białopole	I	4
Branica	W. Rulikowski	Radzyński	Radzyń Podlaski	I	8
Rozważ - Oziery	P. Mirkowicz	Zdobunowski	Ostróg	I	4
Niedzielsko	F. Rymarkiewiczowa	Wieluński	Wieluń	I	3
Krasne	L. ks. Czartoryska	Ciechanowski	Krasiniec	I	8
				II	12
Orłów	Zapis hr. Kickiego	Krasnystawski	Krasnystaw	I	7

Gosp. Reproduk.

Świnice Kaliskie	J. Jabłkowski	Turecki	Błaszki	oryg.	4
Zborów	T. Łaszkiewicz	Stopnicki	Solec - Zdrój	II	5
Gródek	J. Maruszewski	Wysok. Mozow.	Ciechanowiec	I	9
Zabrudnie	J. Łuszczynski	Węgrowski	Węgrów	I	2
Wymysły	dzierz. J. Jeleński	Sokołowski	Sokołów	I	7
Simoleka	M. Filewiczowa	Węgrowski	Sosnowo	I	16.8
Kurowice	T. Trębicki	Sokołowski	Sokołów	II	22.4
Dowspuda	Sejmik Augustowski	Augustowski	Raczki	I	2.5
Obsza Gł.	J. Liwicki	Biłgorajski	Obsza	II	6
Hruszów	T. Czachowski	Chełmski	Rejowiec	I	11
Hańsk	Ferma Hańsk	Włodawski	Hańsk	I	1.5
Dębowiec	S. Cichoński	"	Trawniki	II	0.5
Pulnec	W. Sobieszczaki	"	Włodawa	I	2

JĘCZMIEN HANNA HILDERBANDA.

Gosp. Reproduk.					
Włosławice	A. Siemiątkowski	Sieradzki	Zduńska Wola	I	3.5
Mała Wieś	Z. ks. Lubomirski	Grójecki	Grójec	I	7
Połajewo	ks. W. Potępa	Nieszawski	Piotrków Kuj.	II	3.5

JĘCZMIEN HANNA SKRZESZOWICKI.

Gosp. Reproduk.					
Łysaków	P. Sobczyk	Jędrzejowski	Jędrzejów	I	5.5

JĘCZMIEN KAZIMIERSKI.

Gosp. Reproduk.					
Jartypory	H. hr. Ostrowska	Węgrowski	Węgrów	elita	6
"	"	"	"	oryg.	14

Nazwa gospodarstwa	Nazwisko właściciela	Powiat	Pocztą	Odsiew	Ilość ha
Korczew	K. hr. Ostrowski	Sokołowski	Korczew	elita	3
Jachymowice	B. Bronikowski	Sandomierski	"	oryg.	58
Piechy	A. Targoński	Włodawski	Koprzywnica	I	19
			Podedwórze	I	5
JĘCZMIEN KUTNOWSKI.					
Gosp. Nasienne. Wola Raczyborows	A. Piwnicki	Kutnowski	Kutno	oryg.	4
Gosp. Reproduk. Ceranów	J. Górski	Sokołowski	Telaki	I	2
JĘCZMIEN BROWARNY PUŁAWSKI.					
Gosp. Nasienne. Kębło	A. hr. Rostworowski	Puławski	Wąwolnica	I	3
Gosp. Reproduk. Skoków	J. Czermiński	Puławski	Opole	I	4.5
Pisary	L. Baczyński	Opatowski	Jakubowice	I	8
Sitno	Sejmik Zamojski	Zamojski	Zamość	I	1
"	Ogn. Kult. Roln.	"	"	II	2
Zemborzyce	Ogn. Kult. Roln.	Lubelski	Zemborzyce	I	4
JĘCZMIEN SOBIESZYŃSKI 4-RZĘDOWY.					
Gosp. Hodowlane. Suszk Stary	J. Glinka	Ostrołęcki	Ostrołęka	I	4
Gosp. Reproduk. Rudniki	H. Sztukowski	Suwalski	Raczki	I	0.25
Konieczpol	F. Buczyński	Błoński	Grodzisk	II	2
Kwiatkowice	M. Kossowski	Janów Lub.	Krasnik	I	4
Krasnik	S. Rycerz	" "	"	I	0.7
Łukaszewiczówka	M. Dobrowolski	" "	"	I	4
Wyrznica	B. Bloch	" "	"	I	4
Stróża Nadleśnictwo	M. Dabrowski	" "	"	I	2
Głębokie	A. Juszczak	Włodawski	Ostrów	I	1
Zemborzyce	Ogn. Kult. Roln.	Lubelski	Zemborzyce	I	4
kol. Lucynów	H. Popowski	Siedlecki	Zbuczyn	I	1
JĘCZMIEN MIEJSC. 6-RZĘDOWY.					
Gosp. Nasienne. Rozwał - Oziery	P. Mirkowicz	Zdółbunowski	Ostróg	miejsc 12	
JĘCZMIEN BROWARNY SVALÖF.					
Gosp. Reproduk. Pilichowo	Z. Cichowski	Płocki	Bodzanów	I	21
Promna	dzier. W. Jaszowski	Grójecki	Białobrzegi	I	1.5
Kodrab	J. Stokowski	Radomskowski	Radomsko	II	5
Swiack	J. Górski	Augustowski	Sopoćkinie	I	0.8
Turkowice	A. Kobierzycki	Zamojski	Turkowice	I	2
Jeleniec	J. Dmochowski	Łukowski	Łuków	I	1.5
JĘCZMIEN DANUBIA ACKER MANA.					
Gosp. Hodowlane. Kruków	S. Jacobson	Sandomierski	Sandomierz	I	1
Gosp. Nasienne. Buczek - Czyżów	J. Targowski	Sandomierski	Zawichost	I	8
Gierczyce	A. Lempicki	Opatowski	Opatów	II	6
Gosp. Reproduk. Świnice Kaliskie	J. Jabłkowski	Turecki	Błaszki	I	3
Michrów	W. Sosnowski	Grójecki	Tarczyn Warsz.	I	2.75
Żbików - Duchnice	P. Hofer	Warszawski	Pruszków	I	1
Przewoły	S. Załeski	Opatowski	Jakubowiec	I	2
Mały Płock	Ogn. Kult. Rolnej	Kolneński	Kolno	II	0.5
Franciszków	J. Wyganowski	Kutnowski	Ostrowy	I	11
Popów	Szkoła Rolnicze	Turecki	Pęczniew	I	1.5
Willanów	A. hr. Branicki	"	"	II	0.46
Czarnocin	Ferma Sejmikowa	Warszawski	Warszawa, Marszałk.	II	6
		Łódzki	Czarnocin	II	6

Nazwa gospodarstwa	Nazwisko właściciela	Powiat	Poczta	Odsiew	Ilość ha
JĘCZMIEN FRANKOŃSKI					
Gosp. Nasienne.					
Kalinowiec	S. Stopczyk	Nieszawski	Zabieniec	II	10
Gosp. Reproduk.					
Poczałkowo	Stokowski	"	Służewo	II	5
JĘCZMIEN HANNA PROSKOWETZA.					
Gosp. Hodowlane.					
Kruków	S. Jacobson	Sandomierski	Sandomierz	II	5
Borzymowice	A. Byszewski	Włocławski	Czerniewice	I	10
"	"	"	"	II	5
Gosp. Nasienne.					
Studzieniec	W. Skarzyński	Gostyniński	Sanniki	I	3
"	"	"	"	II	15
Mchowo	W. Szamowski	Kolski	Izbica Kuj.	I	3
"	"	"	"	II	25
Kalinowiec	S. Stopczyk	Nieszawski	Zabieniec	II	10
Strugi	S. Glezmer	Sochaczewski	Szymanów	II	15
Lijewo	G. Szałwiński	Włocławski	Włocławek	I	5
Sierzchowo	T. Boye	Nieszawski	Waganiec	I	5.6
Strzelce Wielkie	T. Belina	Radomskowski	Brzeźnica	I	3
Krowice	J. Szajewski	Włocławski	Lubraniec	II	7
Dąbie	I. Szajewski	"	"	I	4
"	"	"	"	II	10
Olsanowo	J. Gabriel	Włocławski	Czerniewice	I	14
Milejów	A. hr. Rostworowski	Lubelski	Milejów	I	7.5
Lubraniec	S. Grodzicki	Włocławski	Lubraniec	I	16
"	"	"	"	II	6
Boduszyce Stare	F. Wierzbicki	Łomżyński	Łomża	II	12
Orłów	Zpis hr. Kieckiego	Krasnystawski	Krasnystaw	I	7
Szymanów	Z. Brudziński	Sochaczewski	Szymanów	II	22
Gierczyce	A. Łempicki	Opatowski	Opatów Kielecki	I	5
Wilkowice	T. Wilski	Rawski	Rawa Mazow.	I	5
"	"	"	"	II	5
Baruchowo	M. Kretkowska	Włocławski	Kowal	I	10
Przewodny	P. Sowiński	Jędrzejowski	Jędrzejów	II	4
Gosp. Reproduk.					
Onatkowice	J. Różycki	"	"	I	15
Chorzemice	A. Nieniewski	Radomskowski	Kłomnice	I	2.2
Szpetal Górny	A. Rutkowski	Lipnowski	Włocławek	II	10
Kowala	A. Walewski	Radomski	Kowala	II	9
Piłchowo	Z. Cichowski	Płocki	Bodzanów	I	42
Nowa Wieś	T. Daszewski	Grójecki	Warka	I	7
Stara Wieś	M. hr. Zamowski	Mińsko - Mazow.	Stara Wieś	II	10
Lasocin	L. Bernstein	Płocki	Wyszogród	I	3.5
Abramowice	H. Sachs	Lubelski	Lublin	I	4.5
Sanki	dzier. E. Wodziński	Grójecki	Goszczyn	I	5
Mała Wieś	A. Orlewski	Rawski	Rawa Mazow.	II	6
Śmiłów	C. Baczyński	Opatowski	Jakubowice	I	18
Luboniek	B. Wiland	Kolski	Kłodawa	II	10
Osmolice	dzier. S. Leśniowski	Garwoliński	Ryki	I	1.5
Świecica	Z. Lechnicki	Chełmski	Chełm	I	4.2
Suchowola	S. ks. Czetwertyński	Radzyński	Wohyń	I	6
"	"	"	"	II	16
Gródek	J. Maruszewski	Wysok. Mazow.	Ciechanowiec	I	10.5
"	"	"	"	II	4
Strzelce	dzier. I. Wydzdzyńska	Hrubieszowski	Białopole	I	4.5
Mały Płock	Ogn. Kult. Rolnei	Kolneński	Kolno	II	0.5
Pradzew	J. Stępowski	Łęczycki	Łęczyca	I	10
Szwarcocin	dzier. J. Szyszko	Sochaczewski	Sochaczew	I	3
"	"	"	"	II	5.8
Bratoszewice	K. hr. Rzewuski	Brzeziński	Głowno	I	8.5
Dzierżanowo	S. Mieczkowski	Płocki	Wyszogród	I	25
Skotniki	W. Brudzińska	Sochaczewski	Szymanów	II	12
Kwilno - Koniee	J. Pańka	Włocławski	Lubraniec	II	10

Nazwa gospodarska	Nazwisko właściciela	Powiat	Poczta	Ods ew	Ilość ha
Łówkowice	K. Kozłowska	Nieszawski	Zabieniec	I	3
Belno	S. Gentys	Gostyniński	Ostrowy Warsz.	II	6
Ochoćniki	S. Jabłoński	Suwalski	Sejny	I	8
Turów	Ferma Sejmińska	Częstochowski	Olsztyn	I	10
Czarnocin	Ferma Sejmińska	Łódzki	Czarnocin	II	1.5
Kózki	E. Vierz	Nieszawski	Piotrków Kuj.	II	1
Gradowo	K. Palicki	"	"	II	1
"	S. Sekiła	"	"	II	1
Wójcin	A. Idziak	"	"	II	0.5
"	J. Woźniak	"	"	II	0.5
"	J. Gumiński	"	"	II	0.5
"	M. Wysocki	"	"	II	1
Wieprzec Gł.	J. Dabski	Zamojski	Zamość	II	4
Radziecin	W. Matras	Biłgorajski	Frampol	I	5
Kwiatkowice	M. Kossowski	Janów Lub.	Kraśnik	I	11
Krasnik	S. Rycerz	"	"	I	0.6
Chełm	Stacja Doświad.	Chełmski	Chełm	I	6
Siedliszczki	Spadk. J. Czarnec- kiego	Lubelski	Piaski	II	3
Starostwo	H. Radomyski	Krasnostawski	Krasnostaw	I	22
Kajetanów	B. Nazarewicz	"	Wysokie	I	5
kol. Broszków	W. Wiaćer	Siedlecki	Kotów	II	7
Gosp. Reproduk.					
Skierbieszów	W. Niklewicz	Zamojski	Skierbieszów	I	1.5
JĘCZMIEN HANNA HEINEGO.					
JĘCZMIEN HANUSIA SVALÖF.					
Gosp. Reproduk.	W. hr. Tarnowski	Konecki	Końskie	I	10
Końskie Wielkie	J. Górski	Augustowski	Sopoćkinie	I	0.8
Świątek Górskich	S. Rosenwerth	Konstantynowski	Janów	II	46
Cieleśnica					
JĘCZMIEN IMPERJAL.					
Gosp. Reproduk.	Ogn. Kult. Roln.	Lubelski	Zembożyce	I	4
Zembożyce					
JĘCZMIEN KNEIFFEL.					
Gosp. Nasienne.	A. hr. Rostworowski	Lubelski	Milejów	II	22.4
Milejów	M. Florkowska	Krasnostawski	Trawniki	II	19
Fajslawice					
Gosp. Reproduk.	M. Stecka	Lubelski	Milejów	II	3.66
Łańcuchów	J. Moczulski	Janów Lub.	Krasnik	II	1
Dzierzkowice	F. Górny	Lubelski	Minkowice	II	0.5
kol. Minkowice	Spadk. J. Czarnec- kiego	"	Piaski	II	11
Siedliszczki	Cz. Herniczek	Biłgorajski	Krzyszów	II	1
Kamionka					
JĘCZMIEN MARCHIJSKI HEINEGO.					
Gosp. Hodowlane.	J. Glinka	Ostrołęcki	Ostrołęka	II	15
Susk Stary					
Gosp. Nasienne.	sukc. E. Bonieckiego	Radomski	Potworów	II	1.5
Rdzów - Potworów	s. T. Wodzińskiego	"	Białobrzegi	I	5
Gosp. Reproduk.				II	5
Sucha	J. Pieniążek	Koziński	Puławy	I	5.6
"	A. Mazurki	Łódzki	Tuszyn	II	10
Łagów	S. Wessel	Puławski	Zyrzyn	I	5
Żeromin	S. Życki	Garwoliński	Garwolin	I	4
Zyrzyn	A. hr. Branicki	Warszawski	Warszawa Marszałk.	II	4
Rożnów	Sejmik Grodzieński	Grodzieński	Grodno	I	1
Willanów					
Ferma Grandzicze					
JĘCZMIEN NORDLAND 4 - RZĘDOWY.					
Gosp. Reproduk.	S. Czermiński	Puławski	Opole	II	1.5
Skoków	Stacja Doświad.	Chełmski	Chełm	I	4
Chełm					

Nazwa gospodarstwa	Nazwisko właściciela	Powiat	Poczta	Odsiew	Ilość ha
Kasiłan	W. Rzewuski	Chełmski	Chełmski s. p. 10	I	8
JĘCZMIEN ŻŁOTY SVALOF.					
Gosp. Reproduk. Janowice	Szkoła Sejmikowa	Zamojski	Zamość	I	1.5
JĘCZMIEN ZWYCIĘZCA SVALÖF.					
Gosp. Nasienne. Strzałków	S. Kryński	Radomskowski	Radomsko	II	6
Buczek - Czyżów	J. Targowski	Sandomierski	Zawichost	I	4
Gosp. Reproduk. Świdno	dzier. E. Różycki	Grójecki	Mogielnica	I	4.4
Żórawin	K. Sirszewski	Płoński	Płońsk	II	6
Łysów	L. Humnicki	Konstantynowski	Łysów	II	16
ZIEMNIAKI ALMA.					
Gosp. Nasienne. Fajslawice	M. Florkowska	Krasnystawski	Trawniki	I	0.5
Gosp. Reproduk. Żbików - Duchnice	P. Hoser	Warszawski	Pruszków	I	0.3
Belno	S. Jentys	Gostyński	Ostrowy Warsz.	dalszy	2
ZIEMNIAKI ANGELIKA.					
Gosp. Reproduk. Chełmo	Z. Wielowieyski	Radomskowski	Radomsko	I	5
ZIEMNIAKI BLÜCHER.					
Gosp. Reproduk. Śmiłów	C. Baczyński	Opatowski	Jakubowice	II	3
ZIEMNIAKI DEODARA.					
Gosp. Nasienne. Mchowo	W. Szamowski	Kolski	Izbica Kujawska	I	1
Raciborowice	dzier. W. Kastory	Hrubieszowski	Białopole	I	0.55
Gosp. Reproduk. Ferma Grandzicze	Sejmik Grodzieński	Grodzieński	Grodno	I	4
Kraśnik	S. Rycerz	Janów Lub.	Krasnik	I	0.2
ZIEMNIAKI HINDENBURG.					
Gosp. Nasienne. Mchowo	W. Szamowski	Kolski	Izbica Kujawska	dalsz.	10
Gosp. Reproduk. Chylice	Szkoła Rolnicza	Błoński	Jaktorów	II	0.3
Milanów	M. ks. Czetwertyńska	Radzyński	Parczew	I	2.5
ZIEMNIAKI INDUSTRIA MODROWA.					
Gosp. Nasienne. Mchowo	W. Szamowski	Kolski	Izbica Kujawska	dalszy	5
Gosp. Reproduk. Milanów	M. ks. Czetwertyńska	Radzyński	Parczew	II	1.5
Zagościńiec	T. Ługowski	Podlaski	Chotyłów	I	3
Belno	S. Jentys	Gostyński	Ostrowy Warsz.	dalszy	2
ZIEMNIAKI PREUSSEN MODROWA.					
Gosp. Nasienne. Mchowo	W. Szamowski	Kolski	Izbica Kujawska	I	1
Gosp. Reproduk. Stary Dwór	L. Stencel	Łaski	Łask	I	0.5
ZIEMNIAKI JUBEL.					
Gosp. Reproduk. Kamień	Z. Jałowiecka	Kaliski	Kalisz	I	0.5
Stary Dwór	L. Stencel	Łaski	Łask	I	1
ZIEMNIAKI INDUSTRIA PROF. GISEVIUSA.					
Gosp. Nasienne. Mchowo	W. Szamowski	Kolski	Izbica Kuj	II	3
"	"	"	"	dalsz.	5

Nazwa gospodarstwa	Nazwisko właściciela	Powiat	Poczta	Odsiew	Ilość ha
Gosp. Reproduk.					
Mieczysławów	Szkoła Rolnicza	Kutnowski	Kutno	II	0.5
Kijowiec	F. Nostitz-Jackowski	Biała Podlaska	Biała Podlaska	I	7
Śmiłów	C. Baczyński	Opatowski	Jakubowice	I	1
Piaski	P. Sobczyk	Jędrzejowski	Jędrzejów	II	1
Ferma Wincentów	Sejmik Lubartowski	Lubartowski	Lubartów	I	0.5
ZIEMNIAKI ŁUCJA.					
Gosp. Nasienne.					
Raciborowice	dzier. W. Kastory	Hrubieszowski	Białopole	I	0.55
ZIEMNIAKI MÜLLERS FRUHE.					
Gosp. Reproduk.					
Zborów	J. Garczyński	Kaliski	Kalisz	oryg.	0.25
"	"	"	"	I	1
Śmiłów	C. Baczyński	Opatowski	Jakubowice	I	0.5
Kamień	Z. Jałowicka	Kaliski	Kalisz	I	0.2
ZIEMNIAKI NEU INDUSTRIA.					
Gosp. Reproduk.					
Zborów	J. Garczyński	Kaliski	Kalisz	oryg.	0.25
"	"	"	"	I	0.50
ZIEMNIAKI PEPO.					
Gosp. Reproduk.					
Milanów	M. ks. Czetwertyńska	Radzyński	Parczew	I	2.5
ZIEMNIAKI ORDON.					
Gosp. Nasienne.					
Fajslawice	M. Florkowska	Krasnystawski	Trawniki	I	0.5
ZIEMNIAKI PALATYN.					
Gosp. Nasienne.					
Fajslawice	M. Florkowska	Krasnystawski	Trawniki	I	0.5
ZIEMNIAKI PARNASSIA V. KAMECKE.					
Gosp. Nasienne.					
Mchowo	W. Szamowski	Kolski	Izbica Kuj.	I	1
Szczawin	A. Glinka	Ostrołęcki	Goworowo	dalszy	1
Gosp. Reproduk.					
Wola Piasecka	F. Ramuła	Lubelski	Piaski	I	0.5
Pniewo	J. Jabłoński	Łomżyński	Łomża	I	0.25
Chełmo	Z. Wielowieyski	Radomski	Radomsko	I	5
Sieburczyn	C. Kuberski	Łomżyński	Wizna	I	0.55
Kodrąb	J. Stokowski	Radomski	Radomsko	I	2
Mały Płock	Ogn. Kult. Rolnej	Kolneński	Kolno	I	4
Stary Dwór	L. Stencel	Łaski	Łask	I	5
Łuby	L. Kisielnicki	Kolneński	Łomża	I	0.5
ZIEMNIAKI PORANKI DOŁK.					
Gosp. Reproduk.					
Piaski	P. Sobczyk	Jędrzejowski	Jędrzejów	I	0.5
ZIEMNIAKI SILESIA KAMECK.					
Gosp. Reproduk.					
Ferma Wincentów	Sejmik Lubartowski	Lubartowski	Lubartów	I	0.5
ZIEMNIAKI UP - TO - DA - TE.					
Gosp. Reproduk.					
Patków - Prussy	T. Kopeć	Konstantynowski	Łysów	I	3.5
ZIEMNIAKI WOHLTMAN DAŃKOWSKIE.					
Gosp. Hodowlane.					
Dańków	A. Janasz	Grójecki	Błędów	oryg.	15
Borzymowice	A. Byszewski	Włocławski	Czerniewice	I	2
Gosp. Reproduk.					
Księżowola	J. Górski	Grójecki	Tarczyn	I	5
Mały Płock	Ogn. Kult. Rolnej	Kolneński	Kolno	III	10
Bartoszewka	K. Dzierzbicki	Rawa Mazow.	Rawa Mazow.	I	0.5
Mała Wieś	Z. ks. Lubomirski	Grójecki	Grójec	I	3
Łuby	L. Kisielnicki	Kolneński	Łomża	III	4.5

Nazwa gospo arstwa	Nazwisko właściciela	Powiat	Poczta	Odsiew	Ilość ha
ZIEMNIAKI SPIEGEL WOHLTMAN.					
Gosp. Nasienne. Mchowo	W. Szamowski	Kolski	Izbica Kuj.	dalsz.	2
Gosp. Reproduk. Zborów	J. Garczyński	Kaliski	Kalisz	I	0.5
ZIEMNIAKI WOHLTMAN LOCHOWA.					
Gosp. Reproduk. Mieczysławów	Szkoła Rolnicza	Kutnowski	Kutno	III	0.5
Wojciechowice	J. Baczyński	Opatowski	Wojciechowice	II	6.5
Ferma Grandzicze	Sejmik Grodzieński	Grodzieński	Grodno	I	0.25
GROCH RYCHLIK WIKTORJA ŁĘCKI.					
Gosp. Hodowlane. Łęki	J. Czarnowski	Kutnowski	Kutno	oryg.	10
Gosp. Nasienne. Raciborowice	W. Kastory	Hrubieszowski	Białopole	I	2.5
GROCH FOLGER GERSTENBERGA.					
Gosp. Nasienne. Rozważ - Ozierv	P. Mirkowicz	Zdołbunowski	Ostróg	I	1.25
Gierczyce	A. Łempicki	Opatowski	Opatów	I	6
Gosp. Reproduk. Chełmo	Z. Wielowieyski	Radomskowski	Radomsko	III	20
Mała Wieś	Z. ks. Lubomirski	Grójecki	Grójec	I	5
GROCH SOLO SVALOŃ.					
Gosp. Reproduk. Wola Pękoszewska	A. Górski	Skierniewicki	Mszczonów	II	10
Chełmo	Z. Wielowieyski	Radomskowski	Radomsko	II	5
Radziecin	W. Matraś	Biłgorajski	Frampol	I	0.8
GROCH WIKTORJA MANSDORFSKI.					
Gosp. Nasienne. Mchowo	W. Szamowski	Kolski	Izbica Kujawska	I	1.5
Raciborowice	dzier. W. Kastory	Hrubieszowski	Białopole	I	3
Niedzielsko	F. Rymarkiewicz	Wieluński	Wieluń	I	4
Krasne	L. ks. Czartoryska	Ciechanowski	Krasiniec	I	3
Uhrusk	S. Niemirycz	Włodawski	Mińsk	II	20
Gosp. Reproduk. Milanów	M. ks. Czetwertyń- ska	Radzyński	Parczew	II	10
Borzynie	J. Siniarski - Czap- licki	Włocławski	Czerniewice	II	6
Chełmo	Z. Wielowieyski	Radomskowski	Radomsko	dalsz.	5
Patków - Prussy	T. Kopec	Konstantynowski	Łysów	I	3.5
Kaszewy Dworne	Z. Otto	Kutnowski	Kutno	I	6.7
Sterdyń	F. hr. Kasiński	Sokołowski	Sterdyń	I	12.3
"	"	"	"	II	33.6
Wyrznica	B. Bloch	Janów Lub.	Krasnik	II	11
GROCH WIKTORJA STRUBEGO.					
Gosp. Reproduk. Kasiłan	W. Rzewuski	Chełmski	Chełm	I	4
GROCH MIEJSCOWY.					
Gosp. Reproduk. Sieburczyn	C. Kuberski	Łomżyński	Wizna	miejsc.	2.25
BURAKI ŻÓLTE ECKENDORFY.					
Gosp. Hodowlane. Strzykuły	W. Detkens	Warszawski	Ożarów	I	4
Gosp. Nasienne. Raciborowice	dzier. W. Kastory	Hrubieszowski	Białopole	I	1.94
Gosp. Reproduk. Mała Wieś	Z. ks. Lubomirski	Grójecki	Grójec	oryg.	1.25
Klonowiec Wielki	W. Skarzyński	Kutnowski	Kutno	I	1
MARCHEW BIAŁA OLBRZYMA DETKENS.					
Gosp. Hodowlane. Strzykuły	W. Detkens	Warszawski	Ożarów	oryg.	2

Nazwa gospodarstwa	Nazw sko właściciela	Powiat	Poczt	Odsiew	Ilość ha
Gosp. Nasienne.					
Rdzów Potworów	sukc. E. Bonieckiego	Radomski	Potworów	I	0.6
Radzików	C. Michler	Błóński	Błonie	oryg.	0.75
Gosp. Reproduk.					
Michrów	W. Sosnowski	Grójecki	Tarczyn	I	1
Gosp. Reproduk.	MARCHEW VILLEMORIN'A ZIELONOGŁOWA.				
Świnice Kaliskie	J. Jabłkowski	Turecki	Błaszki	I	1
Gosp. Reproduk.	WYKA SZARA SVALÖF.				
Moskorzów	A. hr. Potocka	Moskorzew	Szczekociny	I	4
Machnówka	T. Pszczółkowski	Grójecki	Grójec	I	2
Kurowice	K. Trębicki	Sokołowski	Sokołów	I	1.5
Chromowola	Sklimiński	Nieszawski	Zabieniec	I	1.5
Radziejcin	W. Matraś	Biłgorajski	Frampol	I	0.8
Gosp. Nasienne.	GRYKA MIEJSCOWA.				
Rozwał - Oziery	P. Mirkowicz	Zdobunowski	Ostróg	miejsc.	6
Gosp. Nasienne.	BOBIK MIEJSCOWY.				
Rozwał - Oziery	P. Mirkowicz	Zdobunowski	Ostróg	miejsc.	5
Gosp. Reproduk.	BOBIK VON LEKOV.				
Łeczna	J. Bogusławski	Lubartowski	Łeczna	I	8.4
Gosp. Nasienne.	LUBIN PUŁAWSKI FJOLETOWY.				
Strzelce Wielkie	T. Belina	Radomskowski	Brzeźnica	III	5
Gosp. Nasienne.	LUBIN WĄSKOLISTNY RÓŻOWY PUŁAWSKI Wczesny.				
Strzelce Wielkie	T. Belina	Radomskowski	Brzeźnica	II	5
Boruchowo	M. Kretkowska	Włocławski	Kowal	II	2.5
Gosp. Reproduk.					
Łańcuchów	M. Stecka	Lubelski	Milejów	I	1.9
Księżowola	J. Górski	Grójecki	Tarczyn	I	6
Promna	dzier. W. Jaszowski	"	Białobrzegi	I	1
Milejów	Ferma Sejmikowa	Piotrkowski	Piotrków Tryb.	I	3.5
Zemborzyce	Ogn. Kult. Rolnej	Lubelski	Zemborzyce	I	3
Gosp. Nasienne.	KONICZYNA RYCHLIK.				
Rozwał - Oziery	P. Mirkowicz	Zdobunowski	Ostróg	miejsc.	25
Gosp. Nasienne.	KONICZYNA CZERWONA ZWYKŁA.				
Rozwał - Oziery	P. Mirkowicz	Zdobunowski	Ostróg	miejsc.	10
Gosp. Reproduk.	TRAWA KOSTRZEWA TRZCINOWA Z PUŁAW.				
Osmolice	dzier. W. Leśniowski	Garwoliński	Ryki	I	1.5
Gosp. Reproduk.	PROSO PUŁAWSKIE.				
Zemborzyce	Ogn. Kult. Rolnej	Lubelski	Zemborzyce		0.5

1. Próby do oceny sprawozdawczej powinny być nadesłane do Wydziału Nasiennego najpóźniej w 15 dni po odebraniu listu przewozowego przez nabywcę, a pobrane w ciągu 8 dni od chwili odbioru towaru.

2. Próba powinna być pobrana w obecności dwu wiarygodnych świadków z góry, środków i spodów worków, starannie wymieszana i rozdzielona na trzy części.

3. Jedną część nabywca w opieczetowanym woreczku powinien odesłać z kartką kwalifikacyjną do Wydziału Nasiennego, drugą do producenta skąd nasiona pochodzą, trzecią również opieczetowaną, zachować u siebie.

UWAGA: Worki, z których próba zostaje pobrana, nie mogą być otwierane przed pobraniem z nich próby.

Jaki ocet kupować?

W szeregu zagadnień gospodarstwa domowego następuje pytanie: jaki ocet kupować? — Chcąc dać na to pytanie jasną, bezstronną odpowiedź, musimy poruszyć dwa inne pytania; pierwsze: co to jest ocet, i drugie: co stanowić powinno podstawę oceny wartości tej tak niezbędnej przyprawy kuchennej i pierwszorzędного środka konserwującego zapasy żywnościowe.

Odpowiedź na pytanie pierwsze jest następująca: Ocet jestto rozcieńczony wodą kwas octowy. Do użytku domowego bierze się ocet w silnym rozcieńczeniu 3 do 5 części i kwasu octowego przypada na 97 do 95 części wody. Jednak kwas octowy podobnie jak i spirytus, łączy się z każdą ilością wody; można więc otrzymać ocet takiej mocy, że ilość kwasu octowego wyniesie 80 części, na 20 części wody; taki ocet pospolicie nazywamy **Esencją octową 80%-ową**, i taki taki ocet ma własności chemiczne i fizyczne zbliżone do kwasu octowego bezwodnego.

Fabrykuje się ocet albo słaby, najwyżej 10%, albo już bardzo stężony, to znaczy 80%. Jeden i drugi zawiera domieszki, zależnie od sposobu produkowania danego gatunku octu. Ilość tych domieszek jest niezmiernie mała i przypisywane im znaczenie, jest raczej wytworem imaginacji, niż rzeczywistości. Im ocet jest czystszy, tem jest lepszy.

Znaczenie octu jako przyprawy i środka konserwującego polega na dostarczeniu do organizmu pewnej ilości odpowiednio rozcieńzonego kwasu octowego. Kwas ten pobudza wydzielanie się śliny, ułatwia trawienie tłuszczów, nadto nadając potrawom ostrzejszy smak, urozmaica pokarmy i pobudza do żywszej działalności cały organizm. W konserwach rola octu jest inna: płyny zakwaszone octem nie dopuszczają rozwoju zarodków pleśni i zgnilizny. A więc wyjałowione jakimkolwiek sposobem (np. przez przegotowanie) konserwy zalane octem są gwarantowane przed rozwinięciem się bakterji, unoszących się stale w powietrzu i mogących się dostać do konserw przed szczelnym zamknięciem naczynia.

Wyjaśnienia na drugie pytanie łatwo jest już ustalić, czego gospodyni ma żądać od octu. Przy kupnie octu nie chodzi

o ilość płynu, lecz o to, ile w tym płynie jest kwasu octowego. Należy przyjąć za zasadę, że płaci się tylko za kwas octowy. Dalsze domieszki jak: zapachy, aromaty, nie mają żadnego znaczenia; wszystko to jest w tak małej ilości i tak gnie w ogólnej ilości potrawy czy konserwy, że nie warto za te aromaty winne dopłacać ani grosza. Ocet musi być czysty, najlepiej bezbarwny, z naturalnym zapachem kwasu octowego. Szczególnie należy unikać octu, w którym pływają zawiesiny i nikle kłaczki bakterji octowych, świadczące o tem, że ocet utracił swoją własność konserwującą. Zdarza się to po pewnym czasie z octem słabszych gatunków, nienależyte zabezpieczonym.

Dla wsi najdogodniejszą formą kupna octu jest kupowanie esencji octowej. Zawiera ona w małej objętości 20 razy tyle octu, co zwykłe gatunki. Przewiezienie jak i przechowanie małej butelki 200 gram lub pół litra, które zastępują kilka gatunków octu, nie przedstawia żadnej trudności. Nadto esencja octowa stać może lata całe bez obawy zepsucia. Winna być jednak stale przechowywana pod kluczem dokąd dzieci nie mają dostępu i umiejętnie rozcieńczana — rozpuszczana być jednak stale przechowywana pod kluczem, dokąd dzie- esencja octowa: czy 80% czy też inna.

Aby otrzymać ocet 3—4% do kuchni i 5—6% do konserw z esencji octowej 80%, należy dolać do jednej łyżki tej esencji 15 do 20 takich samych łyżek wody.

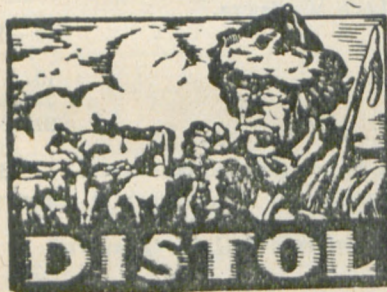
Gospodynie wiejskie, które raz zastosowały esencję octową, stosują ją stale w swoich gospodarstwach.

W mieście gdzie blisko do sklepu, można nosić butle z octem. — Na wsi jest to rzecz bardzo uciążliwa i prawie niewykonalna.

Ocet z esencji octowej nie podlega psuciu tak jak octy inne, gdyż nie zawiera w sobie resztek organicznych. Może się zepsuć dopiero wówczas, gdy zarodki octowych bakterji trafią do naczynia z powietrza, co przy zamkniętem naczyniu stać się nie powinno.

Wszelkie opowieści o tem, że ocet z esencji octowej jest gorszy od octu fermentacyjnego, są bezpodstawne i wierzyć im nie należy.

057

CZYSTY ZYSK!

18 — 25%

CENA ZNIŻONA!

! MOTYLICĘ u bydła i owiec ! ! leczy niezawodnie DISTOL !

Całkowite wyleczenie owcy kosztuje tylko zł. 1.2.

Koszty wyleczenia bydła obniżono również o 25%.

Przy zamówieniu podać wagę żywą zwierzęcia.

Do nabycia w każdej aptece

Do nabycia w każdej aptece

Generalna Reprezentacja:

Spółdzielnia Handlowo-Eksport. Produkcji Zwierzęce,

WARSZAWA, Kopernika 30. Tel. 276-80.

00177.9.2

Sadzonki wierzy koszykarskiej

na wszelkie grunta i nieużytki, gwarantowanej jakości i na dogodnych warunkach dostarcza:

„Wierza”

Związek Producentów Wikli y Spółdzielnia z o. u.
LWÓW, KOPERNIA 20.

Porady fachowe i informacje bezpłatnie. Kupujemy wiklinę zieloną i kolorowaną. Dostarczamy gotowe wyroby koszykarskie.

241.2.1

Kupię ośrodek do 150 mórg

albo kolonję większą do 100 mórg z zabudowaniami lub bez, może w porozumieniu z właścicielem wydzielić kilka włók z majątku. Warnek: nie dalej 50 klm. od Warszawy.

Zgłoszenia prosimy nadsyłać do Administracji Przew. Gospodarskiego pod „Rolnik”. 265.3.1

Praktyczne wskazówki dla hodowców świń

nap. M. Marczevska,

Cena 1½ zł.

Nabyć można w Poradni dla chcących czytać C. T. R
Warszawa, Kopernika Nr. 30, lub wprost u instruktorów

Gospodarstwo hodowlane na kresach poszukuje do obory UZDOLNIONEGO STAREGO PASTUCHA

Wymagana umiejętność dojenia i dobre zaświadczenia Zgłoszenia do Adm. Przew. Gosp.

WARSZAWA KOPERNIA 30

Źle przezimowane oziminy, słabo rosnące buraki szkodnikami
zniszczone jarzyny
POPRAWISZ i URATUJESZ
stosując

Sprawozdanie targowe.

RYNEK ZBOŻOWY.

Ceny obliczone są w złotych za 100 kg (centnar metryczny), czyli 244 funty. Notowania Giełdy Zbożowo-Towarowej w Warszawie i Poznaniu.

	w Warszawie ceny rynkowe	w Poznaniu ładunki wagonowe
	7.II.30	7.II.30
Zyto	20.50	21.75
Pszenica	36.50	34.00
Jęczmień na kaszę	20.75	20.75
" browarn.	25.32½	25.00
Owies	19.25	17.00
Mąka żytnia p/g typu przepł.	37.25	34.00
" pszenna 4/0	59.00	—
" 65%	—	55.50
" pszenna luksusowa	68.50	—
Otręby żytnie	10.62½	13.75
" pszenne, średnie	15.25	16.00
" " grube „szale”	18.25	—
Rzepak	—	—
Kuchy lniane	36.50	—
" rzepakowe	28.50	—
Fasola biała	—	—
Groch polny jadalny	—	—

Ceny nabiału

Związek Spółdzielni Mleczarskich i Jajczarskich Warszawa, Wilno, Lublin, Łódź — notuje w hurcie:

	od dnia 1—5.II.30 r.
Masło I gat.	6.00
Jaja świeże za 1 kg	3.00
Spółdzielnia członków Zrzeszenia producentów mleka w Warszawie, Kopernika 30, podaje ceny za 1 kg. obowiązujące 3.II.30.	
	w hurcie
Masło wyś. luks. I gat.	6.00
Masło mącz. deserowe II gat.	5.20
" " solone	5.00
" " oślkowe	4.40
Do cen hurtowych można doliczyć 15% zysku, jako ceny detaliczne.	

Śmietana za 1 kg

3.II.30.
w detalu 4.00

Ser biały twarogowy za 1 kg	200
Ser śmietankowy pełny	4.40
Ser śmietankowy II gat.	3.00
Mleko surowe pełne za 1 litr	0.45
Jaja świeże za sztukę	0.16
Jaja wapienne za sztukę	0.12

od dnia 5.II.30.

Mleko 1 litr loco st. nadawcza w hurcie	0.36
" 1 litr " Warszawa odbiorcza w hurcie	0.38

Ceny paszy treściwej i objętościowej za 100 kg. dn. 5.II.30 r.
Loco Warszawa.

Otręby pszenne grube	19—20.00
" " średnie	— — —
" żytnie za 100 kg.	10—11.00
Kuchy rzepakowe	29—30.00
" lniane	37—37.50
" słonecznikowe	38.00
Sróża sojowa 45% białka, franco gran. polsko-niem	38.00

Wszystkie ceny rozumieją się w ładunkach 15 tonnowych.

Targ na bydło i trzodę w Poznaniu 4.II.30.

Ceny oznaczone w złotych za 1 kg żywej wagi.

Woły pełnomięsiste	1.34—1.40
Woły młode do 3 lat	1.22—1.28
Woły starsze	1.10—1.18
Węły miernie odżyw.	— — —
Buhaje I gat.	1.32—1.40
" II gat.	1.20—1.26
" III gat.	1.08—1.14
" IV gat.	1.00—1.10
Krowy I gat.	1.24—1.30
" II gat.	1.12—1.18
" III gat.	0.96—1.04
" IV gat.	0.76—0.80
Jałówki I gat.	1.30—1.36
" II gat.	1.16—1.24
" III gat.	1.00—1.06
" IV gat.	0.98
Młodzież I gat.	1.00—1.04
" II gat.	0.96—1.00
Cielęta I gat.	1.60—1.70
" II gat.	1.48—1.56
" III gat.	1.36—1.40
" IV gat.	1.20—1.30
Trzoda chlewna I gat.	2.26—2.32
" II gat.	2.20—2.24
" III gat.	2.14—2.18
	W Warszawie dnia 5.II.30 r.
Bydło	— — —
Trzoda chlewna	2.30—2.52

CENY WIKLINY

w Poznaniu i Bydgoszczy
w drugiej połowie stycznia 1930 r.

Natowienia w złotych za 50 kg.:

Amerykanka korowana	50—60
Amerykanka zielona wyborowa	7
Konopianka Nadwiślanka zielona	3
Konopianka Nadwiślanka korowana	30
Kije zielone	5
" korowane	15
Obręcze do beczek na masło za kopę (60 sztuk)	4
Konjunktura na towar biały wywozowy b. dobra.	
Na surowiec zielony średnia z tendencją zniżkową.	

Ceny nasion za 100 kg. w złotych.

Koniczyna czerwona	100—120
" biała	150—250
" szwedzka	170—200
" żółta	120—140
" żółta w łuskach	60—65
Inkarnatka	200—220
Przełot	80—100
Rajgras krajowy	100—120
Tymotka	40—45
Saradela	18—20
Wyka letnia	25—27
Wyka zimowa	60—65
Peluszka	25—26
Groch Victoria	33—35
" polny	26—28
" zielony	27—28
Bobik	20—25
Gorczyca	55—60
Rzepak	78—80
Rzepak	75—80
Łubin niebieski	18—20
" żółty	21—23
Siemię lniane	70—75
" konopne	70—80
Mak niebieski	100—120
" biały	120—130
Proso	40—50
Tatarka	20—25

w Spółdzielni Roln. Handl. Warszawskiej za 100 kg.

w ładunkach wagonowych, loco stacja załadowania.

Tomasówka 18%, zagraniczna 15.30

Ceny różnych materiałów w lutym 1930 roku.

Sól potasowa 25%	13.75
Azotniak granulowany 23% przy zapł. gotówk.	46.00
Azotniak 22% sproszkowany przy zapł. got.	39.60
Saletra chorzowska, Nitrofos, przy zapł. got.	39.70
Koinit stebnicki zwykły	4.90
" " pylasty	6.40
Siarczan amonu (luzem)	43.00
" " (w worku)	45.40
Saletra chilijska oryginalna	44.58
Superfosfat 16%	14.40
Fosforyty rachowskie 16% marki „Krakus” bez op.	8.00
Wapno kieleckie za 100 kg	46.50
" piechcińskie	44.00
" częstochowskie	38.50
" nawozowe (luzem)	4.80

Ceny różnych materiałów w lutym 1930 roku.

notowania za 1 kg.

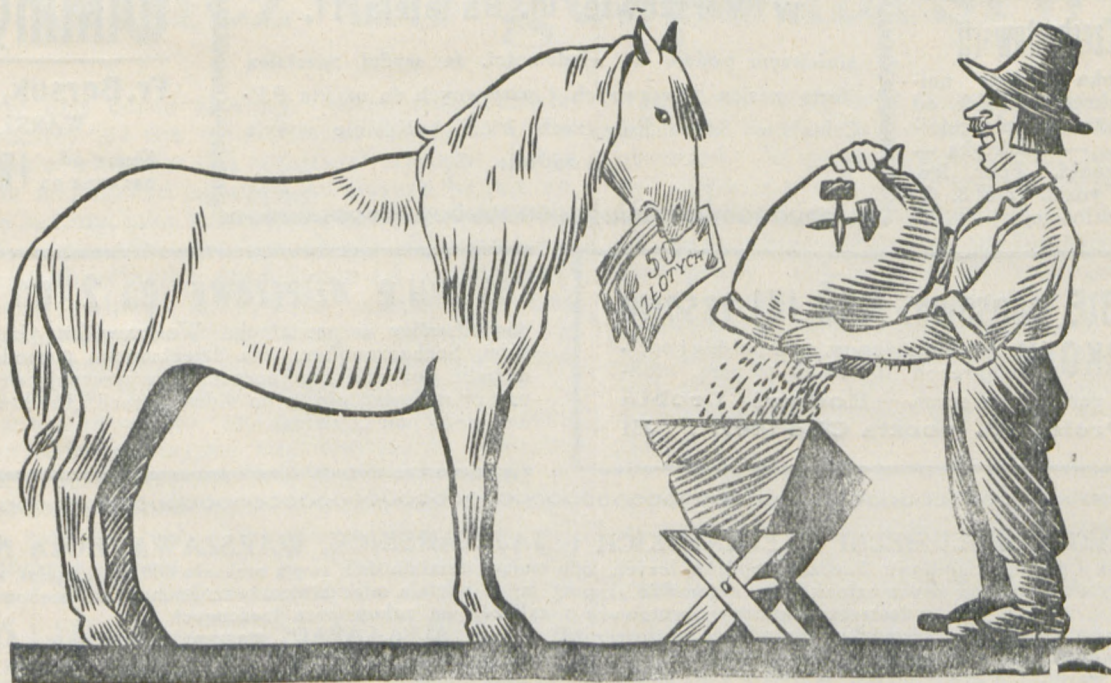
Zelazo bednarskie	0.57
" handlowe	0.49
Hufnale	2.30
Gwoździe hutowane	0.82
Lemiesze fabryczne	1.05
Odkładnice	1.05
Smar do maszyn	0.73
" do wozów	0.40
Worki do zboża o pojemn. 100 kg, za sztukę	2.75—3.15
" jutowe najlepsze gat.	3.80
" czysto lniane	7.40
Węgiel dąbrowski najdroższy za 100 kg	3.96
" " najtańszy za 100 kg	3.20
" ślaski gruby za 100 kg	4.05
" kostka	4.20

loco wagon stacja załadowania.

Ceny pieniędzy obcych na Giełdzie Warszawskiej dn. 7.II.30.

W złotych za:

Dolar	8.90
Funt szterling	43.38½
100 franków szwajcarskich	172.15
100 franków francuskich	34.97
100 koron czeskich	26.44
100 mk niemieckich	213.04

Owies bujny, tegi będzie,
Gdy KAINIT znajdzie wszędzie.
Konik pięknie podziękuje,
Bo w tym owsie smak on czuje.
Siły, zdrowie —
Niech kto powie,
Że nie tak!

Urzędnik gospodarczy

kawaler z ukończoną szkołą rolniczą i praktyką, a także z praktyką rolniczo - hodowlaną w Danii, pragnie zmienić posadę od zaraz. Łaskawe zgłoszenia do Okręgowego Towarzystwa Rolniczego w Włocławku. Hotel Viktora. 259

Górnoślązak

29 lat, bardzo uczciwy i energiczny, poszukuje od 1 kwietnia posady rządcy (samodzielnej), lub też pod dyspozycją. Z ukończoną szkołą rolniczą, z kilkuletnią praktyką z kursem hodowlanym i kontroli obór. Łaskawe zgłoszenia pod Nr. 144 Administracji „Przewodnika Gospodarskiego”. 249

Maiątek 100 morgów

22 km. szosą od Warszawy, 8 km. od Falenicy, doskonały warsztat ogrodniczy. Okazyjnie do sprzedania w całości lub częściowo. Wiadomość: Warszawa — Brzeska Nr. 20 — 11. Tel. 195-59. 258

Praktykant gosp.

kawaler z 3-letnią szkołą państwową, oraz 4-miesięczną praktyką z dobrymi świadectwami, znający się na mleczarstwie, ogrodnictwie, przyjmie posadę ze skromnym wynagrodzeniem, miejscowość obojętna. Łaskawe zgłoszenia do Adm. Przew. Gosp. pod „pilny”. 00237.2.2

Polak z Czechosłowacji

inżynier, szuka posady najchętniej z zakresu hodowli, od kwietnia. Wyższa szkoła rolnicza w Brnie, — praktyka — skromne warunki. Ppor. Ign. Jan Heczko, vozat. rota 8. Opava, Czechosłowacja. 248.2.1

150 Przetarg bydła zarodowego 150

związku hodowlanego
Danziger Herdbuchgesellschaft E. V.

w środę dnia 26 lutego 1930 o godz. 10-ej przed południem i w czwartek dnia 27 lutego 1930 o godz. 9-ej przed południem

w Danzig-Longfuhr, Husarenkaserno J
Do sprzedania przyjdzie
650 sztuk bydła a mianowicie
65 stadników zdolnych do rozpłodu
230 wysokocielnych krów
325 wysokocielnych jałówek
30 knurków i mściur wiekie bia-
łej uszlachetnionej rasy Yorks-hire.

Ceny bydła w Gdańsku są bardzo niskie. Teren hodowlany jest całkowicie wolny od zarazy pyska i racic. Biuro załadowania skutecznie zamówienie wagonów i załadowanie. Udziela się 50% zniżki frachtowej. Wywóz do Polski jest ze strony Gdańska całkowicie wolny. Katalogi z wszelkimi danymi co do pochodzenia i użytkowości bydła i t. d. wysła bezpłatnie związek hodowlany Danziger Herdbuchgesellschaft, Danzig, Sandgrube 21. 243.2.2

Pszczelarz

b. instruktor pszczelnictwa w Małopolsce i na Kresach, odznaczony medalem srebrnym na Poleskiej Wystawie Roln. - Przem. podejmie się urządzania pasiek pokazowych i dochodowych, prawie bez wkładu, składających się z najtańszych, nieustępujących w zbiorze najdroższemu ulom, najłatwiejszych w obsłudze, wykonywanych w zakresie gospodarstwa, t. z. składanych kóselek wielkopolskich nadstawkowych. Przerabia wosk na szt. węzę na własnych walcach. Zna się na przeróbce miodu, owoców, i jagód na napoje. Udziela pisemnych porad bezpłatnie, przy załączeniu znaczka lub pocztówki na odpowiedź. Władysław Dyduśiak, Sielec nad Jasiądą, Osada wojskowa. (Polesie). 263

**30 osób
obo na płci**

lub samych dziewczyn poszukuje pracy w maj. na sezon letni na bardzo dogodnych warunkach. Zgłoszenia nadsyłać: folw. Łazy, poczta Zabieszów, koło Krakowa. Jan Feliks, 264

W odpowiedzi. administracja
zaraz folw. na Wołyniu zupełnie zagospodarowany około 150 hekt. (Komasacja i meljoracja na ukończeniu). Od kolei i szosy Kowel - Łuck 2 i pół kil. Adres: p. Świdniki n/Stochodem Władzin, A. Teleżyński. 221.3.3

Wikliny

sadzonk
gwaranto-
wanej dobr.
dostarcza

Fr. Borsuk, Zielna 24.
WARSZAWA.

Firma od- **FWR** wielk. me-
naczona na-
dalem srebr
0088.15.8

Skład Nasion St. Zółtowski

w Warszawie, ul. Bagatela 11,

niniejszym podaje do wiadomości, że wydał specjalną ofertę nasion warzywnych i pastewnych do użytku P.P. Członków Kółek Rolniczych, które bezpłatnie wysyła na żądanie.

240.3.2

GOŁĘBIE opasowe, KRÓLIKI rasowe

FUTERKOWE gołębie strasserv. ryśie polskie i pocztowe od 10—30 zł. za parę, króliki 25 zł. para 3 miesięczna. — **Hodowla Drobiu Preleski, poczta Chociecz.** 251

Poszukiwanie ozierzawy od 2 do 10 wiosek

gospodarstwo w powiatach: Warszawskim, Grójeckim, Błońskim, Sochaczewskim. Na dzierzawione gospodarstwo mogą udzielić pożyczki hipotecznej. Z wyczerpującymi szczegółami proszę nadsyłać oferty do Administracji „Przewodnika Gospodarskiego” pod „Dzierżawa”. 266.3.1

ZWIĄZEK SPÓŁDZIELNI MLECZARSKICH I JAJCZARSKICH, WARSZAWA, HOŻA Nr. 51.

Jedyna Centrala Handlowa Mleczarzy Spółdzielczych, obejmująca działalnością swoją przeszło 400 Spółdzielni, zajmuje się zbytem produkcji swych członków — organizuje eksport jaj — udziela mleczarniom wszelkich porad fachowych — dostarcza zaliczek obrotowych i zaliczek na zakup pasz treściwych.

Poleca: oryginalne szwedzkie wirówki do odtuszczania mleka „ALFA-LAVAL”, maszyny mleczarskie „ASTRA” oraz wylęgarnie, wychowalnie i inne przybory do hodowli drobiu marki „STANDARD AMERICAN” na dogodnych warunkach kredytowych. Wszelkie zapytania i zamówienia kierować należy pod następującymi adresami:

ZWIĄZEK SPÓŁDZIELNI MLECZARSKICH I JAJCZARSKICH CENTRALA w Warszawie, ul. Hoża 51. Oddziały Maszyn — Warszawa, Krak. Przedmieście 6. ODDZIAŁY — Grudziądz, Ogrodowa 23 Katowice, Kościuszki 28 Lublin, Kapucyńska 1. Łódź, Kościuszki 29. Poznań, Piotra Wawrzyńskiego 14. Toruń, Wielkie Garbary 27. Wilno, Końska 12.

0028.20